

Ενότητα 2

Πίνακας Περιεχομένων

Κατά την αρχαιότητα.....	5
Από τη βυζαντινή εποχή έως την αποικιοκρατία	6
Η ίδρυση της Δημοκρατίας	8
Πηγές του κυπριακού δικαίου	10
Η διοίκηση του κυπριακού συστήματος δικαιοσύνης.....	12
Η δικαστική διαδικασία.....	12
Το Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου	13
Τα Κατώτερα Δικαστήρια	13
Προσχώρηση της Κύπρου στην ΕΕ.....	19
Ο αντίκτυπος της ΕΕ στο κυπριακό νομικό σύστημα.....	21
Περίληψη κεφαλαίου	22
Κουίζ	23
Βιβλιογραφία:	26
Γραπτές συμβάσεις εργασίας	47
Σιωπηροί όροι	48
Κατώτατος μισθός	49
Βασικά δικαιώματα των εργαζομένων:.....	50
Ωράριο εργασίας	50
Εργαζόμενοι με βάρδιες.....	50
Άδειες	50
Ελάχιστες ημέρες άδειας	50
Δημόσιες αργίες.....	51
Δικαίωμα αδειας	52
Θεσμικά δικαιώματα γονέων και κηδεμόνων	53
Παροχές μητρότητας.....	53
Γονικά δικαιώματα.....	53
Εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου, μερικής και έκτακτης απασχόλησης:.....	54
Εργαζόμενοι προσωρινής απασχόλησης.....	54
Εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης.....	54
Διακρίσεις.....	54
Τερματισμός εργασιακής σχέσης:	56
Προθεσμίες ειδοποίησης	56
Διαδικαστικές προβλέψεις απολύσεων	56
	65

Περίληψη κεφαλαίου	65
Ιστορία	65
Κουίζ	68
Βιβλιογραφία	70

1.

Το νομικό σύστημα της Κύπρου

Το νομικό σύστημα της Κύπρου είναι μοναδικό, θα μπορούσαμε να το χαρακτηρίσουμε και ως ποικιλόμορφο. Ο λόγος είναι ότι το ιδιωτικό δίκαιο της Κύπρου βασίζεται στο κοινό δίκαιο, το οποίο έχει κωδικοποιηθεί σε νομοθετήματα. Το δημόσιο δίκαιο της Κύπρου βασίζεται σε μια ηπειρωτική παράδοση. Η νομοθεσία της Κύπρου έχει μια μάλλον διακριτή αποικιακή απόχρωση. Το χαρακτηριστικό αυτό οφείλεται στην ιστορία των αποικιακών εισβολών στη χώρα. Εξαιτίας της τουρκικής κατοχής ενός σημαντικού μέρους της χώρας, αλλά και των δεκαετιών που χαρακτηρίστηκαν από έκτακτες πολιτικές συνθήκες, στην Κύπρο έχει επικρατήσει μια παραδοσιακή νοοτροπία ανένης προσωρινότητας. Αυτοί οι παράγοντες έχουν συμβάλει στη διαμόρφωση μιας ξεχωριστής και σύνθετης εικόνας ενός μοναδικού

νομικού συστήματος, το οποίο δεν έχει μελετηθεί ιδιαίτερα σε βάθος, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό¹.

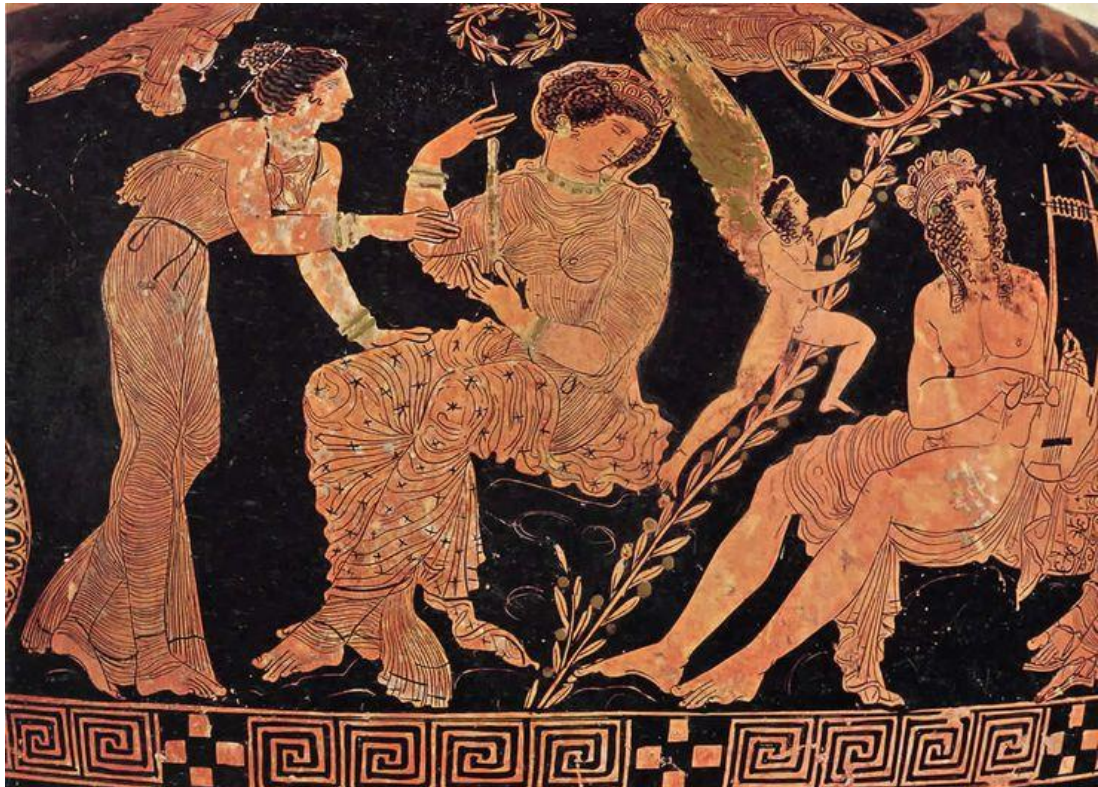
Κατά την αρχαιότητα

Σύμφωνα με τη μυθολογία, ρόλο νομοθέτη στην Κύπρο κατά την αρχαιότητα είχε μια Κύπρια, η Δημόνασσα. Είχε θεσπίσει 3 νόμους, τους οποίους αναγνώριζαν όλοι οι υπόλοιποι Κύπριοι. Αυτοί οι 3 νόμοι ήταν οι εξής:

1. Κάθε σύζυγος που απατάει τον σύζυγό της θα κουρεύεται γουλί και θα καταχωρείται επισήμως ως παντρεμένη πόρνη.
2. Απαγορεύεται να θάβονται οι αυτόχειρες.
3. Η σφαγή ενός ταύρου τιμωρείται με ειτέλεση.

Είναι σαφές ότι οι εποχές έχουν αλλάξει, όπως και το νομικό σύστημα της Κύπρου. Με το πέρασμα των χρόνων, οι παρακάτω αποικιοκράτες κατέλαβαν την Κύπρο. Ανακατασκευάστηκε ολόκληρο το νομικό σύστημα. Συνέπεια ήταν το νομικό σύστημα να επηρεαστεί από διάφορους πολιτισμούς και από τους νόμους των πρώην κατακτητών που θα μελετήσουμε σε αυτό το κεφάλαιο.

¹THE CONTRIBUTION OF MIXED LEGAL SYSTEMS TO EUROPEAN PRIVATE LAW (Jan Smits ed., Intersentia 2001); JAN SMITS, THE MAKING OF EUROPEAN PRIVATE LAW: TOWARD A IUS COMMUNE EUROPAEUM AS A MIXED LEGAL SYSTEM (Intersentia 2002).

<https://www.pinterest.co.uk/harpwiki/harps-in-4th-century-bce/?lp=true>

Από τη βυζαντινή εποχή έως την αποικιοκρατία

Κατά τη βυζαντινή εποχή, η νομοθεσία του Βυζαντίου αποτελούσε την ευρέως αναγνωρισμένη νομοθεσία της χώρας. Ήταν μέρος του νομικού κώδικα των Ασσιζών, που εφαρμόστηκε κατά την περίοδο της φραγκοκρατίας (1192-1489) και της ενετοκρατίας (1489-1570). Κατά τον 16^ο αιώνα, οι Ενετοί επιχείρησαν να εισάγουν το δικό τους νομικό σύστημα. Ωστόσο, κατά την οθωμανική περίοδο (1570-1878) οι περισσότεροι κάτοικοι της Κύπρου εφαρμόζαν την οθωμανική νομοθεσία.

Από τον 16^ο έως τον 19^ο αιώνα, οι Ενετοί επιθυμούσαν να εισάγουν το δικό τους νομικό σύστημα. Από το 1570 έως το 1878, οι οθωμανικοί κώδικες ήταν οι νόμοι που χρησιμοποιούνταν και εφαρμόζονταν².

Το 1869 τέθηκε σε εφαρμογή ένας νέος κώδικας γνωστός ως «Mejelle» ή «Αστικός Κώδικας της 10^{ης} Μαρτίου 1869». Βασιζόταν στις αποφάσεις και τα «λεχθέντα εν παρόδω» του Ιμάμη. Το κείμενο λέγεται ότι είχε σημαντικές ομοιότητες με τη «Χεττάγια», ένα κραταιό ινδικό καθεστώς.

Ο Οθωμανικός Εμπορικός Κώδικας έμοιαζε, επίσης, με τον Ναπολέοντειο Κώδικα που εφαρμόστηκε στη Γαλλία κι ενίοτε σε ευρύτερες περιοχές της Ευρώπης. Ο Οθωμανικός Ποινικός Κώδικας και ο Ναυτικός Κώδικας που χρησιμοποιούνταν εκείνη την εποχή βασιζόνταν, επίσης, στην γαλλική νομοθεσία περί κακουργημάτων και στο γαλλικό ναυτικό δίκαιο, αντίστοιχα.

Έως το 1878 εφαρμόστηκαν και άλλα οθωμανικά νομοθετήματα στην Κύπρο, όπως το κληρονομικό δίκαιο, ο νόμος περί Τύπου, ο νόμος περί ακίνητης περιουσίας και ο νόμος περί ορυχείων. Ωστόσο, το 1878 η Τουρκία παραχώρησε την Κύπρο στη Μεγάλη Βρετανία ως μέρος της Σύμβασης Αμυντικής Συμμαχίας που συνάφθηκε στις 4 Ιουνίου 1878 ανάμεσα στην Τουρκία και τη Μεγάλη Βρετανία. Στην υπογραφή της εν λόγω σύμβασης οδήγησε η ανησυχία της Τουρκίας ότι η Ρωσία κατελάμβανε ολοένα περισσότερες περιοχές με γεωπολιτικό ενδιαφέρον για την Τουρκία. Η

²Savvides D, 'Cyprus · The Current Legal And Policy Outlook Of Public Procurement And PPP In Cyprus' (2017) 12 European Procurement & Public Private Partnership Law Review

Τουρκία ζήτησε τη βοήθεια της Μεγάλης Βρετανίας, κι έτσι παραχωρήθηκε η διοίκηση και η κατοχή της Κύπρου στη Μεγάλη Βρετανία έναντι μέρους του δημοσιονομικού πλεονάσματος της τελευταίας, το οποίο κατ' εκτίμηση ανήλθε στα 22.936 «πουγγία», όπου «έκαστον πουγγίον = 500 γρόσια».

Αρχικά, η διοίκηση της Κύπρου από τη Μεγάλη Βρετανία θα αποτελούσε ένα προσωρινό μέτρο. Υπήρχε η πεποίθηση πως όταν η Ρωσία έφευγε από την Αρμενία, θα έπαυε η κατοχή και η διοίκηση της Κύπρου από τη Μεγάλη Βρετανία, και η Κύπρος θα επέστρεφε στους Οθωμανούς.

Η ίδρυση της Δημοκρατίας

Η Κύπρος έγινε βρετανική αποικία λόγω της αρχικής κατοχής του νησιού από την Τουρκία και τη μετέπειτα παραχώρησή της στη Μεγάλη Βρετανία. Η βρετανική διακυβέρνηση της Κύπρου διήρκησε 82 χρόνια, από το 1878 έως το 1960, όταν το έθνος διεκδίκησε την ανεξαρτησία του. Οι βασικές αλλαγές που επέφερε η βρετανική διακυβέρνηση στο κυπριακό νομικό σύστημα ήταν η εισαγωγή των αρχών κοινού δικαίου, και συγκεκριμένα το νομικό προηγούμενο, το σκεπτικό των δικαστικών αποφάσεων και η ευθυδικία. Μεταξύ των πράξεων που εισήγαγαν οι Βρετανοί ήταν και ο ποινικός κώδικας. Κάποιοι από τους νόμους που εισήχθησαν ήταν το βρετανικό ποινικό δίκαιο και ο νόμος περί αστικών αδικημάτων. Ορισμένες βρετανικές υποθέσεις με βαρύνουσα σημασία, όπως η υπόθεση Donoghue κατά Stevenson για τον νόμο περί αμέλειας, αποτέλεσαν ισχύον δίκαιο και στην Κύπρο. Μετά το 1960

και την ανεξαρτησία της Κύπρου, υπήρξε μια ώθηση για τη διατήρηση του αγγλικού νομικού συστήματος. Σύμφωνα με τον νόμο των δικαστηρίων (14/60), ενότητα 29(1)(β), προβλέπεται ότι επιπλέον της εφαρμογής του συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας και των νόμων που διατηρεί το άρθρο 188 του συντάγματος, τα δικαστήρια της Κύπρου διατηρούν επίσης το κοινό δίκαιο, τις αρχές ευθυδικίας και την αγγλική νομοθεσία που εφαρμόζονταν στην Κύπρο πριν από το 1960. Κατά συνέπεια, οι εμπορικές, κοινωνικές και νομικές νόρμες της Κύπρου είναι παρόμοιες με τις αντίστοιχες του Ηνωμένου Βασιλείου³.

Σε διαδικαστικό επίπεδο, η πλειονότητα των δικαστικών διαδικασιών της Κύπρου εμπνέονται από τις αντίστοιχες διαδικασίες του Ηνωμένου Βασιλείου – και μάλιστα σε τέτοιο βαθμό που πολλοί νόμοι μεταφράζονται στην αγγλική γλώσσα. Όπως συμβαίνει και στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Κύπρο παρέχεται το δικαίωμα ορθής διαδικασίας και το δικαίωμα έφεσης. Η αρχή της ορθής διαδικασίας δεν προβλέπεται απλώς από τη νομοθεσία, αλλά εφαρμόζεται σε όλη τη χώρα. Έτσι διασφαλίζεται πως όλοι οι πολίτες έχουν δικαίωμα σε δίκαιη και δημόσια δίκη ενώπιον των ομότιμών τους. Ομοίως, οι κατηγορούμενοι έχουν δικαίωμα να παρίστανται στη δίκη τους και δικαίωμα νομικής εκπροσώπησης. Εάν ένας κατηγορούμενος δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να προσλάβει νομικό εκπρόσωπο, τότε ο νομικός εκπρόσωπος διορίζεται δημοσία δαπάνη. Εναλλακτικά, ο κατηγορούμενος δύναται να προσιομίσει

³The Mixed Legal System of the Republic of Cyprus, supra note 4, at 443-445.

αποδεικτικά στοιχεία και να εξετάσει τους μάρτυρες ο ίδιος προσωπικά, αντί κάποιου επίσημου νομικού εκπροσώπου.

Όπως συμβαίνει και στο Ηνωμένο Βασίλειο, υπάρχουν διαφορετικές βαθμίδες δικαστηρίων που αναλαμβάνουν διαφορετικές υποθέσεις. Τα Επαρχιακά Δικαστήρια ασχολούνται συνήθως με ποινικές και αστικές υποθέσεις, οι οποίες σε περίπτωση άσκησης έφεσης μπορεί να παραπεμφθούν στο Ανώτατο Δικαστήριο. Το Ανώτατο Δικαστήριο εκδίδει οριστικές αποφάσεις βάσει του διοικητικού δικαίου και ακολουθεί τις αρχές του γαλλικού δικαίου. Επίσης, αυτά τα δικαστήρια ειδικάζουν υποθέσεις πολιτικών αδικημάτων και αδικημάτων που άπτονται της ασφάλειας.

Αντίθετα με το αγγλικό σύστημα, το κυπριακό νομικό σύστημα διαθέτει γραπτό σύνταγμα που βασίζεται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Επίσης, το σύνταγμα εμπνέεται από την εφαρμογή της εν λόγω σύμβασης στις ΗΠΑ και σε όλη την Ευρώπη.

Πηγές του κυπριακού δικαίου

Η Κύπρος θεωρείται ότι είναι μια πρόσφατη δημοκρατία. Έτσι, οι νόμοι και το νομικό σύστημά της δεν είναι τόσο ανεπτυγμένα και απορρέουν κυρίως από το αγγλικό δίκαιο. Σύμφωνα με το άρθρο 29(1) του νόμου των δικαστηρίων του 1960, οι αγγλικοί νόμοι διατηρούνται στο κυπριακό νομικό σύστημα από τη σύστασή του το

1960. Αυτό σημαίνει ότι η κυπριακή νομοθεσία βασίζεται κυρίως στο αγγλικό νομικό σύστημα. Οι τρεις βασικοί πυλώνες του κυπριακού δικαίου είναι οι εξής⁴:

1) Το κοινό δίκαιο

Το αγγλικό σύστημα κοινού δικαίου θεωρείται πως αποτελεί μια πλούσια συλλογή αρχών δικαίου που έχουν επηρεαστεί από το ρωμαϊκό δίκαιο, αλλά έχουν διατηρήσει την ιδιαίτερη φύση τους. Επίσης, θεωρείται ότι το κοινό δίκαιο είναι αρκετά χαλαρό, και ότι λόγω της απλότητάς του αφομοιώνεται εύκολα.

2) Οι αρχές της ευθυδικίας

Οι κανόνες ευθυδικίας αποτελούν βασικά τις πιο ουσιαστικές αρχές δικαίου στην Κύπρο και έχουν συμπεριληφθεί στο νομικό σύστημα προκειμένου να καλύψουν κάποια μικρά κενά του κοινού δικαίου. Επίσης, είναι γνωστοί ως αξιώματα ευθυδικίας και ενισχύουν την επικράτηση της δικαιοσύνης στην κοινωνία.

3) Γραπτό δίκαιο

Το γραπτό δίκαιο βασίζεται στη νομοθεσία που θεσπίζεται από το κοινοβούλιο. Ακριβώς επειδή το κυπριακό νομικό σύστημα εξάγεται από το αντίστοιχο βρετανικό σύστημα, θεωρείται για την Ευρώπη ότι αποτελεί ένα ολοκληρωμένο και πλούσιο σύνολο κανόνων.

⁴⁴Krawietz W, Political And Legal System Of The Republic Of Cyprus (Duncker & Humblot GmbH 2003)

Η διοίκηση του κυπριακού συστήματος δικαιοσύνης

Εκ πρώτης όψεως, η διοίκηση του συστήματος δικαιοσύνης στην Κύπρο φαίνεται απολύτως όμοια με αυτή του αγγλικού δικαίου. Ωστόσο, η σύγχρονη δομή είναι μάλλον κληροδότημα της ύστερης αποικιακής περιόδου και είναι σαφώς επηρεασμένη από τη συγχώνευση των δύο παλαιών ανώτατων δικαστηρίων της Κύπρου, που προβλεπόταν κατά τη σύστασή τους. Το δικαστικό σύστημα της Κύπρου συχνά συμμορφώνεται με την παράδοση του κοινού δικαίου, χρησιμοποιώντας εργαλεία και συλλογιστικές του κοινού δικαίου (αν και αυτό αποτελεί σημείο διαφωνίας μεταξύ των νομικών)⁵. Το αγγλικό κοινό δίκαιο και το κυπριακό κοινό δίκαιο παρουσιάζουν αναλογίες ως προς τη χρήση του δικονομικού δικαίου – ακόμη και σε τομείς όπου το ουσιαστικό δίκαιο έχει αντιγραφεί σχεδόν πλήρως από το ηπειρωτικό δίκαιο⁶.

Η δικαστική διαδικασία

Το κυπριακό νομικό σύστημα περιλαμβάνει δύο είδη δικαστηρίων:

- ❖ Το Ανώτατο Δικαστήριο
- ❖ Τα Κατώτερα Δικαστήρια

1. ⁵THE CONTRIBUTION OF MIXED LEGAL SYSTEMS TO EUROPEAN PRIVATE LAW (Jan Smits ed., Intersentia 2001); JAN SMITS, THE MAKING OF EUROPEAN PRIVATE LAW: TOWARD A IUS COMMUNE EUROPAEUM AS A MIXED LEGAL SYSTEM (Intersentia 2002).

⁶Savvides D, 'Cyprus · The Current Legal And Policy Outlook Of Public Procurement And PPP In Cyprus' (2017) 12 European Procurement & Public Private Partnership Law Review

Το Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου

Το 1964 ιδρύθηκε Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου βάσει του νόμου περί απονομής δικαιοσύνης. Το Ανώτατο Δικαστήριο αποτελείται από 13 μέλη, τα οποία είναι «νομικοί υψηλού επαγγελματικού και ηθικού επιπέδου». Αυτό το δικαστήριο έχει δικαιοδοσία σε ποινικές και αστικές υποθέσεις πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκδίκασης. Το Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου έχει την εξουσία να ενεργεί ως Διοικητικό Δικαστήριο, Εφετείο, Ναυτοδικείο και φυσικά ως Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο.

Τα Κατώτερα Δικαστήρια

Στην Κύπρο υπάρχουν έξι είδη κατώτερων δικαστηρίων⁷:

1. Επαρχιακά Δικαστήρια

Τα Επαρχιακά Δικαστήρια στην Κύπρο ειδικάζουν υποθέσεις κοινού και ποινικού δικαίου. Στην Κύπρο υπάρχουν πέντε Επαρχιακά Δικαστήρια, τα οποία έχουν την εξουσία να προβαίνουν σε οποιαδήποτε ενέργεια εντός της επικράτειας του εκάστοτε δικαστηρίου. Ομοίως, τα Επαρχιακά Δικαστήρια μπορούν να εμπλακούν σε οποιαδήποτε υπόθεση δεν έχει ανατεθεί συγκεκριμένα στη δικαιοδοσία των Δικαστηρίων Εργατικών Διαφορών, των Οικογενειακών Δικαστηρίων, των Δικαστηρίων Ελέγχου Ενοικιάσεων ή του Ανώτατου Δικαστηρίου.

2. Οικογενειακά Δικαστήρια

⁷Krawietz W, Political And Legal System Of The Republic Of Cyprus (Duncker & Humblot GmbH 2003)

Κάθε περιοχή της Κύπρου έχει το δικό της Οικογενειακό Δικαστήριο. Τα Οικογενειακά Δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία για περιουσιακά ζητήματα σε περίπτωση διαζυγίου, υποθέσεις διατροφής και διαφωνίες για την επιμέλεια και την πληρωμή διατροφής για τα τέκνα, ή άλλους τομείς του οικογενειακού δικαίου όπως οι ακυρώσεις γάμων.

3. Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών

Το Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών έχει την έδρα του στη Λευκωσία και είναι το μόνο αρμόδιο για την εκδίκαση διαφορών στο πλαίσιο εργασιακών σχέσεων. Απουσία Εργατοδικείου, οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι στην Κύπρο προσφεύγουν ενώπιον του Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών.

4. Δικαστήρια Ελέγχου Ενοικιάσεων

Στην Κύπρο υπάρχουν τρία Δικαστήρια Ελέγχου Ενοικιάσεων. Τα τρία δικαστήρια αναλαμβάνουν υποθέσεις από τις πέντε επαρχίες της Κύπρου: η Λευκωσία έχει δικό της δικαστήριο, η Λεμεσός και η Πάφος μοιράζονται το ίδιο δικαστήριο, όπως επίσης η Λάρνακα και η Αμμόχωστος μοιράζονται το ίδιο δικαστήριο. Τα Δικαστήρια Ελέγχου Ενοικιάσεων χειρίζονται ένα ευρύ φάσμα υποθέσεων που αφορούν τις ενοικιάσεις ακίνητης περιουσίας. Συνήθεις υποθέσεις αφορούν την προσαρμογή των ενοικίων και τις εξώσεις.

5. Στρατιωτικά Δικαστήρια

Τέσσερα χρόνια μετά την ανεξαρτησία της Κύπρου, ο Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας του 1964 θέσπισε την ίδρυση του Στρατιωτικού Δικαστηρίου. Το

Στρατιωτικό Δικαστήριο έχει ποινική δικαιοδοσία επί των μελών των ενόπλων δυνάμεων. Είναι ένα σαφώς διαδικαστικό δικαστήριο που ακολουθεί τον Στρατιωτικό Ποινικό Κώδικα και τους σχετικούς διαδικαστικούς κανονισμούς⁸.

Τα δικαστήρια της Κύπρου οργανώνονται όπως περιγράφεται παρακάτω:

ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Επαρχιακό Δικαστήριο	Κακουργιο- δικεία	Οικογενειακά Δικαστήρια	Δικαστήρια Εργατικών Διαφορών	Δικαστήρια Ελέγχου Ενοικιάσεων	Στρατιωτικό Δικαστήριο
-------------------------	----------------------	----------------------------	-------------------------------------	--------------------------------------	---------------------------

ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ⁹

Το δίκαιο βασίζεται κυρίως στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και στους Κανόνες Πολιτικής Δικονομίας. Αμφότερα βασίζονται στο αγγλικό δίκαιο και την αγγλική πρακτική που εφαρμοζόταν τη δεκαετία του 1950. Οι Κανόνες Πολιτικής Δικονομίας ακολουθούν την αγγλική Λευκή Βίβλο του 1954 με ελάχιστες τροποποιήσεις. Οι Κανόνες Πολιτικής Δικονομίας πραγματεύονται τα εξής:

⁸Krawietz W, *Political And Legal System Of The Republic Of Cyprus* (Duncker & Humblot GmbH 2003)

⁹ Το κείμενο που αφορά τη δικονομία στην Κύπρο έχει αντιγραφεί από τον λόγο του Γιώργου Λιασίδη στο συνέδριο της EURESEAU, ΛΕΥΚΩΣΙΑ, 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2015, που μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση <http://www.studiofinpro.it/wp-content/uploads/INTRODUCTION-TO-CYPRUS-LEGAL-SYSTEM.pdf>

1. Έγερση διαδικασιών και σχετικές επιδόσεις
2. Διαδικαστικά έγγραφα
3. Προδικαστικά ζητήματα, όπως οι τριτανακοπές, το δικαίωμα ανακάλυψης, τα στοιχεία κτλ.
4. Δίκη
5. Έφεση
6. Εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων

Τα κύρια στάδια της πολιτικής δικονομίας έχουν ως εξής:

1. Κατάθεση κλητήριου θεσπίσματος, γενικώς ή ειδικώς προσυπογραμμένο, για την επίδοση κλητήριου θεσπίσματος στους εναγόμενους.
2. Κατάθεση ειδοποίησης παράστασης από τον εναγόμενο εντός 10 ημερών από την ημερομηνία επίδοσης. Εάν ο εναγόμενος αμφισβητεί τη δικαιοδοσία, θα πρέπει να ζητήσει άδεια για να αιτηθεί παράστασης υπό όρους. Εάν ο εναγόμενος βρίσκεται εκτός της δικαιοδοσίας, ο ενάγων οφείλει πρώτα να ζητήσει άδεια για να σφραγίσει το κλητήριο θέσπισμα και άδεια για να το επιδώσει εκτός της δικαιοδοσίας. Εάν κατατεθεί ένα γενικώς προσυπογραμμένο δικόγραφο αγωγής, τότε πρέπει να κατατεθεί δικόγραφο αγωγής εντός 10 ημερών από την παράσταση. Ο εναγόμενος πρέπει να καταθέσει υπόμνημα αντίκρουσης εντός 14 ημερών έπειτα από την κατάθεση ειδοποίησης παράστασης, εφόσον έχει υποβληθεί ειδικώς προσυπογραμμένο

κλητήριο θέσπισμα, ή εντός 14 ημερών έπειτα από το διόγραφο αγωγής, εφόσον έχει υποβληθεί γενικώς προσυπογραμμένο κλητήριο θέσπισμα. Ο ενάγων δύναται να καταθέσει απάντηση εντός 7 ημερών από την παραλαβή του υπομνήματος αντίρρησης, χωρίς αυτό να είναι υποχρεωτικό. Εάν ο εναγόμενος προβεί σε ανταγωγή, ο ενάγων οφείλει να καταθέσει την απάντηση και την αντίρρηση της ανταγωγής εντός 14 ημερών από την ανταγωγή. Μόλις ολοκληρωθούν τα διαδικαστικά έγγραφα, αμφότερα τα μέρη δικαιούνται να ζητήσουν ημερομηνία ακρόασης από το δικαστήριο.

3. Ο γραμματέας κανονίζει τις οδηγίες και ο δικαστής αποφασίζει πότε ορίζεται η ακρόαση της υπόθεσης. Πριν από τη δίκη, αμφότερα τα μέρη δύναται να υποβάλλουν διάφορα προδικαστικά αιτήματα. Κατά τη διάρκεια της δίκης, αμφότερα τα μέρη προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία. Κάθε δικηγόρος εξετάζει τους δικούς του μάρτυρες, και στη συνέχεια μπορεί να γίνει αντεξέταση και επανεξέταση των μαρτύρων. Τέλος, γίνονται οι αγορεύσεις αμφότερων των μερών ώστε να εκδοθεί η δικαστική απόφαση.

Τα κύρια στάδια της ποινικής δικονομίας έχουν ως εξής:

Εφαρμοστέο δίκαιο θεωρείται ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας. Στην ενότητα 3 του κεφαλαίου 155 του εν λόγω κώδικα προβλέπεται ότι σε περίπτωση απουσίας κυπριακών διατάξεων, εφαρμόζεται η αγγλική πρακτική. Οι έρευνες σχετικά με τα εκάστοτε αδικήματα συνήθως διενεργούνται από αξιωματικούς της αστυνομίας που έχουν την αρμοδιότητα να ζητήσουν από οποιοδήποτε άτομο να παρουσιαστεί στο αστυνομικό τμήμα προκειμένου να εξεταστεί, να ληφθούν καταθέσεις ή να

συμπληρωθούν έντυπα, και να προβαίνουν σε συλλήψεις ή έρευνες. Συνήθως οι ποινικές διώξεις εγείρονται μέσω κατηγορίας που λαμβάνει συγκεκριμένη μορφή. Συνήθως η κατηγορία παρουσιάζεται ενώπιον ενός δικαστή, ο οποίος διατάζει να καταχωρηθεί και στη συνέχεια εκδίδεται κλητήριο θέσπισμα για την παράσταση του κατηγορουμένου. Η επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος γίνεται προσωπικά. Σε όλες τις ποινικές υποθέσεις, τόσο του Επαρχιακού Δικαστηρίου όσο και του Κακουργιοδικείου, κάθε δικηγόρος εξετάζει πρώτα τους μάρτυρές του και ακολουθεί αντεξέταση και επανεξέταση των μαρτύρων, όπως συμβαίνει και στις αστικές υποθέσεις. Στις συνοπτικές δίκες και στις δίκες για πληροφορίες, δηλ. στο Κακουργιοδικείο, ο κατηγορούμενος απαντάει στην κατηγορία ή στις πληροφορίες για το Κακουργιοδικείο, και δηλώνει ένοχος ή αθώος. Ο κατηγορούμενος πάντοτε θεωρείται αθώος μέχρι αποδείξεως του εναντίου. Έπειτα από τη δήλωση περί ενοχής ή αθωότητας του κατηγορουμένου, το δικαστήριο συνεχίζει την ακροαματική διαδικασία με τον κατήγορο να παραθέτει τα αποδεικτικά στοιχεία του. Όταν ο κατήγορος ολοκληρώσει, η υπεράσπιση μπορεί να ισχυριστεί ότι δεν υπάρχει αληθοφάνεια της προβαλλόμενης αξίωσης. Εάν ο ισχυρισμός εισακουστεί, τότε η δίκη ολοκληρώνεται και αθώνεται ο κατηγορούμενος. Διαφορετικά, το δικαστήριο συνεχίζει με την υπεράσπιση του κατηγορουμένου, αλλά πρέπει να ενημερώσει τον κατηγορούμενο α) ότι δύναται να δώσει μη ένοχη κατάθεση και β) ότι σε αυτήν την περίπτωση δεν οφείλει να υποβληθεί σε αντεξέταση, ή γ) ότι μπορεί να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία εφόσον δώσει όριο και δ) ότι σε αυτήν την περίπτωση θα υποβληθεί σε αντεξέταση. Το μέρος εκείνο που κάλεσε μάρτυρα τελευταίο δύναται να

απευθυνθεί πρώτο στο δικαστήριο και το έτερο μέρος θα πρέπει να ανταποκριθεί. Κατά την ολοκλήρωση της δίκης, βγαίνει η ετυμηγορία. Το δικαστήριο δύναται είτε να αθώσει τον κατηγορούμενο είτε να τον κρίνει ένοχο και να του επιβάλει την ανάλογη ποινή. Σε συνοπτικές δίκες, εάν δεν εμφανιστεί ο κατηγορούμενος, το δικαστήριο δύναται είτε να ειδώσει ένταλμα σύλληψης είτε να προχωρήσει σε ερημοδικία. Για αδικήματα που επιφέρουν ποινή φυλάκισης άνω των 5 ετών, πρέπει να γίνεται προκαταρκτική εξέταση από δικαστή, προκειμένου να διαπιστώνεται εάν υπάρχουν αρκετά στοιχεία για να παραπεμφθεί ο κατηγορούμενος σε δίκη. Εάν ο δικαστής αποφασίσει να παραπέμψει τον κατηγορούμενο σε δίκη, η υπόθεση παραπέμπεται στο Κακούργιοδικείο.

Προσχώρηση της Κύπρου στην ΕΕ

Η Συνθήκη Προσχώρησης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση («ΕΕ»), που προσυπογράφηκε από τον πρόεδρο Τάσσο Παπαδόπουλο στις 16 Απριλίου 2003, αποτελεί νομικό ορόσημο στη διαδρομή της Κύπρου προς την πλήρη ένταξή της στην ΕΕ. Επίσης, αποτελεί σημείο αναφοράς για το μέλλον της Κύπρου. Η συνθήκη αποτελεί κατόρθωμα για την Κύπρο όσον αφορά την απόκτηση ευρωπαϊκού κύρους, παρόλο που ως έθνος τοποθετείται γεωγραφικά και ιστορικά εντός της ηπείρου.

Η Κύπρος επικύρωσε τη Συνθήκη Προσχώρησης στις 14 Ιουλίου 2003. Μέσα σε ένα έτος, την 1^η Μαΐου 2004, η Κύπρος ολοκλήρωσε και επισήμως την ένταξή της στην

ΕΕ, μαζί με την Εσθονία, την Πολωνία, την Ουγγαρία, τη Λιθουανία, τη Λετονία, τη Μάλτα, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία και την Τσεχία¹⁰.

Η προσχώρηση της Κύπρου στην ΕΕ σήμαινε ότι το σύνταγμα της χώρας έπρεπε να αναθεωρηθεί, ώστε το δίκαιο της ΕΕ να προέχει της εθνικής νομοθεσίας και του συντάγματος.

Προσχώρηση στην ΕΕ

Πολλοί λόγοι έχουν οδηγήσει μικρές χώρες όπως την Κύπρο να προσχωρήσουν στην ΕΕ. Ο σημαντικότερος είναι τα οικονομικά οφέλη που μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των χωρών. Η ΕΕ παρέχει και άλλα μεγάλα οφέλη στα κράτη-μέλη, όπως δάνεια και διάσωση σε περιόδους ύφεσης ή οικονομικών προβλημάτων. Ένας δεύτερος λόγος είναι η γοητεία των πολιτικών συμφερόντων, που επιτρέπει στα κράτη-μέλη να λαμβάνουν μέρος σε μεγάλες πολιτικές αποφάσεις. Τέλος, η ασφάλεια που μπορεί να δώσει η ΕΕ στα κράτη-μέλη είναι ένα σημαντικό πλεονέκτημα, καθώς - αν και μικρής έκτασης - παρέχει ένα χρήσιμο μέτρο προστασίας.

¹⁰KOKUBO Y, 'The EU Membership Of Cyprus And The' (2004) 2004 EU Studies

Ορόσημα για τη διαδρομή της Κύπρου προς την ΕΕ:

19 Δεκεμβρίου 1972
Υπογραφή Συμφωνίας Σύνδεσης ανάμεσα στην Κύπρο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, η οποία τέθηκε σε εφαρμογή την 1η Ιουνίου 1973.
4 Ιουλίου 1990
Η Κύπρος υποβάλλει αίτημα συμμετοχής στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.
31 Μαρτίου 1998
Ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης ανάμεσα στην Κύπρο και τη ΕΕ.
13 Δεκεμβρίου 2002
Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει στην Κοπεγχάγη να δεχτεί την Κύπρο ως νέο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
16 Απριλίου 2003
Η Κύπρος υπογράφει τη Συνθήκη Προσχώρησης στην Αθήνα.
1^η Μαΐου 2004
Η Κύπρος γίνεται μέλος της ΕΕ.

Ο αντίκτυπος της ΕΕ στο κυπριακό νομικό σύστημα

Η πλήρης ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρξε καιρικό σημείο στην ιστορία του νησιού, και φυσικά είχε σημαντικό αντίκτυπο. Λόγω της προσχώρησης, από την 1^η Μαΐου 2004 η Κύπρος δεσμεύεται από το δίκαιο της ΕΕ· επομένως, τυχόν μη συμβατοί εσωτερικοί νόμοι δεν δύναται να ισχύσουν καθώς υπερέχει το δίκαιο της ΕΕ. Επίσης, οι Κύπριοι πολίτες έχουν το δικαίωμα να προσφύγουν εναντίον της πολιτείας ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σε περίπτωση που υποστούν βλάβη ή αδικία λόγω τυχόν αδυναμίας της κυπριακής κυβέρνησης να

εφαρμόσει το δίκαιο της ΕΕ¹¹. Κάτι ακόμη που αξίζει να αναφερθεί είναι ότι λόγω του δυαδικού δικαστικού συστήματος της Κύπρου δεν υπάρχουν ένδικα μέσα αποκατάστασης ανάμεσα στα πρωτοδικεία και το Ανώτατο Δικαστήριο. Συνεπώς, οι εφέσεις παραπέμπονται αυτομάτως στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Επίσης, η ευρωπαϊκή νομοθεσία περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων είχε επιβλαβείς συνέπειες για κάποια κράτη-μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου. Αυτό αποδεικνύεται από τον Νόμο περί Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που περιλαμβάνει αρκετά άρθρα βάσει των οποίων δεσμεύονται όλα τα κράτη-μέλη. Ένα σχετικό παράδειγμα είναι το Ενιαίο Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου, που θέτει ως στόχο να διασφαλίσει πως όλοι οι αιτούντες άσυλο που φτάνουν σε οποιοδήποτε κράτος-μέλος πρέπει να καλωσορίζονται εφόσον πράγματι αναζητούν έναν ασφαλή τόπο ή πρόκειται για άτομα διωκόμενα από τη χώρα τους. Όπως είναι σαφές, με την προσχώρηση της Κύπρου στην ΕΕ διασφαλίζεται ότι η Κύπρος δεσμεύεται από τους νόμους που έχει θεσπίσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, τους οποίους και έχει προσυπογράψει κατά την αίτηση προσχώρησης στην ΕΕ.

Περίληψη κεφαλαίου

Βάσει όσων αναφέρθηκαν έως εδώ, φαίνεται ότι το κυπριακό νομικό σύστημα είναι πράγματι ένα μοναδικό σύστημα, το οποίο βασίζεται κυρίως στο αγγλικό κοινό

¹¹KOKUBO Y, 'The EU Membership Of Cyprus And The' (2004) 2004 EU Studies

δίκαιο. Η ιστορία της Κύπρου και ο πλούσιος πολιτισμός της, με έντονη την επιρροή του αποικιακού παρελθόντος, έχουν αναμφίβολα επηρεάσει τη χώρα. Έτσι, λοιπόν, η σύγχρονη κυπριακή νομοθεσία έχει πολλές διαφορετικές ρίζες που σήμερα διαμορφώνουν το κυπριακό δίκαιο. Επίσης, η προσχώρηση της Κύπρου στην ΕΕ έχει επηρεάσει περαιτέρω τη νομοθεσία της Κύπρου. Έτσι, το ευρωπαϊκό δίκαιο υπερισχύει των εσωτερικών νόμων, κι εάν κάποιος από τους κυπριακούς νόμους συγκρούεται με το ευρωπαϊκό δίκαιο, τότε ο εκάστοτε εσωτερικός νόμος δεν μπορεί να ισχύσει.

Κουίζ

Αφού διαβάσετε το κεφάλαιο, προσπαθήστε να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις για να βεβαιωθείτε ότι το έχετε καταλάβει.

1. Ποιοι πολιτισμοί και ποιες αποικιακές κτήσεις έχουν διαμορφώσει το σύγχρονο κυπριακό νομικό σύστημα;

- a. Οθωμανοί*
- b. Ενετοί*
- c. Και οι δύο παραπάνω*

2. Πού βασίζεται το κυπριακό νομικό σύστημα;

- a. Στο αμερικανικό δίκαιο*
- b. Στο αγγλικό δίκαιο*
- c. Στο τουρκικό δίκαιο*

d. Σε κανένα από τα παραπάνω

3. Ποια χρονιά προσχώρησε η Κύπρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση;

a. 2010

b. 2004

c. 2003

d. 1998

4. Τι οφέλη παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση στα κράτη-μέλη της;

a. Προστασία

b. Υποστήριξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

c. Και τα δύο παραπάνω

5. Πώς μπορούν οι πολίτες να προσφύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο εναντίον της πολιτείας σε περίπτωση που υποστούν βλάβη ή αδικηθούν;

a. Προσφεύγοντας στο Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου

b. Υποβάλλοντας αξίωση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

c. Προσφεύγοντας στα τοπικά δικαστήρια

d. Κανένα από τα παραπάνω

6. Πώς θα χαρακτηρίζαμε το κυπριακό νομικό σύστημα;

i) Σύστημα κοινού δικαίου

ii) Σύστημα αστικού δικαίου

iii) Μεικτό σύστημα

7. Ποιο έτος ιδρύθηκε η Κυπριακή Δημοκρατία;

- i) 1960
- ii) 1974
- iii) 2004

8. Οι δικαστικές αποφάσεις αποτελούν πηγές του κυπριακού δικαίου;

- i) Ναι
- ii) Όχι

9. Ποιο είναι το αρμόδιο νομοθετικό σώμα;

- i) Το κοινοβούλιο
- ii) Η κυβέρνηση
- iii) Τα δικαστήρια
- iv) Το (i) και το (iii)

10. Το βόρειο τμήμα της Κύπρου αποτελεί μέρος της Κυπριακής Δημοκρατίας;

- i) Όχι, βρίσκεται υπό την παράνομη κατοχή των τουρκικών στρατευμάτων
 - ii) Ναι
 - iii) Όχι, είναι μια άλλη χώρα
-

Βιβλιογραφία:

1. GEORGHALLIDES, CYPRUS AND THE GOVERNORSHIP OF SIR RONALD STORRS: THE CAUSES OF THE 1931 CRISIS (Cyprus Research Centre 1985).
2. KOKUBO Y, 'The EU Membership Of Cyprus And The' (2004) 2004 EU Studies
3. Krawietz W, *Political And Legal System Of The Republic Of Cyprus* (Duncker & Humblot GmbH 2003)
4. *Mediterranean Quarterly* 17.1 (2006) 73-101
5. Savvides D, 'Cyprus · The Current Legal And Policy Outlook Of Public Procurement And PPP In Cyprus' (2017) 12 *European Procurement & Public Private Partnership Law Review*
6. THE CONTRIBUTION OF MIXED LEGAL SYSTEMS TO EUROPEAN PRIVATE LAW (Jan Smits ed., Intersentia 2001); JAN SMITS, THE MAKING OF EUROPEAN PRIVATE LAW: TOWARD A IUS COMMUNE EUROPAEUM AS A MIXED LEGAL SYSTEM (Intersentia 2002).
7. The Mixed Legal System of the Republic of Cyprus, *supra* note 4, at 443-445.
8. WILLIAM MALLINSON, CYPRUS: A MODERN HISTORY 10 (IB Tauris 2009).

2.

Δίκαιο των συμβάσεων

Η νομοθεσία που περιγράφει το κυπριακό δίκαιο των συμβάσεων - κεφ. 149 του κυπριακού δικαίου - έχει πολλές ομοιότητες με το δίκαιο των συμβάσεων της Ινδίας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι την περίοδο που τέθηκε σε εφαρμογή η νομοθεσία, δηλ. το 1957, η Κύπρος ήταν βρετανική αποικία. Βάσει των ομοιοτήτων τους, το δίκαιο των συμβάσεων της Ινδίας χρησιμοποιείται ως εργαλείο για την ερμηνεία του δικαίου των συμβάσεων της Κύπρου¹².

Τι είναι οι συμβάσεις;

Η σύμβαση είναι μια συμφωνία με δεσμευτική ισχύ μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών. Παρόλο που αυτός ο ορισμός φαίνεται σχετικά απλός, περιλαμβάνει νομικές έννοιες που χρειάστηκαν πολύ χρόνο για να διαμορφωθούν. Για παράδειγμα, η έννοια της συμφωνίας που διέπει μια σύμβαση εξακολουθεί να αναπτύσσεται ακόμη και

¹²Duxbury, Robert (2011) *Contract law*. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell.

σήμερα. Σε γενικές γραμμές, οι συμφωνίες διακρίνονται σε «διμερείς» και «μονομερείς». Όταν δύο μέρη συμφωνήσουν να αναλάβουν ορισμένες συμβατικές υποχρεώσεις, η συμφωνία θεωρείται «διμερής» και οι υποχρεώσεις είναι εκτελεστές δια νόμου. Οι διμερείς συμφωνίες είναι το συνηθέστερο είδος συμφωνιών που διέπουν μια σύμβαση¹³. Ας δώσουμε ένα παράδειγμα διμερούς συμφωνίας: ο Τζον έχει συμφωνήσει να πουλήσει το αυτοκίνητό του στη Σάρα έναντι 2.000£ - εδώ έχουμε μια σύμβαση μεταξύ αμφοτέρων των μερών, δηλ. του Τζον και της Σάρα.

Χαρακτηριστικά των συμβάσεων

Προκειμένου μια συμφωνία να γίνει νομικώς δεσμευτική σύμβαση, πρέπει να ικανοποιεί ορισμένα κριτήρια. Αυτά είναι τα εξής¹⁴:

1. Η συμφωνία πρέπει να είναι τέτοια ώστε να επιδιώκει να δημιουργήσει νομικές σχέσεις και να είναι ικανή να επηρεάσει νομικές σχέσεις. Με άλλα λόγια, ο υποσχόμενος πρέπει να κάνει μια έγκυρη προσφορά και το άτομο προς το οποίο δίδεται η υπόσχεση να κάνει δεκτή την προσφορά του υποσχόμενου με εξίσου έγκυρο τρόπο.
2. Όλα τα μέρη της συμφωνίας πρέπει να έχουν πλήρη ικανότητα δικαιοπραξίας. Για παράδειγμα, ένα παιδί δεν έχει ικανότητα δικαιοπραξίας, αν και έχει σώας τας φρένας.

¹³Chen-Wishart, M. (2015) *Contract law*. Fifth edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.

¹⁴Chen-Wishart, M. (2015) *Contract law*. Fifth edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.

3. Στις περιπτώσεις που βάσει νόμου προβλέπονται ειδικές διατυπώσεις ως μέρος της συμφωνίας, οι εν λόγω ειδικές διατυπώσεις πρέπει να πληρούνται στο έπακρο.
4. Κάθε συμφωνία για να θεωρηθεί δεσμευτική σύμβαση πρέπει να περιλαμβάνει κάποιο «αντάλλαγμα».
5. Το αντικείμενο της συμφωνίας δεν πρέπει να είναι παράνομο.

Προσφορά και αποδοχή

Μια συμφωνία σημαίνει ότι υπάρχει η αμοιβαία συναίνεση δύο (ή περισσότερων) μερών επί κάποιου συγκεκριμένου ζητήματος – αυτό είναι γνωστό με την έκφραση «consensus ad idem». Υπό αυτήν την έννοια, κάθε συμφωνία μπορεί να αναχθεί στη σχέση μεταξύ μιας «προσφοράς» και της ρητής «αποδοχής» της - όπου η «προσφορά» και/ή η «αποδοχή» μπορούν να βασίζονται σε λέξεις ή συμπεριφορές.

Η «προσφορά» μπορεί να απευθύνεται σε ένα ή περισσότερα άτομα, ή μπορεί να είναι πιο γενικής φύσεως και να ειφράζεται προς τον κόσμο. Ωστόσο, για να υπάρξει νομικώς δεσμευτική συμφωνία, θα πρέπει ένα συγκεκριμένο άτομο (ή συγκεκριμένα άτομα) να «αποδεχτεί» την προσφορά¹⁵. Για παράδειγμα, εάν ο Ίαν προσφέρει 50£ για να αγοράσει το παλιό ποδήλατο του Άχμεντ, η σύμβαση δημιουργείται όταν ο Άχμεντ αποδεχτεί την προσφορά του Ίαν.

¹⁵Chen-Wishart, M. (2015) *Contract law*. Fifth edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.

Επίσης, δεν αρκεί να γίνει απλώς μια προσφορά, αλλά χρειάζεται και επικοινωνία της προσφοράς στο άτομο που την αποδέχεται. Παρόλο που δεν υπάρχουν απόλυτοι ορισμοί για το τι συνιστά δέουσα επικοινωνία, προκειμένου μια συμφωνία να αποκτήσει νομικώς δεσμευτική ισχύ, η προσφορά πρέπει να είναι σαφής και αδιαφιλονίκητη. Έτσι, για παράδειγμα, μια πρόταση που γίνεται κατά τη διάρκεια διαπραγματεύσεων ενδεχομένως να μη θεωρείται πάντοτε «προσφορά». Τέλος, η έννοια της «αποδοχής» συνεπάγεται ότι το μέρος που αποδέχεται την προσφορά γνωρίζει για την προσφορά κατά τον χρόνο «αποδοχής». Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις παραμέτρους, ενίοτε είναι πολύ σημαντικό να προσδιορίζεται ο ακριβής χρόνος της «αποδοχής»¹⁶.

Πρόθεση δικαιοπραξίας

Παρόλο που όλες οι συμβάσεις είναι συμφωνίες, όλες οι συμφωνίες δεν είναι συμβάσεις. Κάποιες συμφωνίες δεν φτάνουν στο επίπεδο των νομικών συμβάσεων για διάφορους λόγους. Το αντικείμενο αυτών των συμφωνιών μπορεί να αφορά κάποια ηθική (και όχι νομική) υποχρέωση, ή τα μέρη ενδέχεται να συμφωνήσουν ρητώς να μην αντιμετωπίσουν τη μεταξύ τους συμφωνία ως νομική υποχρέωση, δηλ. να δηλώσουν ότι δεν επιθυμούν να συνάψουν σύμβαση. Επομένως, ένα βασικό χαρακτηριστικό μιας εκτελεστής συμβατικής συμφωνίας είναι η «πρόθεση δικαιοπραξίας»¹⁷.

¹⁶ANSON W, PRINCIPLES OF THE ENGLISH LAW OF CONTRACT (FORGOTTEN BOOKS 2015)

¹⁷Morgan, Jonathan (2012) *Great debates in contract law*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Ικανότητα δικαιοπραξίας

Κάθε «άτομο» ή «άτομα» μπορεί να είναι μέρος(η) μιας σύμβασης. Ωστόσο, υπάρχουν τρεις κατηγορίες που χρήζουν ειδικής μεταχείρισης βάσει του δικαίου των συμβάσεων.

Οι ανήλικοι

Σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, οι ανήλικοι δύνανται να επιλέξουν να ακυρώσουν τις συμβάσεις των ανηλίκων. Με άλλα λόγια, κάθε άτομο κάτω των 18 ετών δύναται να επιλέξει να θεωρήσει μια σύμβαση άκυρη. Η εν λόγω ακυρότητα υφίσταται για την προστασία των ανηλίκων από τυχόν αρνητικές συνέπειες των πράξεών τους. Γι' αυτόν τον λόγο, η σύναψη σύμβασης με ανήλικο τιμωρείται υπό ορισμένες συνθήκες. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, προβλέπονται ορισμένες εξαιρέσεις βάσει των οποίων οι σύναψη συμβάσεων με ανηλικούς θεωρείται έγκυρη, και συγκεκριμένα όσον αφορά τις συμβάσεις για βασικά αγαθά και τις συμβάσεις προς όφελος των ανηλίκων. Βασικά αγαθά θεωρούνται τα αγαθά που χρειάζονται για τις συνθήκες ζωής των ανηλίκων κατά τον χρόνο πώλησης και παράδοσης. Στα βασικά αγαθά συνήθως περιλαμβάνονται τα εξής: τρόφιμα, ρουχισμός, στέγαση, εκπαιδευτικά βιβλία, ιατρική περίθαλψη και νομικές συμβουλές. Στις συμβάσεις προς όφελος των ανηλίκων περιλαμβάνονται οι συμβάσεις πρόσληψης, μαθητείας, υπηρεσιών και εκπαίδευσης.¹⁸ Ωστόσο, ακόμη και στην περίπτωση των εν λόγω συμβάσεων, εάν οι όροι της

¹⁸ Achilleas C. Malliotis, *The Commercial Laws of Cyprus* Stephan Kinsella (ed), *Digest of Commercial Laws of the World* (Oxford University Press, Oxford, 2009)

εκάστοτε σύμβασης είναι υπερβολικά επαχθείς για τους ανηλίκους, τότε οι εν λόγω όροι δεν είναι εκτελεστοί.

Οι εταιρείες

Σύμφωνα με το κοινό δίκαιο, οι εταιρείες διέθεται ικανότητα δικαιοπραξίας μόνο κι εφόσον μπορούσαν να πιστοποιήσουν την αυθεντικότητά τους με τη χρήση εταιρικής σφραγίδας. Το σύγχρονο δίκαιο των συμβάσεων επιτρέπει σε αντιπροσώπους των εταιρειών να προβαίνουν στη σύναψη συμβάσεων εκ μέρους των εταιρειών, και αναφορικά με πάσης φύσεως ζητήματα που εμπίπτουν στην εταιρική εξουσία. Υπό αυτές τις συνθήκες, οι συμβάσεις συνάπτονται περίπου όπως συνάπτονται και μεταξύ επιμέρους ατόμων.

Οι μη έχοντες σώας τας φρένας

Κάθε μέρος μιας σύμβασης που κρίνεται νοητικά διαταραγμένο μπορεί να υποβληθεί στον έλεγχο του δικαστηρίου. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο κηδεμόνας ή διαχειριστής του εν λόγω ατόμου μπορεί να συνάψει σύμβαση εκ μέρους του.

Αντάλλαγμα

Μια σύμβαση καθίσταται νομικώς εκτελεστή μόνο κι εφόσον έχει δοθεί κάποιο αντάλλαγμα. Τα δικαστήρια όριζαν το αντάλλαγμα ως εξής: «ένα αντάλλαγμα αξίας υπό το πρίσμα του νόμου μπορεί να είναι κάποιο δικαίωμα, συμφέρον, κέρδος ή όφελος που παρέχεται στο ένα μέρος, ή κάποιου είδους ανεκτικότητα, ζημία, απώλεια ή ευθύνη που παρέχεται, έχει υποστεί ή έχει αναλάβει το έτερο μέρος».

Η φύση του ανταλλάγματος

Σε γενικές γραμμές, ένα έγκυρο αντάλλαγμα μπορεί να προκύψει από κάθε ενέργεια ή υπόσχεση επιτέλεσης μιας ενέργειας. Ωστόσο, είναι σημαντικό το αντάλλαγμα να είναι «πραγματικό». Δηλαδή, για να είναι έγκυρο ένα αντάλλαγμα πρέπει να έχει κάποια αξία στα μάτια του νόμου. Έτσι, μια ασαφής ή μη συγκεκριμένη υπόσχεση δεν μπορεί να θεωρηθεί αντάλλαγμα στο πλαίσιο του νόμου των συμβάσεων.

Οι κανόνες περί ανταλλάγματος

Αναφορικά με το αντάλλαγμα των συμβάσεων ισχύουν διάφοροι κανόνες, όπως οι εξής:

1. Ο νόμος προβλέπει ότι το αντάλλαγμα πρέπει να είναι «πραγματικό», αλλά δεν προβλέπει ότι πρέπει να είναι επαρκές. Δεν ενδιαφέρει τα διαστήρια εάν τα μέρη έχουν κάνει καλή διαπραγμάτευση.
2. Το αντάλλαγμα πρέπει να προέρχεται από το άτομο προς το οποίο απευθύνεται η υπόσχεση. Αυτό σημαίνει ότι εάν το αντάλλαγμα προβλέπεται να δοθεί από κάποιο άτομο πέραν του ατόμου προς το οποίο απευθύνεται η υπόσχεση, τότε το άτομο προς το οποίο απευθύνεται η υπόσχεση δεν δύναται να θέσει σε εφαρμογή τη συμφωνία.
3. Το αντάλλαγμα δεν μπορεί να είναι «παλαιότερο», δηλ. η ανταλλαγή των υποσχέσεων πρέπει να γίνεται ταυτόχρονα.

Μη νομιμότητα

Κάθε συμφωνία για την εκτέλεση μιας παράνομης πράξης θεωρείται άκυρη και μη εκτελεστή. Για παράδειγμα, μια συμφωνία μεταξύ δύο εμπόρων ναρκωτικών δεν θεωρείται εκτελεστή.

Συμβατικοί όροι

Μια ολοκληρωμένη συμφωνία διέπεται από ένα σύνολο συμβατικών όρων, που περιλαμβάνουν προϋποθέσεις (όροι μείζονος σημασίας) και εγγυήσεις (όροι ήσσονος σημασίας). Οι προϋποθέσεις αποτελούν τη βάση μιας σύμβασης. Σε περίπτωση αθέτησης κάποιας προϋπόθεσης, το θιγόμενο μέρος έχει δικαίωμα αξίωσης αποζημίωσης και/ή αποκήρυξης της σύμβασης. Σε περίπτωση αθέτησης κάποιας εγγύησης, το μόνο έννομο μέσο αποκατάστασης είναι η αξίωση αποζημίωσης. Για να προσδιοριστεί εάν ένας όρος αποτελεί προϋπόθεση ή εγγύηση, λαμβάνεται υπόψη η πρόθεση των μερών, που καθορίζεται από το γενικότερο πνεύμα της σύμβασης και μέσω τυχόν δηλώσεων που κάνουν τα μέρη αναφορικά με τη συγκριτική σημασία του εκάστοτε όρου¹⁹.

Τερματισμός των συμβάσεων

Ο τερματισμός μιας συμβατικής υποχρέωσης, ή αλλιώς ο τερματισμός μιας σύμβασης, μπορεί να γίνει μέσω συμφωνίας, κατόπιν εκτέλεσης, λόγω ματαίωσης

¹⁹Chen-Wishart, M. (2015) *Contract law*. Fifth edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.

(προκύπτουσα αδυνατότητα) ή λόγω αθέτησης²⁰. Ας δώσουμε ένα παράδειγμα: ο Άρον είναι ιδιοκτήτης μιας εταιρείας και αποφασίζει να προβεί σε τερματισμό της σύμβασης απασχόλησης του Μάικ για κάποιους λόγους.

Τερματισμός μέσω συμφωνίας

Τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν να προβούν σε τερματισμό της συμφωνίας και να απαλλάξουν το ένα το άλλο από τις συμβατικές υποχρεώσεις τους. Αυτό μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους:

1. Μέσω παραίτησης: εάν αμφότερα τα μέρη συμφωνούν να απαλλάξουν το ένα το άλλο από τα συμφωνηθέντα, τότε η παραίτηση ενός μέρους συνιστά αντάλλαγμα για την παραίτηση του έτερου μέρους, καθιστώντας δεσμευτική τη συναλλαγή. Όταν ένα από τα μέρη έχει ήδη εκτελέσει τις υποχρεώσεις του, τότε το εν λόγω μέρος δεν δύναται να δεσμευτεί από την υπόσχεση παραίτησης του έτερου μέρους: αυτού του είδους η παραίτηση είναι έγκυρη μόνο κι εφόσον προβλέπεται ένα ανεξάρτητο αντάλλαγμα.
2. Μέσω αντιατάστασης: τα μέρη συμφωνούν από κοινού να προβούν σε τερματισμό της σύμβασης και στη σύναψη νέας σύμβασης.
3. Λόγω αδυναμίας ικανοποίησης κάποιας αναβλητικής αίρεσης ή διαλυτικής αίρεσης.
4. Τερματισμός κατόπιν συμφωνίας και ικανοποίησης

²⁰Chen-Wishart, M. (2015) *Contract law*. Fifth edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.

Τερματισμός κατόπιν εκτέλεσης

Όταν τα μέρη εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους εντός του χρόνου και με τον τρόπο που προβλέπει η σύμβαση, η σύμβαση τερματίζεται διότι έχει εκτελεστεί.

Τερματισμός κατόπιν εκτέλεσης μπορεί να προκύψει, επίσης, όταν ένα μέρος κάνει μια έγκυρη προσφορά ή εκτέλεση, ακόμη κι εάν το έτερο μέρος την απορρίψει.

Τερματισμός λόγω ματαίωσης

Εάν προκύψει κάποια αλλαγή στις υπάρχουσες συνθήκες, έπειτα από τη σύναψη μιας σύμβασης, που καθιστά αδύνατη την εκτέλεση της σύμβασης ή ακυρώνει τον πρακτικό σκοπό αυτής, χωρίς κανένα από τα μέρη να είναι υπαίτιο, η σύμβαση θεωρείται ότι ματαιώνεται και μπορεί να τερματιστεί. Μεταξύ άλλων, ορισμένα παραδείγματα αφορούν θεομηνίες, ασθένειες, ατυχήματα, αλλαγές στη νομοθεσία κτλ.

Τερματισμός λόγω αθέτησης

Εάν ένα μέρος αδυνατεί να εκπληρώσει κάποια προϋπόθεση της σύμβασης, το έτερο μέρος απαλλάσσεται από τις υποχρεώσεις του και έχει το δικαίωμα να αποκηρύξει τη σύμβαση και να διεκδικήσει αποζημίωση. Ας δώσουμε ένα παράδειγμα: η Σάρα προσφέρεται να αγοράσει το φόρεμα της Τζέιν έναντι 40£. Ωστόσο, η Σάρα αδυνατεί να πληρώσει το ποσό και συνεπώς αθετεί τη συμφωνία που είχε με την Τζέιν.

Αποικατάσταση σε περίπτωση συμβατικών αθετήσεων

Το πληττόμενο μέρος σε περίπτωση αθέτησης μιας συμβατικής προϋπόθεσης έχει διάφορες εναλλακτικές αποκατάστασης, όπως αποζημίωση, quantum meruit, ασφαλιστικά μέτρα, πιστή εκτέλεση, επανόρθωση και καταγγελία της σύμβασης²¹.

Αποζημίωση

Ως μέσο αποκατάστασης του κοινού δικαίου, το πληττόμενο μέρος δύναται να διεκδικήσει αποζημίωση για την απώλεια που έχει υποστεί λόγω της αθέτησης μιας σύμβασης. Σκοπός είναι η αποκατάσταση του πληττόμενου μέρους στη θέση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε προκύψει η αθέτηση της σύμβασης (*restitutio in intergum*). Το ποσό της αποζημίωσης πρέπει πάντοτε να είναι αντίστοιχο της «αξίας» της απώλειας, η εκτίμηση της οποίας πρέπει να γίνεται αντικειμενικά βάσει της εκτίμησης ενός λογικού ατόμου, σε αντίθεση με την εκτίμηση του πληττόμενου μέρους. Ας δώσουμε ένα παράδειγμα: ένα άτομο χάνει χρήματα λόγω της αθέτησης μιας σύμβασης και λαμβάνει αποζημίωση ως αποκατάσταση για την απώλεια που έχει υποστεί.

Quantum meruit

Η έκφραση «quantum meruit» («όσο αξίζει») περιγράφει ένα εύλογο χρηματικό ποσό που καταβάλλεται για το έργο που έχει εκτελεστεί. Το μέρος μιας σύμβασης που έχει υλοποιήσει ένα μέρος ή το σύνολο των υποχρεώσεών του, ενώ το έτερο μέρος έχει αποβεί σε αθέτηση ή αποκήρυξη της σύμβασης, δύναται να προβάλει αξίωση

²¹McKendrick E, *Contract Law* (2015)

quantum meruit για την ανάκτηση των δεδουλευμένων κατά την εκτέλεση του έργου²².

Ασφαλιστικά μέτρα

Στο πλαίσιο του δικαίου των συμβάσεων, τα ασφαλιστικά μέτρα (δηλ. οι δικαστικές εντολές) έχουν συνήθως «απαγορευτικό» χαρακτήρα. Αυτό σημαίνει ότι συνήθως διατάζουν ένα άτομο να απέχει από ορισμένες ενέργειες. Έτσι, ένα άτομο που δεν εκτελεί μια ορισμένη ενέργεια μπορεί να εξαναγκαστεί να την εκτελέσει από το δικαστήριο. Σε περιπτώσεις που δεν είναι εφικτά άλλα μέσα αποκατάστασης, τα ασφαλιστικά μέτρα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για κάποια συγκεκριμένη συμβατική εκτέλεση.

Πιστή εκτέλεση

Πιστή εκτέλεση ονομάζεται μια δικαστική εντολή βάσει της οποίας ένα μέρος διατάσσεται να εκτελέσει μια συγκεκριμένη ενέργεια. Συνήθως δεν διατάσσεται πιστή εκτέλεση εφόσον θεωρείται ότι η αποζημίωση συνιστά επαρκή αποκατάσταση, καθώς «η ευθυδικία ακολουθεί τον νόμο».

Επανόρθωση

Ως μέσο αποκατάστασης, επανόρθωση έχουμε όταν ένα δικαστήριο διατάζει να γίνουν αλλαγές σε μια υπάρχουσα σύμβαση, η οποία λόγω αμοιβαίου σφάλματος των μερών ή λόγω άλλων συνθηκών δεν αντιπροσωπεύει τη συμφωνία που είχαν την

²²McKendrick E, *Contract Law* (2015)

πρόθεση να συνάψουν τα μέρη. Η επανόρθωση θεωρείται «αποικιατάσταση ευθυδικίας», και στόχο έχει να βοηθήσει μια σύμβαση να εκφράζει αυτά που έπρεπε εξαρχής να εκφράζει.

Για να σας δώσουμε μια καλύτερη κατανόηση των παραπάνω εννοιών, από αυτό το κεφάλαιο και μετά θα εισαγάγουμε μια μικρή ιστορία με τους παρακάτω κύριους χαρακτήρες.

Γνωρίστε τον Ιωάννη και τη Βανέσα.

Από το Freepic

Ο Ιωάννης και η Βανέσα προέρχονται από την Ελλάδα, αλλά λόγω των υψηλών ποσοστών ανεργίας στην Ελλάδα αποφάσισαν να εγκατασταθούν στην Κύπρο και να ξεκινήσουν από εκεί τη ζωή τους.

Ο Ιωάννης είναι φυσικός και η Βανέσα είναι δασικάλα. Ο Ιωάννης και η Βανέσα δεν είναι ακόμα παντρεμένοι, αλλά σκέφτονται να παντρευτούν σύντομα.

Ο Ιωάννης και η Βανέσα θέλουν να υπογράψουν μια συμφωνία μίσθωσης για το σπίτι που θέλουν να νοικιάσουν. Δεν είναι σίγουροι πως μπορούν να εξασφαλίσουν ότι η συμφωνία θα είναι έγκυρη. Συγκεκριμένα, θέλουν να γνωρίζουν εάν οι συμφωνίες μίσθωσης πρέπει να είναι γραπτές και αν πρέπει να καταχωρηθούν κάπου.

Με βάση αυτή την ενότητα, έμαθαν ότι, κατά γενικό κανόνα, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κεφ. 149, η διατύπωση δεν αποτελεί προϋπόθεση για τη σύναψη των συμβάσεων, η οποία συνεπώς μπορεί να συναχθεί εγκύρως είτε γραπτώς, είτε προφορικά είτε κατόπιν συγκεκριμένης συνεννόησης των μερών. Συνολικά, γνωρίζουν ότι για να είναι έγκυρη μια σύμβαση πρέπει να υπάρχει μια προσφορά (που γίνεται από τον ενοικιαστή για να νοικιάσει το σπίτι για ένα ορισμένο ποσό) που πρέπει να γίνει αποδεκτή, ενώ και τα δύο μέρη πρέπει να τηρούν όλους τους όρους μίσθωσης (δηλαδή ο μισθωτής πρέπει να πληρώνει το ενοίκιο και ο ιδιοκτήτης πρέπει να προσφέρει το σπίτι).

Ωστόσο, στη συγκεκριμένη περίπτωση συμβάσεων μίσθωσης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου. 77 (1) Κεφ. 149, εάν η μίσθωση αναφέρεται σε ακίνητο και έχει διάρκεια άνω του ενός έτους, τότε θα πρέπει να εκτελείται γραπτώς με την παρουσία δύο μαρτύρων, διαφορετικά η σύμβαση είναι άκυρη (δηλαδή δεν ισχύει).

Επιπλέον, ο Ιωάννης και η Βανέσα αναρωτιούνται ποιοι όροι πρέπει να συμπεριληφθούν στη σύμβαση. Ο Ιωάννης και η Βανέσα έχουν μάθει ότι δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση σχετικά με τις υποχρεωτικές ελάχιστες απαιτήσεις, για το τι πρέπει να δηλώνεται σε μια σύμβαση μίσθωσης. Ωστόσο, από τη φύση της σύμβασης μίσθωσης

ως συμβόλαιο βάσει της οποίας ένα συμβαλλόμενο μέρος (ιδιοκτήτης) αναθέτει στον άλλο (μισθωτή) την απόλυτη χρήση ενός ακινήτου για ορισμένο χρονικό διάστημα, ενώ ο μισθωτής αναλαμβάνει την υποχρέωση να πληρώσει το συμφωνηθέν ενοίκιο , προκύπτουν τα ακόλουθα βασικά στοιχεία:

α. Μίσθωση: Το αντικείμενο μίας σύμβασης μίσθωσης είναι να παραδώσει τη χρήση ενός ακινήτου, που ορίζεται ως "μίσθωση".

β. Ενοικίαση: Το μίσθωμα είναι το τέλος που οφείλει ο μισθωτής στον ιδιοκτήτη για τη χρήση της μίσθωσης.

γ. Συμφωνία για την παράδοση της αποκλειστικής χρήσης της κατοικίας

δ. Ορισμένη χρονική περίοδο.

ΕΡΩΤΗΣΗ

Μπορεί ο John και η Vanessa να συμφωνήσουν προφορικά να νοικιάσουν το διαμέρισμα;

- *Nai*
- *Όχι*

Είναι μια διαφήμιση για να νοικιάσετε ένα διαμέρισμα ένα συμβόλαιο;

- *Nai*
- *Όχι*

Κουίζ

1. Όλες οι συμφωνίες είναι συμβάσεις;

- a. Ναι
- b. Όχι

2. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά μιας σύμβασης;

- a. Η προσφορά και η αποδοχή
- b. Το αντάλλαγμα και η αμοιβαιότητα των υποχρεώσεων
- c. Η δυνατότητα και η ικανότητα
- d. Όλα τα παραπάνω

3. Ως αντάλλαγμα μπορεί να θεωρηθεί:

- i) Το ότι μια σύμβαση είναι δίκαιη
- ii) Η πρόθεση των μερών να συνάψουν μια έγκυρη σύμβαση
- iii) Η ισορροπία των συμβατικών όρων
- iv) Το στοιχείο της «διαπραγμάτευσης» σε μια σύμβαση

4. Ποια μέσα αποκατάστασης προβλέπονται για τα μέρη που έχουν υποστεί ζημία λόγω της αθέτησης μιας σύμβασης;

- a. Αποζημίωση
- b. Έκφραση συγγνώμης από το έτερο μέρος
- c. Φυλάκιση του έτερου μέρους

5. Πώς τερματίζεται μια σύμβαση;

- a. Λόγω αθέτησης
- b. Κατόπιν εκτέλεσης
- c. Και τα δύο παραπάνω

6. Ποιος έχει δικαίωμα να εφαρμόσει μια σύμβαση;

- i) Τα μέρη
- ii) Οι συγγενείς των μερών
- iii) Και οι δύο παραπάνω
- iv) Τρίτα μέρη

7. Το αντάλλαγμα πρέπει:

- i) Να είναι επαρκές, αλλά όχι απαραίτητα ικανοποιητικό
- ii) Να είναι τρέχον, και όχι παλαιότερο
- iii) Να είναι μετρήσιμο (δηλ. να έχει νομική αξία), αλλά να μην είναι φανταστικό
- iv) Να δοθεί αφού εκτελεστεί η σύμβαση

8. Εάν πω: «Δια του παρόντος δίνω το χρυσό ρολόι μου στην Άννα, με αντάλλαγμα ένα φιλί», το αντάλλαγμα είναι ικανοποιητικό;

- i) Ναι
- ii) Όχι

9. Η Σάρα είναι 15 ετών και αγοράζει ένα αυτοκίνητο από την OK Motors Inc.

Η σύμβαση της Σάρα είναι _____.

- i) έγκυρη

- ii) άκυρη
- iii) ακυρώσιμη
- iv) μη εκτελεστή

10. Η Άννα είναι 18 ετών και η θεία της η Έλεν, ηλικίας 40 ετών, υπόσχεται να της δώσει 1.000\$ για να μην καπνίσει έως την ηλικία των 22 ετών. Η Άννα συμφωνεί με την πρόταση της θείας της. Εάν τελικά η Άννα δεν καπνίσει, μπορεί το δικαστήριο να υποχρεώσει τη θεία Έλεν να δώσει 1.000\$ στην Άννα;

- i) Όχι, επειδή είναι καλό για την υγεία της Άννας να μην καπνίζει
- ii) Όχι, επειδή η θεία Έλεν δεν έχει λάβει κάποιο όφελος από τις ενέργειες της Άννας
- iii) Ναι, επειδή και οι δύο γυναίκες είναι ενήλικες
- iv) Ναι, επειδή η Άννα αποποιήθηκε ένα νόμιμο δικαίωμά της

Βιβλιογραφία:

1. ANSON W, PRINCIPLES OF THE ENGLISH LAW OF CONTRACT
(FORGOTTEN BOOKS 2015)
2. Chen-Wishart, M. (2015) *Contract law*. Fifth edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press.
3. Cherednychenko O, 'Fundamental Rights And Contract Law' (2006) 2
European Review of Contract Law

4. Duxbury, Robert (2011) *Contract law*. 2nd ed. London: Sweet & Maxwell.
5. Halson, Roger (2012) *Contract law*. 2nd ed. Harlow: Longman/Pearson Education.
6. McKendrick E, *Contract Law* (2015)
7. Morgan, Jonathan (2012) *Great debates in contract law*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

3.

Ενότητα 2

Εργατικό δίκαιο

Το κυπριακό εργατικό δίκαιο έχει περισσότερο κοινωνική παρά θεσμική φύση. Βασίζεται σε έναν συνδυασμό αρχών του αγγλικού και του ελληνικού νομικού συστήματος. Οι αρμόδιοι θεσμοί για την εφαρμογή του εργατικού δικαίου στην Κύπρο είναι το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τα Δικαστήρια Εργατικών Διαφορών.

Όσον αφορά το δικαίωμα εργασίας στην Κύπρο, ισχύουν ακριβώς οι ίδιοι όροι και οι ίδιες προϋποθέσεις για Κύπριους και αλλοδαπούς πολίτες. Αυτό ενισχύεται και υποστηρίζεται μέσω των συμβάσεων εργασίας που προβλέπει το Υπουργείο Εργασίας. Για να λάβει ένας αλλοδαπός άδεια εργασίας στην Κύπρο, πρέπει να υποβάλει αίτηση για χορήγηση άδειας εργασίας· αυτό ισχύει για τους πολίτες χωρών εκτός της ΕΕ. Το ζήτημα αναλαμβάνει το Τμήμα Μετανάστευσης και ρυθμίζεται από τα Επαρχιακά

Κλιμάκια Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της αστυνομίας. Για να λάβει άδεια εργασίας ένας αλλοδαπός, πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει πως έχει σύμβαση εργασίας, η οποία στη συνέχεια πρέπει να υπογραφεί και να επικυρωθεί από το Υπουργείο Εργασίας. Σύμφωνα με το κυπριακό δίκαιο, η εργασία χωρίς άδεια εργασίας είναι παράνομη και θεωρείται σοβαρό ποινικό αδίκημα που μπορεί να επισύρει ποινή φυλάκισης ή χρηματικό πρόστιμο τόσο για τον εργαζόμενο όσο και για τον εργοδότη. Ωστόσο, τα πράγματα είναι διαφορετικά με τους πολίτες της ΕΕ, οι οποίοι έχουν δικαίωμα να εργάζονται στην Κύπρο άνευ περιορισμών²³.

Γραπτές συμβάσεις εργασίας

Σύμφωνα με το κυπριακό νομικό σύστημα, δεν απαιτείται έγγραφη σύμβαση εργασίας δια νόμου. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Ν. 100(I) 2000, οι εργοδότες έχουν την έννομη υποχρέωση να ενημερώνουν τους υποψήφιους εργαζομένους για τα επιμέρους χαρακτηριστικά της εργασίας τους. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται τα εξής²⁴:

- οι συνολικές πληρωμές (μισθός, μόνους κτλ) που μπορεί να δικαιούται ο εργαζόμενος και το χρονοδιάγραμμα καταβολής αυτών
- οι ετήσιες άδειες
- οι προθεσμίες ειδοποίησης
- η εφαρμογή ενδεχόμενων συλλογικών συμβάσεων

²³'Department Of Labour - Legislation' (*Mlsi.gov.cy*, 2017)
<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dl/dl.nsf/dmllegislation_en/dmllegislation_en> accessed 22 July 2017.

²⁴Emilianides A and Iōannou C, *Labour Law In Cyprus*

- η ημερομηνία έναρξης και η διάρκεια της σύμβασης, εάν πρόκειται για σύμβαση ορισμένης διάρκειας
- η ταυτότητα των μερών
- ο τόπος εργασίας και η διεύθυνση της επίσημης έδρας της επιχείρησης
- η θέση ή η εξειδίκευση του εργαζομένου
- η συνήθης διάρκεια της ημερήσιας ή εβδομαδιαίας εργασίας

Οι συμβάσεις εργασίας μπορεί να συντάσσονται σε οποιαδήποτε γλώσσα, εφόσον αμφότερα τα μέρη (δηλ. ο εργοδότης και ο εργαζόμενος) μπορούν να καταλάβουν την εκάστοτε γλώσσα. Εάν η σύμβαση είναι γραμμένη σε γλώσσα που δεν γνωρίζει ο εργαζόμενος, ο εργοδότης οφείλει να εξηγήσει τους συμβατικούς όρους στον εργαζόμενο για να τους καταλάβει.

Σιωπηροί όροι

Σιωπηροί όροι θεωρούνται οι λέξεις και οι προθέσεις που ένα δικαστήριο θα έβλεπε ή θα συμπεραίνε πως προορίζεται να αποτελέσουν μέρος μιας σύμβασης εργασίας. Οι σιωπηροί όροι που εντοπίζονται σε συμβάσεις εργασίας υποδηλώνονται τόσο από το κοινό δίκαιο όσο και από τους απλούς τυπικούς νόμους. Περιλαμβάνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις με τις οποίες πρέπει να συμμορφωθούν ο εργοδότης και ο εργαζόμενος.

Κατώτατος μισθός

Οι μισθοί δεν ρυθμίζονται βάσει νόμου και, γενικώς, αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης ανάμεσα σε εργοδότη και εργαζόμενο μέσω ειδικής συμφωνίας. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί πως για ορισμένα επαγγέλματα προβλέπεται κατώτατος μισθός, ο οποίος καθορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο την 1^η Απριλίου κάθε έτους. Τα επαγγέλματα για τα οποία ισχύει η διάταξη του κατώτατου μισθού είναι τα εξής²⁵:

- παιδοκόμοι και γκουβερνάντες
- γραφείς
- εργαζόμενοι με καθήκοντα υγιεινής και φροντίδας σε κλινικές, ιδιωτικά νοσοκομεία και γηροκομεία
- βοηθοί νοσηλείας
- φροντιστές για τα μαθήματα του σχολείου
- φρουροί
- υπάλληλοι καταστημάτων

²⁵Employment & Labour Law 2017 | Laws And Regulations | Cyprus | ICLG' (*Employment & Labour Law 2017 | Laws and Regulations | Cyprus | ICLG, 2017*) <<https://iclg.com/practice-areas/employment-and-labour-law/employment-and-labour-law-2017/cyprus>> accessed 22 July 2017.

Βασικά δικαιώματα των εργαζομένων:

Ωράριο εργασίας

Όσον αφορά τον αριθμό των ωρών απασχόλησης ενός εργαζομένου, ισχύουν διαφορετικοί περιορισμοί. Σε γενικές γραμμές, δεν πρέπει να υπερβαίνουν οι 48 ώρες εργασίας κατανεμημένες εντός πέντε εργάσιμων ημερών μίας εβδομάδας. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει σε ορισμένους κλάδους όπου ενδέχεται να ισχύουν διαφορετικοί περιορισμοί²⁶.

Εργαζόμενοι με βάρδιες

Οι εργαζόμενοι που δουλεύουν σε νυχτερινή βάρδια δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 8 ώρες εργασίας ανά νυχτερινή βάρδια κάθε ημερολογιακό μήνα. Οι εργαζόμενοι σε ειδικούς κλάδους με σωματικά απαιτητική εργασία δεν πρέπει να εργάζονται πάνω από 8 ώρες νυχτερινής βάρδιας εντός 24 ωρών.

Άδειες

Ελάχιστες ημέρες άδειας

Οι εργαζόμενοι δικαιούνται τουλάχιστον 4 εβδομάδες ετήσιας άδειας. Οι εργαζόμενοι που δουλεύουν 5 ημέρες την εβδομάδα δικαιούνται από 20 ημέρες

²⁶Forster S (*Uk.practicallaw.thomsonreuters.com*, 2017) <[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/2-508-1472?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/2-508-1472?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)> accessed 22 July 2017

άδειας και πάνω, ενώ όσοι εργάζονται 6 ημέρες την εβδομάδα δικαιούνται τουλάχιστον 24 ημέρες άδειας μετ' αποδοχών²⁷.

Δημόσιες αργίες

Οι δημόσιες αργίες διαφέρουν ανάλογα με τον κλάδο και τον οργανισμό, αλλά ως γενικός κανόνας ισχύει πως υπάρχουν κατά προσέγγιση 14 με 17 ημέρες επίσημων αργιών σε κάθε έτος.

Ο αριθμός των επίσημων αργιών στις οποίες τα γραφεία και οι οργανισμοί παραμένουν κλειστά κυμαίνεται ετησίως από 14 έως 17 ημέρες. Έχουν ως εξής²⁸:

- Καθαρά Δευτέρα (πρώτη μέρα της Σαρακοστής): εντός του Μαρτίου (κινητή εορτή)
- Μεγάλη Παρασκευή: εντός του Μαρτίου/Απριλίου (κινητή εορτή)
- Μεγάλο Σάββατο, Κυριακή του Πάσχα και Δευτέρα του Πάσχα: εντός του Μαρτίου/Απριλίου (κινητή εορτή)
- Ημέρα του Αγίου Πνεύματος: εντός του Ιουνίου (κινητή εορτή)
- Πρωτοχρονιά: 1^η Ιανουαρίου
- Θεοφάνεια: 6^η Ιανουαρίου
- Εθνική εορτή: 1^η Απριλίου

²⁷Forster S (Uk.practicallaw.thomsonreuters.com, 2017) <[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/2-508-1472?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/2-508-1472?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)> accessed 22 July 2017

²⁸'Department Of Labour - Legislation' (Mlsi.gov.cy, 2017)

<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dl/dl.nsf/dmllegislation_en/dmllegislation_en> accessed 22 July 2017.

- Πρωτομαγιά: 1^η Μαΐου
 - Κοίμηση της Θεοτόκου: 15^η Αυγούστου.
 - Ημέρα Ανεξαρτησίας της Κύπρου: 1^η Οκτωβρίου
 - Ελληνική εθνική εορτή: 28^η Οκτωβρίου
 - Χριστούγεννα: 25^η Δεκεμβρίου
 - Δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων: 26^η Δεκεμβρίου
-

Δικαίωμα αδείας

Οι εργαζόμενοι που ασθενούν δεν χρειάζονται χαρτί γιατρού εάν απουσιάζουν από την εργασία τους έως και τρεις εργάσιμες ημέρες. Σύμφωνα με την κυπριακή νομοθεσία, δεν καταβάλλεται πληρωμή για τις πρώτες 3 ημέρες απουσίας λόγω ασθένειας. Έπειτα από τις 3 ημέρες άδειας ασθένειας, πρέπει να προσκομιστεί χαρτί γιατρού, ούτως ώστε οι εργαζόμενοι να λάβουν αποδοχές ασθένειας από το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ακόμη, εάν ένας εργαζόμενος απουσιάζει πάνω από 26 εβδομάδες λόγω ασθένειας, ο εργοδότης έχει το έννομο δικαίωμα να τερματίσει την εργασιακή σχέση γι' αυτόν τον λόγο²⁹.

²⁹Employment & Labour Law 2017 | Laws And Regulations | Cyprus | ICLG' (*Employment & Labour Law 2017 | Laws and Regulations | Cyprus | ICLG, 2017*) <<https://iclg.com/practice-areas/employment-and-labour-law/employment-and-labour-law-2017/cyprus>> accessed 22 July 2017.

Θεσμικά δικαιώματα γονέων και κηδεμόνων

Παροχές μητρότητας

Οι έγκυες εργαζόμενες δικαιούνται άδεια μητρότητας 18 εβδομάδων, οι 11 εβδομάδες εκ των οποίων είναι υποχρεωτικές. Για να λάβει μια έγκυος εργαζόμενη την άδεια που δικαιούται, θα πρέπει να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία της εγκυμοσύνης της, δηλ. ένα ιατρικό πιστοποιητικό που βεβαιώνει την εγκυμοσύνη της εργαζόμενης και αναφέρει την αναμενόμενη ημερομηνία τοκετού. Σύμφωνα με τον περί Προστασίας της Μητρότητας Νόμο του 1997, οι εργαζόμενες δικαιούνται επίδομα μητρότητας που καταβάλλεται από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ωστόσο, πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.

Γονικά δικαιώματα

Τόσο οι εργαζόμενες όσο και οι εργαζόμενοι δικαιούνται γονική άδεια άνευ αποδοχών έως και 13 εβδομάδων σε περίπτωση γέννησης ή υιοθέτησης τέκνου, προκειμένου να συμμετέχουν στη φροντίδα και την ανατροφή του τέκνου ή των τέκνων τους. Οι εργαζόμενοι/ες οφείλουν να επιδώσουν στον εργοδότη σχετική έγγραφη ειδοποίηση 5 εβδομάδων προκειμένου να μπορέσει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα.³⁰

³⁰Sarah Forster (*Uk.practicallaw.thomsonreuters.com*, 2017) <[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/2-508-1472?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/2-508-1472?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)> accessed 22 July 2017.

Εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου, μερικής και έιτακτης απασχόλησης:

Εργαζόμενοι προσωρινής απασχόλησης

Ο νόμος δεν κάνει διάκριση ανάμεσα στα δικαιώματα των εργαζομένων προσωρινής και έιτακτης απασχόλησης. Όλοι έχουν τα ίδια δικαιώματα και τον ίδιο βαθμό προστασίας από το κυπριακό δίκαιο.

Εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης

Οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης έχουν τα ίδια δικαιώματα και τον ίδιο βαθμό προστασίας με τους εργαζομένους πλήρους απασχόλησης. Αυτό ενισχύεται δια της νομοθεσίας και του περί Απαγόρευσης της Διακριτικής Μεταχείρισης Νόμου 76(Ι)2002, σύμφωνα με τον οποίο οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης δεν πρέπει να υφίστανται διακρίσεις ή υποδεέστερη μεταχείριση σε σχέση με τους εργαζομένους πλήρους απασχόλησης.

Διακρίσεις

Το Σύνταγμα της Κύπρου περιλαμβάνει διατάξεις κατά των διακρίσεων που συνάδουν με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΣΑΔ). Οι εν λόγω προβλέψεις του άρθρου 28 του Συντάγματος ορίζουν πως κανένα πρόσωπο δεν πρέπει να υφίσταται διακρίσεις λόγω³¹:

- χρώματος
- φυλής
- γλώσσας

³¹L. Rodgers, 'Public Employment And Access To Justice In Employment Law' (2014) 43 Industrial Law Journal.

- εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής
- πολιτικών ή λοιπών πεποιθήσεων
- θρησκεύματος
- φύλου
- κοινωνικής τάξης

Αξίζει να σημειωθεί πως, σε αντίθεση με το αγγλικό νομικό σύστημα, οι παράμετροι του σεξουαλικού προσανατολισμού, της αναπηρίας και της ηλικίας δεν καλύπτονται από το άρθρο 28. Η Κύπρος έχει επικυρώσει διάφορους νόμους που απαγορεύουν πολυάριθμες μορφές διακρίσεων που θα μπορούσαν να προκύψουν σε ένα εργασιακό περιβάλλον. Πρόκειται για τους εξής νόμους:

- Ν. 59(I)/2004 περί ίσης μεταχείρισης προσώπων (ασχέτως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής)
- Ν. 58(I)/2004 περί ίσης μεταχείρισης στην απασχόληση και την εργασία
- Ν. 35(I)/2007 περί προστασίας των μισθών
- Ν. 205(I)/2002 περί ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης

Τερματισμός εργασιακής σχέσης:

Προθεσμίες ειδοποίησης

Η προθεσμία ειδοποίησης που προβλέπεται για τον τερματισμό μιας σύμβασης εργασίας εξαρτάται από τον χρόνο υπηρεσίας στην εκάστοτε θέση. Σε γενικές γραμμές, προβλέπεται η επίδοση ειδοποιήσεων με τις εξής προθεσμίες³²:

- πάνω από 26 και κάτω από 52 εβδομάδες εργασίας: ειδοποίηση μία εβδομάδα νωρίτερα
- πάνω από 52 και κάτω από 104 εβδομάδες εργασίας: ειδοποίηση δύο εβδομάδες νωρίτερα

Διαδικαστικές προβλέψεις απολύσεων

Σε περίπτωση απόλυσης ενός εργαζομένου για λόγους πέραν των όσων αναφέρονται παρακάτω, η απόλυση θεωρείται παράνομη και ο απολυμένος εργαζόμενος έχει δικαίωμα αξίωσης αποζημίωσης³³.

- συμπεριφορά που υποβάλλει τον εργαζόμενο σε συνοπτική απόλυση
- *ανωτέρα βία*, πολεμική σύρραξη, εμφύλιες ταραχές ή θεομηνίες
- πλεονάζον προσωπικό
- τερματισμός κατά το πέρας ορισμένης περιόδου

³²'Review Cases Involving Employment Termination' (2016) 16 Campus Legal Advisor

³³Rodgers L, 'Public Employment And Access To Justice In Employment Law' (2014) 43 Industrial Law Journal

- μη ικανοποιητική απόδοση (εξαιρουμένης προσωρινής αδιαθεσίας λόγω ασθeneίας, τραυματισμού ή τοκετού)

Οδηγός ερωτήσεων & απαντήσεων για την κυπριακή νομοθεσία περί παροχών απασχόλησης και εργαζομένων.

Ο οδηγός ερωτήσεων & απαντήσεων δίνει μια συνοπτική εικόνα των βασικών πρακτικών ζητημάτων, συμπεριλαμβανομένων των εξής: καθεστώς απασχόλησης, έλεγχος ιστορικού, άδειες εργασίας, συμβατικοί και σιωπηροί όροι εργασίας, κατώτατος μισθός, περιορισμοί ωραρίου εργασίας, ασθένεια και τραυματισμοί, δικαιώματα γονέων και κηδεμόνων, προστασία των προσωπικών δεδομένων, διακρίσεις και παρενόχληση, απολύσεις, πλεονάζον προσωπικό, φορολογία, εταιρική ευθύνη εργοδότη και μητρικής εταιρείας, εκπροσώπηση εργαζομένων και συμβουλευτική, συνέπειες μεταβίβασης επιχειρήσεων, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, περιορισμός των εμπορικών συμβάσεων και προτάσεις μεταρρύθμισης.

Για να συγκρίνετε τις απαντήσεις σε διάφορες δικαιοδοσίες, βλ. [Παροχές απασχόλησης και εργαζομένων: εργαλείο ερωτήσεων & απαντήσεων ανά χώρα](#).

Οι ερωτήσεις & απαντήσεις είναι μέρος του γενικού οδηγού για τη νομοθεσία περί παροχών απασχόλησης και εργαζομένων. Για τον πλήρη κατάλογο ερωτήσεων & απαντήσεων ανά περιφέρεια, βλ. www.practicallaw.com/employment-guide.

Πεδίο εφαρμογής των περί απασχόλησης κανονισμών

1. Οι βασικοί νόμοι που ρυθμίζουν τις εργασιακές σχέσεις ισχύουν για:

- αλλοδαπούς που εργάζονται εντός της χώρας σας;
- πολίτες της χώρας σας που εργάζονται στο εξωτερικό;

Νόμοι που ισχύουν για τους αλλοδαπούς

Οι όροι και οι προϋποθέσεις απασχόλησης για όλους τους αλλοδαπούς πρέπει να είναι ίδιοι με αυτούς που ισχύουν για τους Κύπριους πολίτες, κάτι που διασφαλίζεται μέσω των πρότυπων συμβάσεων εργασίας που προβλέπει το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Άδειες εργασίας απαιτούνται για τους αλλοδαπούς πολίτες χωρών εκτός ΕΕ που επιθυμούν να εργαστούν στην Κύπρο. Σε περίπτωση εργασίας χωρίς την εν λόγω άδεια εργασίας, διαπράττεται σοβαρό ποινικό αδίκημα που επισύρει ποινή φυλάκισης και/ή πρόστιμο τόσο για τον εργοδότη όσο και για τον εργαζόμενο. Ωστόσο, οι πολίτες της ΕΕ δύνανται να εργαστούν στην Κύπρο χωρίς περιορισμούς.

Νόμοι που ισχύουν για τους Κύπριους πολίτες που εργάζονται στο εξωτερικό

Οι Κύπριοι πολίτες που εργάζονται στο εξωτερικό υπόκεινται στη νομοθεσία που διέπει τις συμβάσεις εργασίας και στο δίκαιο της χώρας όπου εργάζονται.

Εργασιακό καθεστώς

2. Υπάρχει διάκριση βάσει της νομοθεσίας μεταξύ των επιμέρους κατηγοριών εργαζομένων; Εάν ναι, ποιες απαιτήσεις πρέπει να πληρούνται ώστε να εμπίπτει κανείς σε κάθε κατηγορία, ποιες είναι οι βασικές διαφορές ως προς τα θεσμικά εργασιακά δικαιώματα και ισχύει κάποιο ανώτατο χρονικό διάστημα για την απασχόληση ενός εργαζομένου σε οποιαδήποτε από τις κατηγορίες;

Κατηγορίες εργαζομένων

Σύμφωνα με το κυπριακό δίκαιο, εργαζόμενος θεωρείται κάθε πρόσωπο που εργάζεται για κάποιο άλλο πρόσωπο βάσει σύμβασης εργασίας, καθεστώτος μαθητείας ή υπό συνθήκες δια των οποίων συνάγεται εργασιακή σχέση εργοδότη-εργαζομένου.

Βάσει των προαναφερθέντων, κάθε πρόσωπο που δεν εργάζεται για άλλο πρόσωπο στο πλαίσιο σύμβασης εργασίας, μαθητείας ή υπό συνθήκες δια των οποίων συνάγεται εργασιακή σχέση εργοδότη-εργαζομένου, θεωρείται αυτοαπασχολούμενος.

Ο νόμος δεν αποσαφηνίζει με ακρίβεια τον όρο «ανεξάρτητος εργολάβος». Ωστόσο, ένας ανεξάρτητος εργολάβος διαφέρει από έναν εργαζόμενο βάσει των εξής παραμέτρων:

- του βαθμού ενσωμάτωσης στην επιχείρηση
- του επιπέδου ελέγχου που ασκεί ο εργοδότης
- των οικονομικών συνθηκών της σχέσης: π.χ. εάν οι απολαβές εξαρτώνται ή όχι από την απόδοση και τις ευθύνες, και ποιος είναι υπεύθυνος για την καταβολή των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και του φόρου εισοδήματος

Επίσης, δεν υφίσταται συγκεκριμένος νομικός ορισμός για τον όρο «προσωρινός εργάτης». Προσωρινός εργάτης στην Κύπρο είναι συνήθως ένας προσωρινός εργαζόμενος που απασχολείται για ορισμένο χρονικό διάστημα σε ένα συγκεκριμένο έργο (π.χ. για την κάλυψη της θέσης μιας εργαζόμενης με άδεια λοχείας). Ωστόσο,

σε ορισμένες περιπτώσεις, ένας προσωρινός εργάτης μπορεί να είναι και ανεξάρτητος εργολάβος.

Επιδότησεις ή κίνητρα

Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) Κύπρου και το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου (ΚΠΚ) παρέχουν μια σειρά κινήτρων και επιδοτήσεων για εργοδότες που προσλαμβάνουν νεαρούς αποφοίτους και μακροχρόνια ανέργους διαφόρων ειδικοτήτων. Τα εν λόγω κίνητρα και οι επιδοτήσεις παρέχονται μέσω εκπαιδευτικών πακέτων και προγραμμάτων που υλοποιούνται σε συνεργασία με τους εργοδότες. Βασικός στόχος είναι η επαρκής εκπαίδευση των εργαζομένων ώστε να γίνουν πολύτιμοι για τους εργοδότες τους, οδηγώντας είτε στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας είτε στην ανάπτυξη της εταιρείας, ενισχύοντας την ανάπτυξη και αποφεύγοντας τυχόν απολύσεις ή μαζικές απολύσεις λόγω πλεονάζοντος προσωπικού. Τα εν λόγω κίνητρα και οι επιδοτήσεις είναι μέρος των μέτρων που λαμβάνονται για τη μείωση της ανεργίας.

Επίσης, με την επιφύλαξη ορισμένων κριτηρίων, το κράτος παρέχει στους εργοδότες επιχορηγήσεις για την απασχόληση καταχωρημένων ανέργων.

Οι εργοδότες που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε οποιοδήποτε από τα προαναφερθέντα προγράμματα και να προχωρήσουν στην πρόσληψη ατόμων μέσω των εν λόγω προγραμμάτων, πρέπει να συμπληρώσουν και να υποβάλουν ορισμένα έγγραφα.

Έλεγχοι ιστορικού

Γενικά, στην Κύπρο δεν ισχύουν συγκεκριμένοι περιορισμοί ή απαγορεύσεις για τους ελέγχους ιστορικού όσον αφορά την προηγούμενη εργασιακή εμπειρία και τα προσόντα εντός υποψήφιου εργαζομένου.

Οι εργοδότες μπορούν ελεύθερα να κάνουν ερωτήσεις σχετικά με την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση των υποψηφίων για μια θέση εργασίας. Ωστόσο, οι ερωτήσεις σχετικά με τον χρόνο εκπαίδευσης και κατάρτισης ενδέχεται να ανοίξουν τον δρόμο σε αξιώσεις περί ηλικιακών διακρίσεων.

Κάθε εργοδότης μπορεί να κάνει ελέγχους για την πιστοληπτική ικανότητα και το οικονομικό ιστορικό των υποψηφίων, εφόσον αυτό δεν συγκρούεται με τους νόμους για την προστασία των προσωπικών δεδομένων ή με το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα και την προσωπική ζωή.

Το ποινικό ιστορικό ενός υποψηφίου εμπίπτει στα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα. Επομένως, απαγορεύεται να συλλέγονται και/ή να ζητούνται τέτοιου είδους πληροφορίες, εκτός εάν:

- ισχύει κάποια νομική εξαίρεση
- ο εργοδότης έχει λάβει τη συναίνεση του υποψηφίου

Για τα ποινικά αδικήματα, οι εξαιρέσεις αφορούν πληροφορίες σχετικά με καταδίκες για ανέντιμη συμπεριφορά ή απάτη, ούτως ώστε να διασφαλιστεί πως οι εν λόγω υποψήφιοι δεν θα αναλάβουν θέσεις εμπιστοσύνης. Για τέτοιου είδους θέσεις, οι

εργοδότες μπορούν να ζητήσουν από τους υποψηφίους να προσκομίσουν αντίγραφο του ποινικού μητρώου τους.

Όσον αφορά την κατάσταση της υγείας των υποψηφίων, οι εργοδότες απαγορεύεται να κάνουν διακρίσεις βάσει σωματικών και/ή πνευματικών αναπηριών, εκτός εάν διαφορετικά δεν πληρούνται τυχόν ειδικές απαιτήσεις της εκάστοτε θέσης εργασίας. Αυτές οι πληροφορίες εμπίπτουν στα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα σύμφωνα με τη νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ενώ η επεξεργασία τους επιτρέπεται για ορισμένους σκοπούς μόνο. Εντούτοις, προβλέπεται μια εξαίρεση για τους πολίτες χωρών εκτός ΕΕ, διότι προκειμένου να λάβουν άδεια εργασίας ο εργοδότης πρέπει να αποδείξει πως ο υποψήφιος έχει υποβληθεί σε κάποιες ιατρικές εξετάσεις, όπως σε ακτινογραφία θώρακος και εξετάσεις αίματος για τυχόν μολυσματικές ασθένειες. Γενικότερα, οι εξετάσεις υγείας επιτρέπονται εφόσον συνιστούν προϋπόθεση για την υλοποίηση ορισμένων καθηκόντων.

Δικαιώματα των εργαζομένων σε περίπτωση πτώχευσης

Σε περίπτωση πτώχευσης ενός εργοδότη, οι εργαζόμενοι που έχουν εργαστεί γι' αυτόν τουλάχιστον 26 διαδοχικές εβδομάδες πριν από την ημερομηνία πτώχευσης έχουν δικαίωμα να λάβουν πληρωμή από αμφότερα τα παρακάτω:

- το Ταμείο Πλεονάζοντος Προσωπικού
- το Ταμείο Αφερεγγυότητας

Το Ταμείο Αφερεγγυότητας ιδρύθηκε βάσει του περί Αφερεγγυότητας των Εργοδοτών Νόμου του 2001, Ν. 25(Ι)/2001, για την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Κάθε εργαζόμενος του οποίου η απασχόληση τερματίζεται λόγω πτώχευσης του εργοδότη και ο οποίος έχει συμπληρώσει 26 διαδοχικές εβδομάδες εργασίας πριν από την πτώχευση, δικαιούται να λάβει από το Ταμείο Αφερεγγυότητας τους μη καταβληθέντες και δεδουλευμένους μισθούς 13 εβδομάδων κατά τις 78 εβδομάδες πριν από την πτώχευση. Επίσης, ένας εργαζόμενος δικαιούται αναλογική καταβολή του 13^{ου} και 14^{ου} μισθού (κατά περίπτωση) για τις τελευταίες 13 εβδομάδες της απασχόλησής του.

Οι πληρωμές που γίνονται από το Ταμείο Πλεονάζοντος Προσωπικού είναι ακριβώς ίδιες σε περίπτωση απόλυσης λόγω πλεονάζοντος προσωπικού.

Κρατικό ταμείο εγγυήσεων

Το Ταμείο Αναξιοχρεου ιδρύθηκε για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση πτώχευσης του εργοδότη (βλ. παραπάνω).

Υποχρεώσεις υγείας και ασφάλειας

Ποιες υποχρεώσεις έχουν οι εργοδότες όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων;

Οι εργοδότες οφείλουν:

- Να διασφαλίσουν την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων από κάθε άποψη όσον αφορά την εργασία τους, κυρίως βάσει των γενικών αρχών πρόληψης και χωρίς οικονομικό κόστος για τους εργαζόμενους.
- Να αξιολογούν τους κινδύνους του επαγγέλματος όσον αφορά -μεταξύ άλλων- την επιλογή του εξοπλισμού εργασίας και τον εξοπλισμό του εργασιακού χώρου, καθώς και να κάνουν τις απαραίτητες προβλέψεις για επαρκή προστατευτικά και προληπτικά μέτρα.
- Να διατηρούν καταλόγους και να καταρτίζουν αναφορές για τα εργατικά ατυχήματα.
- Να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα πρώτων βοηθειών, πυρόσβεσης και εκκένωσης των εργαζομένων, καθώς και να προβαίνουν στις απαραίτητες ενέργειες σε περίπτωση ύπαρξης σοβαρού και άμεσου κινδύνου.
- Να ενημερώνουν και να συμβουλεύουν τους εργαζομένους, να τους επιτρέπουν να λαμβάνουν μέρος σε συζητήσεις για όλα τα ζητήματα που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια στον χώρο εργασίας.
- Να διασφαλίζουν πως όλοι οι εργαζόμενοι λαμβάνουν επαρκή εκπαίδευση σε θέματα υγείας και ασφάλειας καθόλη τη διάρκεια της απασχόλησής τους.

Οι εργαζόμενοι οφείλουν:

- Να χρησιμοποιούν σωστά τα μηχανήματα, τα λοιπά μέσα παραγωγής, τον εξοπλισμό προσωπικής προστασίας και τις διατάξεις ασφαλείας.

- Να προειδοποιούν για εργασιακές καταστάσεις που ενέχουν σοβαρό και άμεσο κίνδυνο, καθώς και να ενημερώνουν τον εργοδότη σχετικά με τυχόν ελλείψεις στις διατάξεις ασφαλείας.
- Να συνεργάζονται στην υλοποίηση τυχόν απαιτήσεων που επιβάλλονται για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας, διευκολύνοντας τον εργοδότη να παρέχει ένα ασφαλές εργασιακό περιβάλλον και ασφαλείς συνθήκες εργασίας που δεν ενέχουν κινδύνους.

Περίληψη κεφαλαίου

Το εργατικό δίκαιο στην Κύπρο δεν θεωρείται πολύ αυστηρό, αν και εφαρμόζει τις απαραίτητες προβλέψεις που προάγουν τη νομιμότητα και τη δικαιοσύνη τόσο για τους εργαζομένους όσο και για τους εργοδότες. Οι ευρωπαϊκοί νόμοι έχουν ενσωματωθεί, επίσης, στο εργατικό δίκαιο της Κύπρου όσον αφορά τις διακρίσεις και τα δικαιώματα των εργαζομένων στη χώρα. Οι εν λόγω προβλέψεις και οι οδηγίες που έχουν προσυπογραφεί από την κυπριακή νομοθεσία παρέχουν στους εργαζομένους τη διαβεβαίωση πως τα δικαιώματά τους προβλέπονται στο κυπριακό δίκαιο.

Ιστορία

Η Βανέσα εργάζεται σε ένα τοπικό πανεπιστήμιο όπου και διδάσκει την αγγλική γλώσσα. Θέλει να μάθει εάν η νομοθεσία προβλέπει ένα ελάχιστο μισθό. Όπως η Βανέσα έχει μάθει από αυτό το κεφάλαιο, μόνο λίγα επαγγέλματα στην Κύπρο εμπίπτουν στο νόμο για τους μισθούς βοηθοί καταστημάτων, υπάλληλοι, εργαζόμενοι

φροντίδας παιδιών (βοηθοί μωρών και βρεφών), εργαζόμενοι προσωπικής φροντίδας (βοηθοί νοσηλευτών, εργαζόμενοι σε εταιρείες ασφάλειας και καθαριστές). Η ελάχιστη μηνιαία αμοιβή για τέτοια επαγγέλματα καθορίστηκε το 2012 στα € 870 κατά την πρόσληψη, ενώ ο ελάχιστος μηνιαίος μισθός για τους εργαζόμενους, που έχουν συμπληρώσει περίοδο εργασίας έξι μηνών στον ίδιο εργοδότη, αναθεωρήθηκε σε € 924. Ο ελάχιστος μισθός για τους φύλακες αναθεωρήθηκε σε ωριαία τιμή 4,90 € και με την ολοκλήρωση μιας εξαμηνιαίας περιόδου απασχόλησης στον ίδιο εργοδότη αυξήθηκε σε € 5,20. Αν και ο ανωτέρω ελάχιστος μισθός δεν ισχύει για την απασχόληση της Βανέσα, ωστόσο η Βανέσα θα ξεκινήσει τις διαπραγματεύσεις από αυτό το ποσό.

Τελικά, η Βανέσα και το πανεπιστήμιο συμφωνούν προφορικά με την απασχόληση της Βανέσα. Η Βανέσα αναρωτιέται μήπως χρειάζεται να ζητήσει γραπτή σύμβαση; Ο Ιωάννης της συμβουλεύει ότι σύμφωνα με το Bright εγχειρίδιο, ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να ενημερώσει γραπτώς τον εργαζόμενο σχετικά με τους όρους απασχόλησης. Τέτοιες γραπτές πληροφορίες πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον τα ακόλουθα:

- Τα στοιχεία αναγνώρισης του εργοδότη και του υπαλλήλου.
- Τον τόπο εργασίας του υπαλλήλου και τον εγγεγραμμένο τόπο της επιχείρησης ή τη διεύθυνση κατοικίας του εργοδότη
- Το τίτλο της συγκεκριμένης εργασίας, τις υποχρεώσεις του εργαζομένου, καθώς και το αντικείμενο της εργασίας του.

- Την ημερομηνία έναρξης της σύμβασης ή της σχέσης εργασίας και την αναμενόμενη διάρκεια της, στην περίπτωση εργασίας ορισμένου χρόνου.

- Παραπομπή σε οποιαδήποτε συλλογική σύμβαση που ισχύει για τους όρους ή / και τις συνθήκες απασχόλησης των εργαζομένων

Επιπλέον, πρέπει να παρέχονται οι ακόλουθες πληροφορίες, για τις οποίες μπορεί να γίνει γραπτή αναφορά στον αντίστοιχο νόμο ή στη συλλογική σύμβαση, εάν υπάρχουν:

- Η διάρκεια της ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών την οποία δικαιούται ο εργαζόμενος και ο τρόπος και ο χρόνος χορήγησης αυτής της άδειας.

- Τη διάρκεια της προειδοποίησης που πρέπει να τηρείται από τον εργοδότη και τον εργαζόμενο σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης ή της σχέσης εργασίας.

- Όλες οι συνιστώσες της αμοιβής του εργαζομένου και η συχνότητα πληρωμής του.

- Η διάρκεια της κανονικής εργάσιμης ημέρας ή εβδομάδας των εργαζομένων.

- Κανένας από τους προαναφερόμενους όρους απασχόλησης δεν μπορεί να είναι λιγότερο ευνοϊκός για τον ενδιαφερόμενο εργαζόμενο από εκείνους που προβλέπονται από την αντίστοιχη νομοθεσία.

Ένα δείγμα σύμβασης εργασίας μπορεί να βρεθεί εδώ.

<http://www.cypruslegalanswers.com/modules/modListDocuments/uploadFiles/miscFiles/1327478916-ENG%20General%20Employment%20Agreement.pdf>

ΕΡΩΤΗΣΗ:

1) Το επάγγελμα του Ιωάννη έχει έναν ελάχιστο μισθό;

Nai

Όχι

2) Μπορεί ο John να απασχολείται μόνος του;

Ναι

Όχι

Κουίζ

Οι συμβάσεις εργασίας είναι απαραίτητες βάσει του κυπριακού δικαίου;

a. Ναι

b. Όχι

Τι δικαιώματα έχουν οι εργαζόμενοι γονείς;

a. Γονική άδεια

b. Υψηλότερο μισθό

c. Αποζημίωση για το κόστος φροντίδας των τέκνων

Οι εργαζόμενοι προσωρινής απασχόλησης έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους μόνιμους εργαζομένους;

a. Ναι

b. Όχι

Ποιος είναι ο ελάχιστος αριθμός ημερών αδείας που δικαιούνται οι εργαζόμενοι;

a. 20 ημέρες για όσους εργάζονται 5 ημέρες / εβδομάδα

b. 24 ημέρες για όσους εργάζονται 6 ημέρες / εβδομάδα

c. Και τα δύο παραπάνω

Έχει καθοριστεί κατώτατος μισθός για όλα τα επαγγέλματα;

a. Ναι

b. Όχι

Πόσα μέρη υπάρχουν σε μια σύμβαση εργασίας;

α. Δύο - ο εργοδότης και ο υπάλληλος

β. Τρεις - ο εργοδότης, ο υπάλληλος και το κράτος

γ. Υπάρχει μόνο ένα συμβαλλόμενο μέρος

*7. Ο εργοδότης μπορεί να τερματίσει την εργασία οποιαδήποτε στιγμή και για
οποιονδήποτε λόγο;*

α. Ναι

β. Όχι

*8. Σε περίπτωση παράνομης λήξης της απασχόλησης ποια είναι τα διαθέσιμα
ένδिका μέσα;*

α. Αποζημίωση

β. Επιστροφή στην απασχόληση

γ. Απολογία

*9. Μπορώ να δημοσιεύσω ένα πρόσθετο ζητώντας "ένα κορίτσι να δουλέψει ως
νταντά";*

α. Ναι γιατί.....?

β. Όχι. Γιατί όχι; (Διάκριση)

10. Είναι νόμιμο να απολύσετε έναν υπάλληλο επειδή ασκεί τη μουσουλμανική θρησκεία;

α. Ναι

β. Όχι

Βιβλιογραφία

1. 'Department Of Labour - Legislation' (*Mlsi.gov.cy*, 2017)
<http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dl/dl.nsf/dmllegislation_en/dmllegislation_en> accessed 22 July 2017
2. Emilianides A and Ioānnou C, *Labour Law In Cyprus*
3. 'Employment & Labour Law 2017 | Laws And Regulations | Cyprus | ICLG' (*Employment & Labour Law 2017 | Laws and Regulations | Cyprus | ICLG*, 2017) <<https://iclg.com/practice-areas/employment-and-labour-law/employment-and-labour-law-2017/cyprus>> accessed 22 July 2017
4. Forster S (*Uk.practicallaw.thomsonreuters.com*, 2017)
<[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/2-508-1472?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/2-508-1472?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)> accessed 22 July 2017
5. Mirachkov V, *The Evolution Of Labour Law In The EU-12 (1995-2005)* (Office for Official Publications of the European Communities 2009)

6. Reitz A, *Labor And Employment Law In The New EU Member And Candidate States* (American Bar Association 2007)
7. 'Review Cases Involving Employment Termination' (2016) 16 *Campus Legal Advisor*
8. Rodgers L, 'Public Employment And Access To Justice In Employment Law' (2014) 43 *Industrial Law Journal*

4.

Ενότητα 2

Εταιρικό δίκαιο

Εισαγωγή

Υπάρχουν πολλοί τύποι δικαίου που συμβάλλουν στη λειτουργία μιας χώρας. Το εταιρικό δίκαιο είναι ένας από αυτούς. Όπως συμβαίνει σε όλες τις χώρες, έτσι και στην Κύπρο, το εταιρικό δίκαιο αποτελεί τη νομική βάση λειτουργίας και συνδιαλλαγής των επιχειρήσεων μεταξύ τους στο πλαίσιο της κυπριακής οικονομίας. Σε μια οικονομία, οι επιχειρήσεις δεν συναλλάσσονται μόνο μεταξύ τους με τον έναν ή τον άλλο τρόπο· συναλλάσσονται, επίσης, με διάφορους οργανισμούς και με το κράτος. Τυχόν διαφωνίες για τέτοιου είδους ζητήματα επιλύονται βάσει του εταιρικού δικαίου. Η σύσταση εταιρειών στην Κύπρο, οι συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και οι νομικές εξαιρέσεις που προβλέπονται για τις επιχειρήσεις συμπεριλαμβάνονται στο εταιρικό δίκαιο³⁴. Κατά τη σύσταση μιας νέας εταιρείας, υπάρχουν ορισμένες νομικές απαιτήσεις για τις οποίες μπορούν να μεριμνήσουν οι ιδιοκτήτες των εταιρειών. Εάν δεν πληρούνται οι εν λόγω απαιτήσεις, δεν είναι δυνατή η σύσταση της εταιρείας. Για τη λειτουργία μιας εταιρείας στην Κύπρο, υπάρχουν ορισμένοι νόμοι που πρέπει να τηρούνται.

Εταιρικό δίκαιο

³⁴Stoltenberg, Clyde D., "LAW, REGULATION AND INTERNATIONAL BUSINESS" (2008) 40 *American Business Law Journal*

Το εταιρικό δίκαιο στην Κύπρο κατευθύνεται κατά βάση από τον κυπριακό περί Εταιρειών Νόμο, κεφ. 113. Πρόκειται για έναν νόμο που έχει πολλές ομοιότητες με τον αγγλικό περί Εταιρειών Νόμο του 1948³⁵.

Μια ιδιωτική εταιρεία στην Κύπρο μπορεί να έχει έως 50 μέλη, υπόκειται σε περιορισμούς ως προς τις μεταβιβάσεις των μετοχών και την έκδοση μετοχών στο κοινό. Οι οργανισμοί που συστήνονται σύμφωνα με τη νομοθεσία αλλά το καταστατικό τους δεν προβλέπει τους απαραίτητους περιορισμούς για να θεωρηθούν ιδιωτικές εταιρείες, θεωρούνται εταιρείες εισηγμένες στο χρηματιστήριο.

Οι μονοπρόσωπες εταιρείες, δηλ. οι εταιρείες με έναν μόνο διευθυντή/ιδιοκτήτη, εισήχθησαν μέσω του περί Εταιρειών Νόμου (αναθεώρηση) του 2000 (Ν. 2(I)/2000).

Οι εν λόγω εταιρείες με μόνο έναν ιδιοκτήτη ή εταίρο πρέπει να συμμορφώνονται με περαιτέρω κανονισμούς που ορίζονται στον περί Εταιρειών Νόμο³⁶.

Εταιρικά έγγραφα

Στην Κύπρο, τα ιδρυτικά έγγραφα μιας εταιρείας και τα έγγραφα της ετήσιας απόδοσής της πρέπει να υποβάλλονται στα ελληνικά· το ίδιο ισχύει για τυχόν λογαριασμούς που προβλέπεται να καταχωρούνται³⁷. Οι οικονομικές καταστάσεις των εταιρειών καταρτίζονται σύμφωνα με τις προβλέψεις του κυπριακού εταιρικού δικαίου.

³⁵Int'L Business Publications, Usa, *Cyprus Business Law Handbook* (Intl Business Pubns Usa, 2015)

³⁶Int'L Business Publications, Usa, *Northern Cyprus - Turkish Republic Of Northern Cyprus Business Law Handbook* (Intl Business Pubns Usa, 2015)

³⁷Int'L Business Publications, Usa, *Northern Cyprus - Turkish Republic Of Northern Cyprus Business Law Handbook* (Intl Business Pubns Usa, 2015)

Για την καταχώρηση μιας εταιρείας στην Κύπρο, πρέπει να κατατεθεί αίτηση στον Έφορο Εταιρειών για να εγκριθεί η επωνυμία της εταιρείας. Δεν δίδεται έγκριση για επωνυμίες που είναι ίδιες ή παρόμοιες με υπάρχουσες επωνυμίες στο Τμήμα Εφόρου Εταιρειών, που υπονοούν παράνομες δραστηριότητες, βασιλική ή κρατική στήριξη. Εφόσον εγκριθεί η επωνυμία της εταιρείας, ένας Κύπριος δικηγόρος οφείλει να καταθέσει στον Έφορο Εταιρειών τα εξής έγγραφα:

- 2) ιδρυτική πράξη και καταστατικό της εταιρείας
- 3) έντυπο HE1 υπογεγραμμένο από δικηγόρο με τη μορφή ένορκης βεβαίωσης για τη συμμόρφωση της ιδρυτικής πράξης και του καταστατικού με το κυπριακό δίκαιο.
- 4) έντυπο HE2 με αναφορά στη διεύθυνση της εταιρείας
- 5) έντυπο HE3 με αναφορά στους πρώτους διευθυντές της εταιρείας

Εφόσον γίνει η καταχώρηση της εταιρείας, ο Έφορος δύναται -κατόπιν σχετικού αιτήματος- να εκδώσει αντίγραφα των βασικών εγγράφων της εταιρείας:

1. συστατική πράξη
2. ιδρυτική πράξη και καταστατικό, υπογεγραμμένα από τους ιδρυτές της εταιρείας
3. πιστοποιητικό εκδοθέν από τον Έφορο Εταιρειών που βεβαιώνει την επίσημη διεύθυνση της εταιρείας
4. πιστοποιητικό εκδοθέν από τον Έφορο Εταιρειών που βεβαιώνει τον διορισμό των διευθυντών και του γραμματέα της εταιρείας

5. πιστοποιητικό εκδοθέν από τον Έφορο Εταιρειών που βεβαιώνει τους μετόχους της εταιρείας

Κυπριακή μετοχική εταιρεία με εγγυητικές εισφορές

Όπως συμβαίνει και στην Αγγλία, οι οργανισμοί με εγγυητικές εισφορές συνήθως είναι μη κερδοσκοπικές ή φιλανθρωπικές οργανώσεις. Πέρα από τη μετοχική δομή τους, είναι όμοιες με τα λοιπά είδη ιδιωτικών οργανισμών και εμπίπτουν στον κυπριακό περί Εταιρειών Νόμο³⁸. Πρόκειται για οργανισμούς που διαφέρουν από τους υπόλοιπους, διότι διαφέρει σημαντικά η φύση των εργασιών και οι απαιτήσεις τους. Η διαφορά έγκειται στο γεγονός πως δεν απαιτείται η προκαταβολική καταβολή μετοχικού κεφαλαίου, αλλά ουσιαστικά οι μέτοχοι εγγυώνται την καταβολή του ποσού της εγγραφής τους κατά τον χρόνο ρευστοποίησης. Παρόλα αυτά, το δίκαιο που καλύπτει τυχόν διαφωνίες σε τέτοιου είδους εταιρείες είναι το εταιρικό δίκαιο.

Παράρτημα αλλοδαπής εταιρείας στην Κύπρο

Στην Κύπρο μπορούν να ανοίξουν παραρτήματα ξένων εταιρειών. Όσον αφορά τα προβλεπόμενα έγγραφα, εντός του πρώτου μήνα σύστασης του παραρτήματος, η εταιρεία οφείλει να καταθέσει την ιδρυτική πράξη και το καταστατικό (επικυρωμένο αντίγραφο στα ελληνικά), έναν επικυρωμένο κατάλογο με τα ονόματα των διευθυντών και του γραμματέα, και με τον υπεύθυνο επικοινωνίας της εταιρείας, ο οποίος πρέπει να διαμένει στην Κύπρο. Στην Κύπρο λειτουργούν πολλές ξένες εταιρείες. Έτσι,

³⁸Int'L Business Publications, Usa, Northern Cyprus - Turkish Republic Of Northern Cyprus Business Law Handbook (Intl Business Pubns Usa, 2015)

οφείλουν να ακολουθούν ορισμένους κανόνες και κανονισμούς. Πρόκειται για κανονισμούς που υπάγονται στο εταιρικό δίκαιο.

Τα παραρτήματα των ξένων εταιρειών στην Κύπρο πρέπει να υποβάλλουν ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (με επικυρωμένα αντίγραφα στα ελληνικά). Παρόλο που μπορεί να πρόκειται απλώς για παραρτήματα εταιρειών με προέλευση από άλλη χώρα, οι συναλλαγές που κάνουν οι εν λόγω εταιρείες στην Κύπρο πρέπει να καταχωρούνται για φορολογικούς και άλλους λόγους. Συνεπώς, είναι σημαντικό οι εν λόγω εταιρείες να υποβάλλουν οικονομικές καταστάσεις για τα υποκαταστήματα που λειτουργούν στην Κύπρο.

Επισημαίνεται πως οι ξένες εταιρείες πρέπει να υποβάλλουν τις οικονομικές καταστάσεις που έχουν παρουσιάσει οι εταιρείες στην πλέον πρόσφατη ετήσια γενική συνέλευση. Τα λοιπά απαιτούμενα έγγραφα έχουν ως εξής³⁹:

1. Έγγραφο αναφορά που περιλαμβάνει την επωνυμία της αλλοδαπής εταιρείας και τα στοιχεία του παραρτήματος. Επίσης, η εν λόγω αναφορά πρέπει να περιλαμβάνει τη διεύθυνση της εταιρικής έδρας και τον συνήθη τόπο εργασιών.
2. Επιπλέον, η αναφορά πρέπει να περιγράφει τον σκοπό και τους στόχους της αλλοδαπής εταιρείας.
3. Συστατική πράξη της εταιρείας, μαζί με την ιδρυτική πράξη και το καταστατικό της εταιρείας.
4. Τα ονόματα όλων των διευθυντών και όσων ασκούν σημαντικό έλεγχο.

³⁹'Establishment Of A Branch In Cyprus' (*Pirilides.com*, 2017) <<http://www.pirilides.com/en/publication-detail/126/establishment-of-a-branch-in-cyprus>> accessed 6 August 2017

5. Το όνομα και η διεύθυνση του ατόμου που διαμένει στην Κύπρο και είναι αρμόδιο για την παραλαβή εγγράφων εκ μέρους της εταιρείας.

Ακόμη, οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να συμμορφώνονται με το πρότυπο που προβλέπει η νομοθεσία της χώρας όπου έχει συσταθεί η εταιρεία⁴⁰. Οι εταιρείες που ήδη υποβάλλουν ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις στον τόπο σύστασής τους εντός της ΕΕ εξαιρούνται από την υποχρέωση υποβολής οικονομικών καταστάσεων σε επίπεδο παραρτήματος⁴¹.

Κυπριακός ομόρρυθμος συνεταιρισμός

Ο περί Συνεταιρισμών και Εμπορικών Επωνυμιών Νόμος, κεφ. 116, ορίζει τις νομικές προβλέψεις για τους συνεταιρισμούς στην Κύπρο. Οι συνεταιρισμοί υπόκεινται σε μια διαδικασία καταχώρησης στο Τμήμα Εφόρου Συνεταιρισμών. Αυτό πρέπει να γίνει εντός του πρώτου ημερολογιακού μήνα από τη σύσταση. Απαραίτητα στοιχεία είναι η επωνυμία, η καταστατική έδρα και τα στοιχεία των εταίρων του συνεταιρισμού. Σύμφωνα με λοιπούς κανονισμούς περί συνεταιρισμών, πρέπει να υπάρχουν από 2 έως 20 μέλη που είναι φυσικά πρόσωπα - με ανώτατο όριο τα 10 για τα τραπεζικά ιδρύματα⁴². Υπάρχουν διάφοροι νόμοι με τους οποίους πρέπει να

⁴⁰Bertram, Anton and Stanley Fisher, *The Cyprus Law Reports*

⁴¹Alexander, Natasha, Karl Cherepanya and Igor S Oleynik, *Cyprus Business Law Handbook* (International Business Publ., 2005)

⁴²Alexander, Natasha, Karl Cherepanya and Igor S Oleynik, *Cyprus Business Law Handbook* (International Business Publ., 2005)

συμμορφώνεται κάθε συνεταιρισμός στην Κύπρο. Ωστόσο, δεν ισχύουν οι ίδιοι κανόνες για όλους τους συνεταιρισμούς.

Κυπριακή ετερόρρυθμη εταιρεία

Οι ετερόρρυθμες εταιρείες υφίστανται, επίσης, βάσει της νομοθεσίας. Ο βαθμός περιορισμού της ευθύνης πρέπει να δηλώνεται στον Έφορο. Οι ετερόρρυθμες εταιρείες συχνά χρησιμοποιούνται μαζί με εταιρικές δομές για να παρέχουν αποτελεσματικές ευκαιρίες φορολογικού σχεδιασμού.

Τοπικά καταπιστεύματα

Ο κυπριακός περί Επιτρόπων Εμπιστευμάτων Νόμος, κεφ. 1993, ρυθμίζει τη νομοθεσία περί τοπικών καταπιστευμάτων. Πρόκειται για έναν νόμο παρόμοιο με τον αγγλικό περί Επιτρόπων Εμπιστευμάτων Νόμο του 1925. Καταπίστευμα είναι μια νομική οντότητα που δημιουργείται από ένα μέρος που ονομάζεται διαθέτης/κληροδότης και μέσω της οποίας ένα δεύτερο μέρος που ονομάζεται διαχειριστής κατέχει το δικαίωμα διαχείρισης των περιουσιακών στοιχείων ή της ιδιοκτησίας του κληροδότη προς όφελος ενός τρίτου μέρους που ονομάζεται δικαιούχος. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο διαθέτης και οι δικαιούχοι είναι κάτοικοι της Κύπρου. Το καταπίστευμα και η ιδιοκτησία του καταπιστεύματος υπόκεινται σε συναλλαγματικούς ελέγχους. Ωστόσο, έπειτα από την προσχώρηση στην ΕΕ, αυτό δεν είναι παρά ένα κατάλοιπο. Και σε αυτή την περίπτωση φαίνεται πως η κυπριακή νομοθεσία ακολουθεί στενά το αγγλικό δίκαιο.

Πηγή: <http://indianmoney.com/how/what-is-a-trust-why-create-a-trust-and-how->

does-it-work

Διεθνή καταπιστεύματα

Τα διεθνή καταπιστεύματα έχουν ίδια δομή με τα τοπικά καταπιστεύματα, αλλά διέπονται από το διεθνές δίκαιο καταπιστευμάτων. Η διαφορά με τα διεθνή καταπιστεύματα είναι πως οι δικαιούχοι πρέπει να μην είναι κάτοικοι Κύπρου και δύνανται να καταχωρηθούν χωρίς χρονικό περιθώριο⁴³.

Η Κύπρος ευθυγραμμίστηκε με λοιπές σημαντικές ρυθμίσεις για τα διεθνή καταπιστεύματα μέσω του περί Διεθνών Καταπιστευμάτων Νόμου του 1992, όπως έχει αναθεωρηθεί. Ο διαθέτης και οι δικαιούχοι πρέπει να μην είναι κάτοικοι Κύπρου, αν και ένας εκ των διαχειριστών δύναται να είναι Κύπριος πολίτης. Συνήθως, τα διεθνή καταπιστεύματα έχουν νομικά και φορολογικά πλεονεκτήματα.

⁴³'Establishment Of A Branch In Cyprus' (*Pirilides.com*, 2017) <<http://www.pirilides.com/en/publication-detail/126/establishment-of-a-branch-in-cyprus>> accessed 6 August 2017

Ευρωπαϊκή εταιρεία εισηγμένη στο χρηματιστήριο ή ευρωπαϊκή εταιρεία (SE)

Το 2006 στην Κύπρο τέθηκε σε εφαρμογή νομοθεσία δια της οποίας επιτρέπεται η σύσταση ευρωπαϊκών εταιρειών εισηγμένων στο χρηματιστήριο (SE).

Προκειμένου μια εταιρεία να αναδιαμορφωθεί ως SE στην Κύπρο, πρέπει να επιτρέπεται να το πράξει βάσει της νομοθεσίας δια της οποίας έγινε η καταχώρηση της εταιρείας, ενώ πρέπει και να προσκομίσει στον Έφορο Εταιρειών της Κύπρου μια σειρά εγγράφων παρόμοια με τα προβλεπόμενα σε περίπτωση επανεγγραφής εντός της Κύπρου. Το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου εμπίπτει κάθε επιχείρηση στην κοινότητα ορίζεται βάσει του κυπριακού δικαίου. Ακόμη, οι SE που εμπορεύονται τα χρεόγραφα τους στο κοινό και στην αγορά επενδύσεων πρέπει να συμμορφώνονται με τους εθνικούς κανονισμούς.

Λόγω του ευρύτερου βαθμού διαχωρισμού μεταξύ της διοίκησης και των μελών, που μπορεί να ανέρχονται σε πολλές χιλιάδες, οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες υπάγονται σε αυστηρότερες προβλέψεις ως προς τη διοίκηση, τη διατήρηση κεφαλαίου και τις υποχρεώσεις αναφοράς σε σχέση με τις ιδιωτικές εταιρείες⁴⁴.

Διατυπώσεις εγγραφής

Έπειτα από την έγκριση της εταιρικής επωνυμίας, η ιδρυτική πράξη και το καταστατικό πρέπει να υποβληθούν στον Έφορο Εταιρειών, με πληροφορίες για το μετοχικό κεφάλαιο, τους διευθυντές, τον γραμματέα και την εταιρική έδρα. Η

⁴⁴Papadopoulos, Thomas, "Report From Cyprus: An Overview Of Cyprus Mou The Essential Business Law Reforms" [2016]

συστατική πράξη εκδίδεται συνήθως εντός ενός μήνα, εκτός εάν η διαδικασία επισπευστεί.

Μετοχικό κεφάλαιο

Δεν προβλέπεται ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο για μια ιδιωτική εταιρεία, καθώς μπορεί να ξεκινήσει ακόμη κι από ένα ευρώ ή έτερο νόμισμα. Για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες, το ελάχιστο ποσό είναι 25.630 ευρώ και είναι πληρωτέο πριν από τη σύσταση. Το μετοχικό κεφάλαιο διαιρείται σε μετοχές, οι οποίες αντιστοιχούν στο ποσοστό ιδιοκτησίας των μετόχων στην εταιρεία.⁴⁵

Φόρος εισφοράς

Κατά τη σύσταση μιας εταιρείας εγγεγραμμένης στην Κύπρο, καταβάλλεται φόρος εισφοράς της τάξης των 103 ευρώ συν 0,6% του εγκεκριμένου κεφαλαίου στον Έφορο Εταιρειών. Κάθε επόμενη αύξηση του εγκεκριμένου μετοχικού κεφαλαίου υπόκειται σε φόρο εισφοράς 0,6%. Δεν καταβάλλεται φόρος εισφοράς για τα πριμ μετοχών, ενώ οι φόροι εισφοράς μπορούν να ελαχιστοποιηθούν εκδίδοντας μετοχές μειωμένης ονομαστικής αξίας σε τιμή δικαιώματος⁴⁶.

Ευθύνη των διευθυντών

⁴⁵ Ibid

⁴⁶ N23

Η πλειοψηφία των κυπριακών εταιρειών, ωστόσο, ακολουθεί το παράδειγμα του άρθρου 80 του πρώτου παραρτήματος του πίνακα Α του περί Εταιρειών Νόμου (κεφ. 113), μέσω του οποίου εκχωρείται η εξουσία διοίκησης και διεξαγωγής της επιχειρηματικής δραστηριότητας μιας εταιρείας στα χέρια των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο:

«Τη διαχείριση της επιχειρηματικής δραστηριότητας της εταιρείας αναλαμβάνουν οι διευθυντές, οι οποίοι [...] δύνανται να ασκήσουν το σύνολο των εξουσιών της εταιρείας όπως δεν απαιτείται, βάσει της νομοθεσίας ή των παρόντων κανονισμών, να ασκηθούν από την εταιρεία στις γενικές συνελεύσεις, αλλά με την επιφύλαξη των εν λόγω κανονισμών και των προβλέψεων του νόμου.

Επομένως, εύκολα συμπεραίνει κανείς πως όσο αυξάνονται οι εξουσίες του διοικητικού συμβουλίου, τόσο αυξάνονται και οι ευθύνες του.

Πριν προχωρήσουμε στην ανάλυση των εν λόγω ευθυνών, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ποιοι θεωρούνται διευθυντές μιας εταιρείας.

Κατ' αρχάς, πρέπει να αναφερθεί πως ο νόμος δεν παρέχει ολοκληρωμένο ορισμό της ιδιότητας των μελών του διοικητικού συμβουλίου, πέραν της ενότητας 2 του περί Εταιρειών Νόμου, όπου προβλέπεται πως ο όρος «διευθυντής» περιλαμβάνει κάθε πρόσωπο με θέση διευθυντή όπως κι εάν αυτό αποκαλείται.

Επομένως, βάσει του παραπάνω ευρέως ορισμού, συμπεριλαμβάνονται όλες οι κατηγορίες διευθυντών, και συγκεκριμένα: οι de jure, de facto και σιωδεις διευθυντές.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 2 του περί Εταιρειών Νόμου, κεφ. 113, προβλέπεται πως ο όρος «στέλεχος» όσον αφορά τα εταιρικά όργανα συμπεριλαμβάνει τους διευθυντές, τα διοικητικά στελέχη και τους γραμματείς.

(Α) Ο γραμματέας

Κάθε εταιρεία πρέπει να έχει έναν γραμματέα. Ο ρόλος του γραμματέα θεσπίστηκε από τον Λόρδο Ντένινγκ στην υπόθεση Panorama Developments (Guilford) Ltd κατά Fidelis Furnishing Fabrics Ltd (1971) ως εξής:

«Όμως, οι καιροί έχουν αλλάξει. Ο γραμματέας μιας εταιρείας είναι πολύ πιο σημαντικό πρόσωπο απ' ό,τι ήταν στο παρελθόν [...]. Πρόκειται για στέλεχος της εταιρείας με πολλά καθήκοντα και ευθύνες. Αυτό διαφαίνεται όχι μόνο στον σύγχρονο περί Εταιρειών Νόμο, αλλά και από τον ρόλο που διαδραματίζει στις καθημερινές εργασίες μιας εταιρείας. Ο γραμματέας δεν είναι πλέον ένας απλός υπάλληλος. Συχνά [...] συνάπτει συμβάσεις εκ μέρους [της εταιρείας], οι οποίες εμπίπτουν στο πλαίσιο της καθημερινής λειτουργίας της εταιρείας. Σε τέτοιο βαθμό, μάλιστα, που θα μπορούσε να θεωρηθεί πως του έχει εκχωρηθεί η εξουσία να πράττει όλα αυτά εκ μέρους της εταιρείας. Είναι σαφές πως έχει το δικαίωμα υπογραφής συμβάσεων που άπτονται του διαχειριστικού τομέα των εταιρικών υποθέσεων, όπως είναι η πρόσληψη προσωπικού, η παραγγελία οχημάτων κλπ. Όλα αυτά τα ζητήματα εμπίπτουν πλέον στις προσχηματικές αρμοδιότητες ενός εταιρικού γραμματέα [...].»

Μεταξύ άλλων, στα τυπικά καθήκοντα του γραμματέα εμπίπτουν τα εξής:

- η τήρηση των αρχείων και των βιβλίων της εταιρείας

- η υποβολή των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων στον Έφορο Εταιρειών
- η προετοιμασία της ημερήσιας διάταξης, η καταγραφή των πρακτικών των συνεδριάσεων και των συνελεύσεων
- η ενημέρωση του Εφόρου Εταιρειών για τυχόν σημαντικές αλλαγές στη δομή της εταιρείας, π.χ. στη δομή του διοικητικού συμβουλίου
- η ασφαλής φύλαξη των εταιρικών εγγράφων και αρχείων

Επίσης, ενδέχεται να δοθούν στον γραμματέα τα παρακάτω επιπλέον διοικητικά καθήκοντα:

- η αγορά ασφαλίσεων για την εταιρεία και τους εργαζομένους της
- το συνταξιοδοτικό πρόγραμμα
- η εγγραφή στα μητρώα ΦΠΑ
- η διαχείριση των εγκαταστάσεων της εταιρείας
- η διαχείριση του γραφείου
- η ενημέρωση των διευθυντών και η επιβεβαίωση της συμμόρφωσής τους με τον περί Εταιρειών Νόμο, κεφ. 113, και το καταστατικό της εταιρείας
- οι γραμματείς των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών φέρουν την ευθύνη της συμμόρφωσης με τις προβλέψεις του Χρηματιστηρίου Αξιών και του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης

(B) Ο γενικός διευθυντής (CEO)

Σύμφωνα με το άρθρο 107 του μέρους 1 του πίνακα Α του πρώτου παραρτήματος του περί Εταιρειών Νόμου, οι διευθυντές δύνανται να διορίσουν έναν εξ αυτών σε θέση διευθύνοντα συμβούλου/CEO. Οι διευθυντές δύνανται να εμπιστευτούν και να εκχωρήσουν στον διευθύνοντα σύμβουλο οποιεσδήποτε από τις εξουσίες τους.

(Γ) Οι εργαζόμενοι

Όσον αφορά τους εργαζομένους μιας εταιρείας, φαίνεται πως τόσο η νομολογία της Κύπρου όσο και της Αγγλίας υιοθετούν πιο στενές ερμηνείες. Στην αγγλική υπόθεση Registrar of Restrictive Trade Agreements Act The W Smith & Sons Ltd (1969), δύο διευθυντές υποκαταστημάτων δεν θεωρήθηκαν στελέχη της εταιρείας και ο Λόρδος Ντένινγκ υποστήριξε πως στέλεχος, στο πλαίσιο του νόμου, είναι ένα πρόσωπο που διαχειρίζεται τις υποθέσεις ολόκληρης της εταιρείας. Αντίθετα, στην υπόθεση Re Vic Groves & Co Ltd (1964), ο προϊστάμενος ενός τμήματος (περιφερειακός προϊστάμενος) θεωρήθηκε στέλεχος της εταιρείας.

(Δ) Οι επαγγελματίες

Ακόμη και διάφοροι επαγγελματίες, π.χ. ελεγκτές, διαχειριστές, σύνδικοι και εκκαθαριστές, μπορεί να θεωρηθούν στελέχη μιας εταιρείας ανάλογα με τη φύση και το εύρος των καθηκόντων και των ενεργειών τους.

Ένας διευθυντής έχει καθήκον προς την εταιρεία. Σε αυτά τα καθήκοντα περιλαμβάνονται:

Α) Η υποχρέωση να ενεργεί με καλή πίστη

Σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσης να ενεργεί με καλή πίστη προς το βέλτιστο συμφέρον της εταιρείας (καθήκον καταπιστευματοδόχου) ή του καθήκοντος δέουσας επιμέλειας και μέριμνας, κάθε διευθυντής καθίσταται προσωπικά υπεύθυνος απέναντι στην εταιρεία, η οποία δύναται να αξιώσει αποζημίωση ή να λάβει άλλα μέτρα. Επισημαίνεται πως οι παραπάνω υποχρεώσεις υφίστανται απέναντι στην εταιρεία και όχι απέναντι σε επιμέρους μετόχους. Πράγματι, στην πρόσφατη υπόθεση *Queens Moat Houses κατά Bairstow κ.ά.* [2000] 1B.C.L.C. 549, κρίθηκε πως οι διευθυντές είχαν προβεί σε παραβίαση του καθήκοντος αφοσίωσης προς την εταιρεία όταν προχώρησαν σε καταβολή ενδιάμεσων μερισμάτων στους μετόχους ενώ η εταιρεία δεν διέθετε επαρκή αποθεματικά δυνάμενα να διανεμηθούν. Το δικαστήριο διέταξε τους διευθυντές να καταβάλουν οι ίδιοι το ποσό των παράνομα καταβληθέντων μερισμάτων, το οποίο ανήλθε σε πάνω από 40 εκατομμύρια.

B) Επίσης, στα καθήκοντα κοινού δικαίου περιλαμβάνονται τα καθήκοντα καταπιστευματοδόχου (άσκηση εξουσιών προς όφελος της εταιρείας, ελευθερία δράσης και αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων) και μια υποχρέωση δεξιοτήτας και μέριμνας, η υποχρέωση μη αμελούς συμπεριφοράς κατά τη διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων.

Υπάρχουν και θεσμικά καθήκοντα, ορισμένα εκ των οποίων επισύρουν ποινικές κυρώσεις, και καθήκοντα προς τους πιστωτές⁴⁷. Σε περίπτωση παραβίασης των

⁴⁷Papadopoulos, Thomas, "Report From Cyprus: An Overview Of Cyprus Mou The Essential Business Law Reforms" [2016]

διατάξεων του νόμου από την εταιρεία, μπορεί να υφίσταται ποινική, αστική ή διοικητική ευθύνη ή όλα τα παραπάνω.

Συνήθως, νομικές ενέργειες κατά των διευθυντών λαμβάνονται, επίσης, στις εξής περιπτώσεις:

- κακή διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ή των εταιρικών περιουσιακών στοιχείων
- ίδιο συμφέρον και σύγκρουση συμφερόντων
- παραπλανητική συμπεριφορά κατά την πώληση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας
- παραπλανητικές δηλώσεις σε κάποια αναφορά αντί ενημερωτικού δελτίου ή σε ενημερωτικό δελτίο
- εκτέλεση ενεργειών / συναλλαγών εκτός αρμοδιοτήτων
- παραβίαση της νομοθεσίας (π.χ. του εργατικού δικαίου)
- παραβίαση των καθηκόντων καταπιστευματοδόχου

Υποχρεώσεις αναφοράς

Οι διευθυντές της εταιρείας είναι υπεύθυνοι για την τήρηση των κατάλληλων βιβλίων και αρχείων ώστε να παρουσιάζεται μια αληθινή και δίκαιη εικόνα των υποθέσεων της εταιρείας, να επεξηγούνται οι συναλλαγές της και να επιτρέπεται η κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων. Οι διευθυντές πρέπει να παρουσιάζουν ένα πλήρες σύνολο οικονομικών καταστάσεων στην ετήσια γενική συνέλευση της εταιρείας. Εάν μια εταιρεία έχει θυγατρικές, τότε χρειάζονται ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Παρά την εξαίρεση για τις «μικρές επιχειρήσεις» βάσει του περί Εταιρειών Νόμου, ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμος προβλέπει πως όλες οι εταιρείες οφείλουν να υποβάλλουν ετήσια φορολογική δήλωση βάσει των οικονομικών καταστάσεων που έχουν ελεγχθεί από εξουσιοδοτημένους ελεγκτές. Αυτό σημαίνει πως όλες οι εταιρείες πρέπει να καταρτίζουν ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις⁴⁸.

Εξαίρεση από την υποχρέωση κατάρτισης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων προβλέπεται για τους «μικρούς ομίλους εταιρειών», στους οποίους οι ενοποιημένες εταιρείες⁴⁹:

- δεν είναι εταιρείες εισηγμένες στο χρηματιστήριο
- δεν οφείλουν να καταρτίσουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις βάσει έτερης νομοθεσίας· και
- πληρούν από κοινού τουλάχιστον δύο από τα παρακάτω κριτήρια κατά την ημερομηνία κλεισίματος τους ισολογισμού της ελέγχουσας εταιρείας:
- το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων (χωρίς αφαίρεση του παθητικού) δεν υπερβαίνει τα 14,6 εκατομμύρια ευρώ·
- ο καθαρός κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 29,2 εκατομμύρια ευρώ·
- ο μέσος αριθμός των εργαζομένων δεν υπερβαίνει τους 250.

⁴⁸ Ibid

⁴⁹Alexander, Natasha, Karl Cherepanya and Igor S Oleynik, *Cyprus Business Law Handbook*(International Business Publ., 2005)

Οι εταιρείες οφείλουν να ενημερώνουν τον Έφορο Εταιρειών εντός συγκεκριμένης προθεσμίας για τυχόν αλλαγές στα περιουσιακά στοιχεία, την ιδρυτική πράξη και το καταστατικό, την εταιρική έδρα, τους διευθυντές, τον γραμματέα, τα μέλη και το μετοχικό κεφάλαιο⁵⁰.

Ετήσια εταιρική εισφορά

Σε όλες τις εταιρείες που είναι εγγεγραμμένες στην Κύπρο επιβάλλεται εισφορά της τάξης των 350 ευρώ· το εν λόγω ποσό καταβάλλεται στον Έφορο Εταιρειών. Για τους ομίλους εταιρειών προβλέπεται ανώτατο όριο 20.000 ευρώ.

Η εισφορά είναι πληρωτέα έως την 30η Ιουνίου κάθε ημερολογιακού μήνα.

Επιβάλλονται κυρώσεις σε περίπτωση ληξιπρόθεσμης πληρωμής. Εάν η εισφορά καταβληθεί εντός δύο μηνών έπειτα από την καταληκτική ημερομηνία, προβλέπονται κυρώσεις της τάξης του 10%. Εάν η εισφορά καταβληθεί από δύο έως πέντε μήνες έπειτα από την καταληκτική ημερομηνία, προβλέπονται κυρώσεις της τάξης του 30%.

Όσες εταιρείες δεν έχουν καταβάλει την εισφορά έπειτα από την πάροδο πέντε μηνών από την προβλεπόμενη ημερομηνία μπορεί να διαγραφούν από το μητρώο. Η θέση τους στο μητρώο μπορεί να αποκατασταθεί καταβάλλοντας αυξημένη εισφορά της τάξης των 500 ευρώ ετησίως εάν η αποκατάσταση γίνει εντός δύο ετών, ή της τάξης των 750 ευρώ εάν η αποκατάσταση στο μητρώο γίνει μετά την πάροδο δύο ετών⁵¹.

⁵⁰ Ibid

⁵¹Alexander, Natasha, Karl Cherepanya and Igor S Oleynik, *Cyprus Business Law Handbook*(International Business Publ., 2015)

Περίληψη κεφαλαίου

Το εταιρικό δίκαιο πραγματεύεται τις νομικές απαιτήσεις και τους κανονισμούς που ισχύουν για τις επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις λειτουργούν βάσει ορισμένων αρχών νομιμότητας σε κάθε χώρα. Το ίδιο συμβαίνει και στην Κύπρο. Οι νόμοι που διέπουν τον τρόπο λειτουργίας των ιδιωτικών εταιρειών και των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών διαφέρουν. Αυτό συμβαίνει επειδή είναι διαφορετική η φύση των εν λόγω επιχειρήσεων και, επομένως, για τη λειτουργία τους προβλέπονται διαφορετικοί νόμοι. Σύμφωνα με το εταιρικό δίκαιο, η σύσταση μιας εταιρείας στην Κύπρο γίνεται με διάφορους τρόπους. Οι αρχές νομιμότητας βάσει του κυπριακού εταιρικού δικαίου επιτρέπουν τη σύσταση διαφόρων μορφών εταιρειών. Ο κατάλογος περιλαμβάνει ετερόρρυθμες εταιρείες, ομόρρυθμους συνεταιρισμούς και εξαιρούμενες ιδιωτικές εταιρείες. Οι νόμοι του εταιρικού δικαίου που διέπουν τις επιμέρους μορφές εταιρειών δεν είναι οι ίδιοι⁵².

Ιστορία

Ο Ιωάννης είναι άτυχος ως προς την εύρεση εργασίας ως υπάλληλος και σχεδιάζει να ανοίξει μια επιχείρηση στην Κύπρο. Αναρωτιέται ποια επιχείρηση είναι η πιο κατάλληλη για αυτόν. Δεδομένου ότι είναι πρόθυμος να επενδύσει ένα περιορισμένο χρηματικό ποσό στην αρχή και να περιορίσει την έκθεσή του στην ευθύνη τρίτου μέρους, αποφασίζει ότι ο καλύτερος τρόπος για αυτόν θα είναι μια ιδιωτική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, όπου θα είναι ο διευθυντής και ο μοναδικός μέτοχος. Πριν

⁵²Alexander, Natasha, Karl Cherepanya and Igor S Oleynik, *Cyprus Business Law Handbook* (International Business Publ., 2005)

προχωρήσει στη δημιουργία μιας εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, θέλει να γνωρίζει ποια θα είναι η υποχρέωση και η ευθύνη της:

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τον περί Εταιρειών Νόμο, Κεφ.113 ορισμένες από τις υποχρεώσεις των Εταιρειών περιγράφονται παρακάτω.

Νομοθετικές Υποχρεώσεις

Ετήσιες Γενικές Συνελεύσεις: Όλες οι εταιρείες που είναι εισηγμένες στην Κύπρο πρέπει να διοργανώνουν κάθε χρόνο Ετήσια Γενική Συνέλευση (εφεξής "Ετήσια Γενική Συνέλευση"), πέραν των άλλων συνεδριάσεων που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του έτους, οι οποίες ονομάζονται Έκτακτη Γενική Συνέλευση.

Η πρώτη Ετήσια Γενική Συνέλευση πρέπει να διεξαχθεί εντός περιόδου 18 μηνών από την ημερομηνία σύστασης και δεν πρέπει να υπερβεί τους 15 μήνες μεταξύ της ημερομηνίας μιας γενικής συνέλευσης των μετόχων και της ημερομηνίας της επόμενης. Το καταστατικό περιλαμβάνει συνήθως ορισμένες διατάξεις σχετικά με την ειδοποίηση και τον τόπο όπου μπορεί να πραγματοποιηθεί η συνεδρίαση.

Ετήσιες Εκθέσεις

Κάθε εταιρεία Κύπρου οφείλει να υποβάλλει Ετήσια Έκθεση (έντυπο HE32) συνοδευόμενη από τις Οικονομικές Καταστάσεις του προηγούμενου έτους. Η προθεσμία υποβολής της Ετήσιας Επιστροφής είναι εντός 28 ημερών από την Ετήσια Γενική Συνέλευση. Η Ετήσια έκθεση περιέχει τις νόμιμες πληροφορίες της εταιρείας κατά την ημερομηνία της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης και πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, επικυρωμένα αντίγραφα των οικονομικών καταστάσεων, την έκθεση

των διευθυντών και την έκθεση των ελεγκτών. Η καθυστέρηση στην υποβολή της ετήσιας επιστροφής μπορεί να οδηγήσει σε κυρώσεις.

Ετήσιος τέλος

Κάθε εταιρεία οφείλει να καταβάλλει ετήσια εισφορά ύψους 350 ευρώ πριν από τις 30 Ιουνίου κάθε ημερολογιακού έτους. Σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής επιβάλλονται πρόσθετες κυρώσεις. Επιπλέον, εάν η πληρωμή της εισφοράς δεν πραγματοποιηθεί εντός 2 ετών από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας, η εταιρεία μπορεί να διαγραφεί από το Μητρώο εταιρειών.

Φυσικά και φορολογικές υποχρεώσεις ...

Για να σχηματίσει την Εταιρεία, ο Ιωάννης επισκέπτεται έναν τοπικό δικηγόρο που τον βοηθά να δημιουργήσει την Εταιρεία σε λίγες μέρες. Από εκείνη την ημέρα και μετά, ο Ιωάννης ενεργεί μέσω της εταιρείας του, η ευθύνη του οποίου περιορίζεται στα διαθέσιμα κεφάλαια και στο μετοχικό κεφάλαιο.

Πόσα είδη επιχειρήσεων υπάρχουν στην Κύπρο;

- 1) 1
- 2) 2
- 3) 3
- 4) Απεριόριστη

Κουίζ

Οι εταιρικοί λογαριασμοί πρέπει να υποβάλλονται στα ελληνικά;

- a. *Ναι*

b. Όχι

Σε τι ποσό ανέρχεται η τρέχουσα ετήσια εισφορά που επιβάλλεται στις εταιρείες στην Κύπρο;

a. 350 ευρώ

b. 400 ευρώ

c. 1000 ευρώ

d. Δεν υπάρχει τέτοια εισφορά

Ποιος κυπριακός νόμος ρυθμίζει τα καταπιστεύματα;

a. ο κυπριακός περί Επιτρόπων Εμπιστευμάτων Νόμος, κεφ. 1993

b. ο κυπριακός περί Καταπιστευμάτων Νόμος του 2000

c. κανένας από τους παραπάνω

d. Το Α και το Β

Πόσοι τύποι επιχειρήσεων στην Κύπρο;

α. 1

β. 2

γ. 3

Μπορεί μια Κυπριακή Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης να έχει 60 μέλη;

α. Ναι

β. Όχι, μπορεί να έχει μέχρι (50) Μέλη

Μπορεί μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης να προσφέρει μετοχές στο κοινό μέσω διαφήμισης;

α..Ναι

β.Όχι

Με καλή πίστη οφείλουν να ενεργούν:

α.οι εργαζόμενοι

β.Οι διευθυντές

γ. Οι ιδιοκτήτες των εταιρειών

δ. κανένας από τους παραπάνω

Ποιος είναι υπεύθυνος για τη διοίκηση της Εταιρείας;

α) Ο διευθυντής

β) Το Διοικητικό Συμβούλιο ενεργεί από κοινού

γ) Η Γενική Διεύθυνση

Το καταστατικό της Εταιρείας ορίζει:

α. Σκοπό της Εταιρείας

β. Τον τρόπο με τον οποίο θα οργανωθεί η Εταιρεία

Το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας είναι γραμμένο με:

α) Μνημόνιο

β) Καταστατικό

Βιβλιογραφία

1. Alexander, Natasha, Karl Cherepanya and Igor S Oleynik, *Cyprus Business Law Handbook*(International Business Publ., 2005)
2. Bertram, Anton and Stanley Fisher, *The Cyprus Law Reports*
3. Collins, Denise, *Business Law* (Oxford University Press, 2009)
4. Int'L Business Publications, Usa, *Northern Cyprus - Turkish Republic Of Northern Cyprus Business Law Handbook* (Intl Business Pubns Usa, 2015)
5. Papadopoulos, Thomas, "Report From Cyprus: An Overview Of Cyprus Mou The Essential Business Law Reforms" [2016]
6. SSRN ElectronicStoltenberg, Clyde D., "LAW, REGULATION AND INTERNATIONAL BUSINESS" (2008) 40 *American Business Law Journal Journal*

5.

Ενότητα 2

Σημαντικές πτυχές του δημοσίου δικαίου

Εισαγωγή

Για να κατανοήσουμε το δίκαιο μιας χώρας είναι σημαντικό να μελετήσουμε τις επιμέρους πτυχές του αστικού και δημοσίου δικαίου. Το ίδιο ισχύει και για την Κύπρο. Αν και όλες οι κατηγορίες δικαίου είναι σημαντικές για τη λειτουργία μιας χώρας, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπονομευτεί η σημασία του αστικού και δημοσίου δικαίου.

Προϋποθέσεις τέλεσης έγκυρων γάμων

Για να ξεκινήσει μια διαδικασία γάμου, τα ενδιαφερόμενα άτομα πρέπει να διαθέτουν έγγραφα αποδεικτικά της ταυτότητάς τους, όπως διαβατήρια ή πιστοποιητικά γέννησης. Το πρώτο που πρέπει να κάνει ένα ζευγάρι που θέλει να παντρευτεί είναι να

συμπληρώσει ένα έντυπο, να το υπογράψει και να το καταθέσει στην υπηρεσία γάμων.

Το εν λόγω έντυπο λέγεται «ειδοποίηση γάμου» και σε αυτό συμπληρώνονται τα στοιχεία των ατόμων που θέλουν να παντρευτούν σύμφωνα με τα διαβατήριά τους⁵³.

Το έγγραφο ζητάει από αμφότερα τα μέρη να δηλώσουν, να ορκιστούν ή να βεβαιώσουν ενώπιον του υπεύθυνου τέλεσης γάμων ότι δεν αποκρύπτουν τυχόν αναπηρίες ή πληροφορίες που είναι νομικώς υποχρεωμένοι να αποκαλύψουν⁵⁴.

Πέρα από αυτό, αμφότερα τα μέρη οφείλουν να αναφέρουν εάν έχουν ξαναπαντρευτεί ή εάν έχουν άλλους/ες συζύγους. Ακόμη, τα ενδιαφερόμενα μέρη οφείλουν να ενημερώσουν εάν είναι διαζευγμένα. Εάν κάποιο από τα μέρη έχει χηρεύσει, θα πρέπει να προσκομίσει το πιστοποιητικό θανάτου του/της προηγούμενου/ης συζύγου. Επίσης, το εν λόγω μέρος θα πρέπει να βεβαιώσει μέσω υπεύθυνης δήλωσης πως έκτοτε δεν έχει ξαναπαντρευτεί⁵⁵.

Εφόσον ολοκληρωθούν οι παραπάνω διατυπώσεις, το ζεύγος πρέπει να τελέσει τον γάμο εντός δεκαπέντε πλήρων ημερών ή εντός τριών μηνών το αργότερο, αρχής γενομένης από την ημερομηνία της ειδοποίησης. Εάν ο γάμος δεν τελεστεί για οποιονδήποτε λόγο, η ειδοποίηση που είχε εκδοθεί προ τριμήνου και οι μετέπειτα διαδικασίες παύουν να ισχύουν⁵⁶.

⁵³'Union Of Cyprus Municipalities' (*Ucm.org.cy*, 2017)
<http://www.ucm.org.cy/Webcontent.aspx?Code=EN.PROMO_MARRIAGES> accessed 7 August 2017

⁵⁴ Ibid

⁵⁵ Ibid

⁵⁶'Union Of Cyprus Municipalities' (*Ucm.org.cy*, 2017)
<http://www.ucm.org.cy/Webcontent.aspx?Code=EN.PROMO_MARRIAGES> accessed 7 August 2017

Εάν ένα άτομο ενδιαφέρεται να παντρευτεί, είναι κάτω των δεκαοκτώ ετών και είναι χήρος ή χήρα, χρειάζεται τη συναίνεση γονέα ή κηδεμόνα. Εάν οι γονείς του εν λόγω ατόμου έχουν αποβιώσει ή δεν είναι σε θέση να δώσουν τη συναίνεσή τους, τότε ενώπιον του υπεύθυνου τέλεσης γάμων πρέπει να παραστεί κάποιος άλλος κηδεμόνας.

Ο υπεύθυνος τέλεσης γάμων ή ο εγκεκριμένος θρησκευτικός ιερέας δύναται να τελέσει πολιτικό γάμο στο γραφείο του ή στην εκκλησία, αντίστοιχα. Για τους πολιτικούς γάμους ακολουθείται παρόμοια διαδικασία στο δημαρχείο, ενώ η θρησκευτική τελετή μπορεί να γίνει σε εκκλησία. Ο υπεύθυνος τέλεσης γάμων δίνει στο ζευγάρι ένα πιστοποιητικό γάμου. Εάν το ζευγάρι θελήσει να λάβει στο μέλλον επιπλέον αντίγραφα του πιστοποιητικού γάμου, θα πρέπει να καταθέσει αίτηση στον υπεύθυνο τέλεσης γάμων ή στο Υπουργείο Εσωτερικών ⁵⁷.

Διαδικασία έκδοσης διαζυγίου

Σύμφωνα με τη νομοθεσία περί διαζυγίων που ισχύει στην Κύπρο, τα εμπλεκόμενα μέρη μιας αίτησης διαζυγίου πρέπει να διαμένουν στην Κύπρο για τουλάχιστον τρεις μήνες πριν από την κατάθεση της αίτησης διαζυγίου. Στην Κύπρο, οι θρησκευτικοί γάμοι αντιμετωπίζονται διαφορετικά σε σχέση με τους πολιτικούς. Επομένως, η σχετική νομοθεσία διαφέρει λίγο στις δύο περιπτώσεις. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, τα

⁵⁷ Ibid

οικογενειακά δικαστήρια δεν δύνανται να προβούν στην ακύρωση ή τη λύση ενός γάμου⁵⁸.

Σύμφωνα με το κυπριακό δίκαιο, πρέπει να υπάρχουν σαφείς αποδείξεις για τον ανεπανόρθωτο κλονισμό του γάμου. Στην Κύπρο, ένας γάμος μπορεί να λάβει τέλος με την έκδοση διαζυγίου μόνο κι εφόσον εντοπιστούν ορισμένα ζητήματα σε αυτόν. Τέτοια ζητήματα είναι η απιστία, η παράνοια, η σωματική ή ψυχολογική κακοποίηση, η αλλαγή θρησκειύματος ενός εκ των συντρόφων ή η άρνηση ενός εκ των συντρόφων να αποκτήσει παιδιά το ζευγάρι. Εάν δεν συμβαίνει τίποτε από τα παραπάνω, ενδέχεται να μην εκδοθεί το διαζύγιο. Το κυπριακό δίκαιο διασφαλίζει πως δεν εκδίδονται διαζύγια χωρίς σοβαρό λόγο⁵⁹. Ωστόσο, εάν υφίσταται ικανός λόγος, ένας γάμος μπορεί να λυθεί μέσω νόμιμου διαζυγίου. Οι αιτήσεις διαζυγίων υποβάλλονται στα οικογενειακά δικαστήρια, αλλά εάν μένει να διευκρινιστούν ιδιοκτησιακά θέματα, τότε πρέπει να υποβληθεί και δεύτερο αίτημα. Πρόκειται κατά βάση για ένα ζήτημα οικογενειακού δικαίου, αλλά όταν υπάρχουν και ιδιοκτησιακά ζητήματα, οι διαδικασίες είναι διαφορετικές. Στο Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου μπορεί να γίνει έφεση κατά των αποφάσεων του οικογενειακού δικαστηρίου σχετικά με τις αιτήσεις διαζυγίου⁶⁰.

Μισθωτήρια συμβόλαια και απόκτηση ακίνητης περιουσίας

⁵⁸European E-Justice Portal - Family Matters' (*E-justice.europa.eu*, 2017) <https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-cy-en.do> accessed 7 August 2017

⁵⁹European E-Justice Portal - Family Matters' (*E-justice.europa.eu*, 2017) <https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-cy-en.do> accessed 7 August 2017

⁶⁰ Ibid

Ένα μισθωτήριο συμβόλαιο είναι μια νόμιμη συμφωνία που χρησιμοποιείται από τον εκμισθωτή για τη μίσθωση της ιδιοκτησίας του στα πρόσωπα που θα κάνουν χρήση αυτής. Τα μισθωτήρια συμβόλαια γίνονται εγγράφως και προσυπογράφονται από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Αναφορικά με τα παραπάνω, ο έλεγχος των μισθωμάτων θέτει ένα όριο τιμών που ελέγχει το ποσό που δύναται να χρεώσει ένας ιδιοκτήτης για τη μίσθωση της ιδιοκτησίας του και εφαρμόζεται προκειμένου να αποτρέψει τυχόν άπληστους εκμισθωτές να χρεώσουν μίσθωμα πάνω από ένα συγκεκριμένο ποσό. Τα δικαστήρια ελέγχου ενοικιάσεων από τα δικαστήρια ειδικής δικαιοδοσίας είναι αρμόδια να αποφασίσουν την έκβαση για τυχόν διαφωνίες στο πλαίσιο μισθωτηρίων συμβολαίων. Έγχειται στη δικαιοδοσία των δικαστηρίων ελέγχου ενοικιάσεων να αποφασίσουν για ζητήματα ιδιοκτησίας και ακινήτων. Στην Κύπρο, τα δικαστήρια ελέγχου ενοικιάσεων είναι αρμόδια για την επίλυση τυχόν διαφωνιών μεταξύ μισθωτών και εκμισθωτών σχετικά με τη μίσθωση. Εάν κάποιος επιθυμεί να ενοικιάσει ένα μέρος ή να μισθώσει ένα περιουσιακό στοιχείο, η κατάρτιση των σχετικών συμφωνητικών γίνεται βάσει του εν λόγω δικαίου. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το δικαστήριο ελέγχου ενοικιάσεων είναι η ανώτατη αρχή.

Σε περίπτωση απόκτησης ακινήτου στην Κύπρο, ο αγοραστής και ο πωλητής δεσμεύονται μόλις επικυρωθεί η σύμβαση πώλησης. Σύμφωνα με τις προβλέψεις περί χαρτοσήμανσης, η σύμβαση πώλησης του ακινήτου καθίσταται έγκυρη εφόσον χαρτοσημανθεί και κατατεθεί στο Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Βάσει νόμου, ο αγοραστής οφείλει να καταθέσει τη σύμβαση εντός έξι μηνών από τον χρόνο

υπογραφής. Η μεταβίβαση των τίτλων γίνεται όταν εκδοθούν από το κτηματολόγιο οι σχετικοί τίτλοι⁶¹.

Όταν γίνονται μισθωτήρια συμβόλαια ή αποκτώνται ακίνητα στην Κύπρο, απαγορεύεται να έχουν δοθεί παραπλανητικές πληροφορίες ή να έχουν γίνει άλλου είδους απάτες κατά τη διαδικασία⁶². Εάν αναφερθεί κάποια παραπλανητική παρουσίαση πληροφοριών ή κάποιο περιστατικό απάτης κατά τη συναλλαγή, η διαφωνία μπορεί να παραπεμφθεί στο δικαστήριο ελέγχου ενοικιάσεων. Εάν έχει υπάρξει παραπλανητική παρουσίαση πληροφοριών ή περιστατικό απάτης, η σύμβαση μπορεί να ακυρωθεί σύμφωνα με το κυπριακό δίκαιο. Οι πωλητές παρέχουν ορισμένες εγγυήσεις στους αγοραστές στις περιπτώσεις εξαγοράς ακίνητης περιουσίας ή μισθωτηρίων συμβολαίων. Ενίοτε στη συμφωνία μεταξύ πωλητή και αγοραστή προστίθενται προσωπικές και τραπεζικές εγγυήσεις σύμφωνα με το δικαστήριο ελέγχου ενοικιάσεων της Κύπρου.

Φορολογικές υποχρεώσεις

Η φορολογική κατοικία στην Κύπρο προσδιορίζεται από το εάν ένα άτομο έχει ζήσει στη χώρα τουλάχιστον 183 ημέρες εντός του έτους. Στις 14 Ιουλίου 2017 το κυπριακό κοινοβούλιο ψήφισε μια αναθεώρηση του κυπριακού νόμου, προσθέτοντας

⁶¹ Ibid

⁶² Nikitas Hatzimihail. and Antria Pantelidou., *Evidence In Civil Law - Cyprus* (Institute for Local Self-Government and Public Procurement Maribor, 2015)

ένα δεύτερο κριτήριο, τον «κανόνα των 60 ημερών», για τον προσδιορισμό της φορολογικής κατοικίας των φυσικών προσώπων. Σύμφωνα με την εν λόγω αναθεώρηση, που ισχύει από την 1^η Ιανουαρίου 2017 (δηλ. από το φορολογικό έτος 2017 – στην Κύπρο το φορολογικό έτος συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος), φορολογικός κάτοικος Κύπρου θεωρείται ένα άτομο που πληροί είτε τον «κανόνα των 183 ημερών» είτε τον νέο «κανόνα των 60 ημερών» για το φορολογικό έτος.

Ο «κανόνας των 60 ημερών» ισχύει για άτομα που εντός του σχετικού φορολογικού έτους:

- (i) δεν διαμένουν σε άλλη χώρα για διάστημα άνω των 183 ημερών συνολικά, και
- (ii) δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι άλλης χώρας, και
- (iii) κατοικούν στην Κύπρο τουλάχιστον 60 ημέρες, και
- (iv) έχουν άλλους καθορισμένους δεσμούς με την Κύπρο.

Οι φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου φορολογούνται για το εισόδημά τους από όλο τον κόσμο (δηλ. για το εισόδημα που προέρχεται τόσο από την Κύπρο όσο και από το εξωτερικό), αλλά οφείλουν να πληρώσουν φόρο μόνο εάν το ετήσιο εισόδημά τους υπερβαίνει το ποσό των 19.500 ευρώ. Ο φορολογικός συντελεστής είναι προοδευτικός και έχει ως εξής:

Εισόδημα φορολογικού έτους	Φορολογικός συντελεστής	Συνολικός φόρος
€	%	€
Έως 19.500	Μηδέν	Μηδέν
Από 19.501 έως 28.000	20	1.700
Από 28.001 έως 36.300	25	3.775

Για να υπολογίσετε τον φόρο σας, μπορείτε να συμβουλευτείτε:

<http://www.cyprustaxcalculator.com/>

Σύμφωνα με το κυπριακό δίκαιο, η μη καταβολή φόρων συνιστά ποινικό αδίκημα⁶³. Ο φόρος καταβάλλεται περί τα τέλη Ιουνίου του επόμενου έτους. Σύμφωνα με το φορολογικό δίκαιο της Κύπρου, οι εργοδότες οφείλουν να διασφαλίσουν πως όλοι οι εργαζόμενοι τους πληρώνουν φόρους. Όλες οι πληρωμές προς τους εργαζομένους εμβάζονται έπειτα από την παρακράτηση του φόρου. Με αυτόν τον τρόπο ρυθμίζεται η φορολόγηση του εισοδήματος των εργαζομένων.

Οι φορολογικές υποχρεώσεις των εταιρειών και των ατόμων με έδρα στην Κύπρο διαφέρουν. Οι εταιρείες θεωρούνται φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου εφόσον η διαχείριση και ο έλεγχός τους γίνεται στην Κύπρο. Βασικός παράγοντας που καθορίζει εάν η διαχείριση και ο έλεγχος γίνονται στην Κύπρο είναι η διαβεβαίωση πως όλες οι συνελεύσεις του διοικητικού συμβουλίου διεξάγονται στην Κύπρο. Τα πρακτικά των εν λόγω συνελεύσεων πρέπει να καταρτίζονται και να τηρούνται στην έδρα της εταιρείας στην Κύπρο. Οι εταιρείες που είναι φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου φορολογούνται για το καθαρό εισόδημά τους από όλο τον κόσμο με συντελεστή 12,5%. Ο φόρος εταιρειών εισπράττεται μέσω ενός συστήματος αυτοαξιολόγησης. Ο

⁶³Kyriakides, Nicolas, "Civil Procedure Reform In Cyprus: Looking To England And Beyond" (2016) 16 Oxford University Commonwealth Law Journal

φόρος των εταιρειών καταβάλλεται σε δύο δόσεις⁶⁴. Η πρώτη δόση καταβάλλεται έως την 31^η Ιουλίου και η δεύτερη δόση έως την 31^η Δεκεμβρίου. Σε περίπτωση ληξιπρόθεσμης καταβολής μιας δόσης, προβλέπεται προσαύξηση 4%. Οι προβλέψεις του φόρου εισοδήματος για τα φυσικά πρόσωπα διαφέρουν σε σχέση με τις υποχρεώσεις του φόρου εταιρειών.

Περίληψη κεφαλαίου

Είναι σημαντικό το δίκαιο κάθε χώρας να παρέχει καθοδήγηση ως προς τις καθημερινές συναλλαγές των ανθρώπων. Το αστικό και το δημόσιο δίκαιο βοηθούν προς αυτή την κατεύθυνση. Στην Κύπρο, το αστικό και το δημόσιο δίκαιο είναι σαφώς ανεπτυγμένα, γεγονός που συμβάλλει στην τήρηση της δημόσιας τάξης. Οι νόμοι δεν είναι σημαντικοί μόνο για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με επιχειρηματικά θέματα. Είναι εξίσου σημαντικοί όταν προσφέρουν βοήθεια και καθοδήγηση στην επίλυση και των προσωπικών διαφορών των ανθρώπων. Όπως έχει δείξει αυτή η συζήτηση, τα οικογενειακά δικαστήρια και τα δικαστήρια ελέγχου ενοικιάσεων ρυθμίζουν κάποια από αυτά τα ζητήματα στην Κύπρο. Με τη νομική ρύθμιση των εν λόγω ζητημάτων, οι προσωπικές ή οικογενειακές διαμάχες και τα θέματα ακίνητης περιουσίας μπορούν να επιλυθούν ειρηνικά⁶⁵.

⁶⁴Kyriakides, Nicolas, "Civil Procedure Reform In Cyprus: Looking To England And Beyond" (2016) 16 Oxford University Commonwealth Law Journal

⁶⁵ Ibid

Ιστορία

Ο Ιωάννης και η Βανέσα δεν θέλουν να συνεχίσουν να πληρώνουν φόρο στην Ελλάδα για τα χρήματα που κερδίζουν στην Κύπρο. Αναρωτιούνται σε ποιο σημείο θα καταστούν φορολογικοί κάτοικοι Κύπρου. Γνωρίζουν ότι ένα άτομο μπορεί να γίνει φορολογικός κάτοικος Κύπρου εάν πληροί οποιαδήποτε από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- 1) Εάν διαμένει στην Κύπρο για διάστημα μεγαλύτερο των 183 ημερών. Με τον τρόπο αυτό ο Ιωάννης και η Βανέσα θα γίνουν Κύπριοι φορολογικοί κάτοικοι υπό την προϋπόθεση ότι σε οποιοδήποτε ημερολογιακό έτος πέρασαν πάνω από 6 μήνες στην Κύπρο. ή
- 2) Υπό την προϋπόθεση ότι πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις μετά από 60 ημέρες διαμονής στην Κύπρο:
 - i) δεν διαμένουν σε κανένα άλλο κράτος για περίοδο που υπερβαίνει συνολικά τις 183 ημέρες και
 - ii) δεν έχουν φορολογική κατοικία σε άλλο κράτος, και
 - iii) διαμένουν στην Κύπρο για τουλάχιστον 60 ημέρες και
 - (iv) έχουν άλλους καθορισμένους δεσμούς στην Κύπρο.

Ο Γιάννης και η Βανέσα σκέφτονται επίσης να παντρευτούν στο Δημαρχείο. Όπως έμαθαν από το έργο Bright για να το κάνουν, πρέπει να ακολουθήσουν τα παρακάτω βήματα:

α) Ως πρώτο βήμα, ο Ιωάννης και η Βανέσα θα πρέπει να έχουν νομική ταυτότητα (διαβατήρια και πιστοποιητικά γέννησης), να υπογράψουν και να υποβάλουν στον αρμόδιο υπάλληλο μια κοινή αίτηση με την ονομασία "Notice of Marriage" αναφέροντας τη θέλησή τους να παντρευτούν άλλα και περιέχουν τα στοιχεία τους βάσει του διαβατηρίου τους.

(β) Ταυτόχρονα, καθένας από τους Ιωάννη και Βανέσα θα πρέπει να προβούν σε ένορκη δήλωση ή βεβαίωση στην οποία θα βεβαιώνουν ότι δεν υπάρχει κανένα εμπόδιο ή άλλο νόμιμο εμπόδιο στο γάμο τους και ότι υπάρχει η απαραίτητη συναίνεση που απαιτείται για το γάμο.

(γ) Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει επίσης να προσκομίσουν επίσημο πιστοποιητικό που να αναφέρει ότι δεν είναι παντρεμένοι. Αν όμως ο αρμόδιος υπάλληλος γάμου έχει αμφιβολίες σχετικά με την ακρίβεια ή την γνησιότητα του πιστοποιητικού που παρέχεται από τους ενδιαφερόμενους ή αν οι ενδιαφερόμενοι δεν είναι σε θέση να προσκομίσουν ένα τέτοιο επίσημο έγγραφο (όπως οι Βρετανοί πολίτες), θα κληθούν να υποβάλουν υπεύθυνη δήλωση ενώπιον του Γραμματέως Περιφερειακού Δικαστηρίου ότι είναι απλοί και δεν έχουν παντρευτεί ποτέ πριν.

Μπορεί ο Ιωάννης και η Βανέσα να διαζευχθούν με κοινή βούληση;

• Ναι

• Όχι

Μπορεί ο Γιάννης να παντρευτεί τον Στέβεν αν ανακαλύψει αργότερα ότι είναι ομοφυλόφιλος;

• Ναι

• Όχι

Κουίζ

1. Είναι αναγνωρισμένος ο γάμος ομοφυλοφίλων στην Κύπρο;

α) **Ναι**

β) **Όχι**

2. Για να έχω έγκυρο γάμο στην Κύπρο πρέπει να παντρευτώ στην Ελλάδα;

α) **Ναι**

β) **Όχι**

3. Ο συντελεστής Φορολογίας Εισοδήματος για τους κατοίκους Κύπρου (άτομα) είναι

α) Επίπεδο 12,5%

β) **Προοδευτικός**

4. Ο Ιωάννης μετακόμισε στην Κύπρο και διαμένει για 4 μήνες το χρόνο. Είναι κάτοικος Φόρουμ Κύπρου;

α) **Ναι**

β) **Όχι**

5. Μπορεί ένας σύζυγος να χωρίσει το άλλο χωρίς τη συγκατάθεση του τελευταίου;

α) **Ναι**

β) **Όχι**

6. Ποιος είναι υπεύθυνος να δώσει στο κράτος τον φόρο εισοδήματος των εργαζομένων;

α) Ο υπάλληλος

β) **Ο εργοδότης με παρακράτηση του σχετικού φόρου**

7. Μπορούν οι μη πολίτες να έχουν ιδιοκτησία στην Κύπρο;

α) **Ναι**

β) **Όχι**

8. Αν η Άννα εργάζεται στην Κύπρο και κερδίζει 1.200 ευρώ το μήνα χωρίς 13ο μισθό. Είναι υπόχρεος στον φόρο εισοδήματος;

α) Ναι

β) Όχι

9. Ισχύουν οι νόμοι ελέγχου ενοικίασης στην Κύπρο;

α) Ναι

β) Όχι

Ποιο είναι το αρμόδιο δικαστήριο για την εξέταση υποθέσεων σχετικά με συμβάσεις μίσθωσης;

α) Οικογενειακά δικαστήρια

β) Επαρχιακά Δικαστήρια

γ) Δικαστήρια ελέγχου ενοικίασης

Βιβλιογραφία

1. Chisholm, R., Nettheim, G., & Chisholm, H. (2012). *Understanding law*. Chatswood, N.S.W.: LexisNexis Butterworths.
2. 'European E-Justice Portal - Family Matters' (*E-justice.europa.eu*, 2017)
<https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-cy-en.do> accessed 7 August 2017
3. Kyriakides, Nicolas, "Civil Procedure Reform In Cyprus: Looking To England And Beyond" (2016) 16 Oxford University Commonwealth Law Journal
4. Kyungseok Oh, "Review Of Cases In 2014 'Corporate Tax Law' And 'International Tax Law'" (2015) 21 *Seoul Tax Law Review*
5. Mediterranean Quarterly 17.1 (2006) 73-101
6. Nikitas Hatzimihail. and Antria Pantelidou., *Evidence In Civil Law - Cyprus* (Institute for Local Self-Government and Public Procurement Maribor, 2015)

7. Savvides D, 'Cyprus · The Current Legal And Policy Outlook Of Public Procurement And PPP In Cyprus' (2017) 12 European Procurement & Public Private Partnership Law Review
8. 'Union Of Cyprus Municipalities' (Ucm.org.cy, 2017)
<http://www.ucm.org.cy/Webcontent.aspx?Code=EN.PROMO_MARRIAGES> accessed 7 August 2017

Νόμοι περί προστασίας δεδομένων

Τα προσωπικά δεδομένα αναφέρονται σε κάθε είδους πληροφορία που σχετίζονται με ένα ζωντανό άτομο. Παραδείγματα προσωπικών δεδομένων περιλαμβάνουν, ημερομηνία γέννησης, αριθμό διαβατηρίου, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, διεύθυνση κατοικίας, μεταξύ άλλων. Σε πολλές περιπτώσεις, εμείς ως άτομα βρισκόμαστε σε καταστάσεις όπου πρέπει να αποκαλύψουμε κάποιες προσωπικές πληροφορίες. Αυτά τα γεγονότα συμβαίνουν σε καθημερινή βάση. Για να το καταδείξετε αυτό, όταν ψωνίζετε ηλεκτρονικά και κάνετε μια παραγγελία, συνήθως θα σας ζητηθούν ορισμένες πληροφορίες όπως το όνομά σας, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, η διεύθυνση αποστολής κλπ. Συμβαίνει συνεχώς όταν ανοίγετε έναν τραπεζικό λογαριασμό αγοράζοντας ένα εισιτήριο πτήσης, ή απλά να απαντήσετε σε μια έρευνα. Ωστόσο, έχετε αναρωτηθεί ποτέ πώς αποθηκεύονται αυτές οι πληροφορίες και πώς γίνεται η επεξεργασία τους¹;

Η προστασία της ιδιωτικής ζωής είναι ένα πολύ σημαντικό ζήτημα στην κοινωνική, επαγγελματική και προσωπική ζωή των ανθρώπων. Επιπλέον, η ιδιωτική ζωή των προσωπικών πληροφοριών έχει μεγάλο αντίκτυπο στην ιδιωτική ζωή των πολιτών. Ο νόμος έχει αναγνωρίσει τη σημασία των προσωπικών δεδομένων και την ανάγκη να αντιμετωπίζονται από το κοινό και άλλους οργανισμούς κατά τη διάρκεια των γενικών καθημερινών εργασιών.

¹ F. Boehm, 'Assessing The New Instruments In EU-US Data Protection Law For Law Enforcement And Surveillance Purposes' (2016) 2 European Data Protection Law Review.

² M. Brkan, 'Data Protection And Conflict-Of-Laws: A Challenging Relationship' (2016) 2 European Data Protection Law Review

Η επεξεργασία, η συλλογή και η ορθή χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα διέπονται από το δίκαιο της ΕΕ και ειδικότερα από τον γενικό κανονισμό για την προστασία των δεδομένων (GDPR), τον κανονισμό 2016/679, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τον Μάιο του 2016 και τέθηκε σε εφαρμογή από τις 25 Μαΐου 2018. Το GDPR εφαρμόζεται σε όλους τους τομείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

Τι σκοπεύει να επιτύχει το GDPR;

Το GDPR έχει διπλό σκοπό. Αποσκοπεί στην προστασία των φυσικών προσώπων από την επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων, αλλά ταυτόχρονα αποσκοπεί στην εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των δεδομένων αυτών εντός της ΕΕ. Από αυτή την άποψη, το GDPR είναι ένα νομοθετικό εργαλείο που ρυθμίζει κατά πόσον τα προσωπικά δεδομένα μπορούν να κινούνται ελεύθερα και πότε όχι.

Ποια δικαιώματα έχουν τα άτομα βάσει του GDPR;

Το GDPR παρέχει ένα ενιαίο σύνολο κανόνων για όλες τις εταιρείες και πρόσωπα στην ΕΕ. Σύμφωνα με το GDPR, τα υποκείμενα των δεδομένων έχουν τα παρακάτω δικαιώματα:

Τα Δικαιώματα των κατόχων προσωπικών δεδομένων	GDPR Διατάξεις
1. Το δικαίωμα να γνωρίζουμε ποια δεδομένα επεξεργάζονται, πώς επεξεργάζονται και μοιράζονται και να λαμβάνουν αντίγραφο των προσωπικών τους δεδομένων.	Αρ. 15
2. Δικαίωμα διαγραφής, εφόσον δεν υπάρχουν νόμοι ή κανονισμοί που να επιβάλλουν τη διατήρηση αυτών των δεδομένων.	Αρ. 17
3. Δικαίωμα διόρθωσης ανακριβών προσωπικών δεδομένων.	Αρ. 16
4. Δικαίωμα απόσυρσης της συγκατάθεσής τους.	Αρ. 7 παρ. 3
5. Δικαίωμα στη φορητότητα δεδομένων.	Αρ 20

6. Δικαίωμα περιορισμού της επεξεργασίας συγκεκριμένων στοιχείων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.	Αρ. 18
7. Δικαίωμα αντικρούσεως της επεξεργασίας που εκτελείται σύμφωνα με τα νόμιμα συμφέροντα του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου, με την ένσταση που αξιολογείται στο πλαίσιο του κινδύνου για το υποκείμενο των δεδομένων.	Αρ. 21
8. Δικαίωμα διαμαρτυρίας για άμεσο μάρκετινγκ και άμεση διακοπή της άμεσης εμπορίας.	Αρ. 21
9. Δικαίωμα να μην υπόκειται σε απόφαση που βασίζεται αποκλειστικά σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία.	Αρ. 22
10. Δικαίωμα αποζημίωσης για αποζημίωση που προκλήθηκε από παραβίαση της Πράξης	Αρ. 82

Εκτός από τα δικαιώματα που παρέχονται στα πρόσωπα στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα, ο GDPR επιβάλλει επίσης πολλές υποχρεώσεις στους υπεύθυνους επεξεργασίας δεδομένων (το πρόσωπο ή την επιχείρηση που καθορίζει τους σκοπούς για τους οποίους και τον τρόπο επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) και τους επεξεργαστές δεδομένων.

Ειδικότερα, το κεφάλαιο IV του GDPR, αφιερώνεται στις υποχρεώσεις των ελεγκτών και των μεταποιητών. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην αδυναμία προστασίας των δεδομένων, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 25, η οποία υποχρεώνει τις εταιρείες να εφαρμόζουν κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, όπως ψευδονομία και ελαχιστοποίηση των δεδομένων, κατά τον προσδιορισμό των μέσων επεξεργασίας και κατά τον χρόνο της ίδιας της επεξεργασίας. Επιπλέον, εάν οι επιχειρήσεις αναθέτουν ορισμένες δραστηριότητες επεξεργασίας σε εξωτερικούς εργολάβους (μεταποιητές), πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο άρθρο 28, το οποίο διέπει τη σχέση μεταξύ εταιρειών και εργολάβων, υπό την ιδιότητά τους ως ελεγκτές και μεταποιητές.

Τα άρθρα 34 και 35 του GDPR υποχρεώνουν τις εταιρείες να ενημερώνουν την Αρχή Προστασίας Δεδομένων και τα υποκείμενα των δεδομένων για παραβιάσεις δεδομένων, υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Εάν οι βασικές δραστηριότητες μιας εταιρείας συνίστανται σε εργασίες επεξεργασίας που, λόγω της φύσης, του πεδίου εφαρμογής και / ή του σκοπού τους, απαιτούν τακτική και συστηματική παρακολούθηση των πελατών της σε μεγάλη κλίμακα, σύμφωνα με το άρθρο 37, η εν λόγω εταιρεία είναι υποχρεωμένη να ορίσει Υπεύθυνο προστασίας δεδομένων (DPO). Η θέση και τα καθήκοντα του ΥΠΔ ρυθμίζονται από τα άρθρα 38 και 39, αντιστοίχως. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο ρόλος του ΥΠΔ είναι συμβουλευτικός και ενεργεί ως σύνδεσμος με τα υποκείμενα των δεδομένων και την εποπτική αρχή. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι όλες οι νομικές ευθύνες που απορρέουν από το GDPR, επιβαρύνουν τον υπεύθυνο επεξεργασίας και τον μεταποιητή, αλλά όχι τον ορισθέντα ΥΠΔ.

Επιπλέον, η αρχή της λογοδοσίας υποχρεώνει τις επιχειρήσεις να είναι σε θέση να αποδείξουν τη συμμόρφωσή τους με το GDPR. Υπάρχουν διάφορα εργαλεία για την απόδειξη συμμόρφωσης με το GDPR. Τα άρθρα 40 και 41 ρυθμίζουν τους κώδικες δεοντολογίας και την παρακολούθησή τους. Οι κώδικες δεοντολογίας είναι εθελοντικοί, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την απόδειξη της συμμόρφωσης με το GDPR. Επίσης, μπορούν να χρησιμεύσουν ως κατάλληλες διασφαλίσεις για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την ΕΕ σε ελεγκτές ή μεταποιητές εγγραπτεστημένους σε τρίτες χώρες οι οποίοι δεσμεύονται, μέσω συμβατικών ή άλλων νομικά δεσμευτικών μέσων, να εφαρμόζουν αυτές τις κατάλληλες διασφαλίσεις και να σέβονται τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων. Ο ίδιος

μηχανισμός ισχύει για τις πιστοποιήσεις, τις σφραγίδες και τα σήματα προστασίας δεδομένων.

Ο GDPR ακολουθεί μια προσέγγιση βάσει κινδύνου. Με άλλα λόγια, οι επιχειρήσεις έχουν υποχρεώσεις ανάλογες με τους κινδύνους που συνδέονται με τις βασικές δραστηριότητές τους. Ο χαμηλότερος κίνδυνος σημαίνει λιγότερες υποχρεώσεις σε μια επιχείρηση και ο υψηλότερος κίνδυνος σημαίνει περισσότερες νομοθετικές υποχρεώσεις. Οι κίνδυνοι αυτοί θα πρέπει πάντα να εξαλειφθούν ή να μετριαστούν. Το άρθρο 30 υποχρεώνει τις εταιρείες να τηρούν αρχείο όλων των δραστηριοτήτων επεξεργασίας και να θέτουν το αρχείο αυτό στη διάθεση του αρμόδιου για την προστασία των δεδομένων, κατόπιν αιτήματος. Η υποχρέωση αυτή δεν ισχύει για τις ΜΜΕ, δηλαδή για τις επιχειρήσεις με λιγότερους από 250 εργαζομένους, εκτός εάν οι κύριες δραστηριότητές τους αφορούν την ιδιωτικότητα και τα δεδομένα.

Οι μεταβιβάσεις σε τρίτες χώρες μπορούν να πραγματοποιηθούν με βάση μια απόφαση επάρκειας, στην οποία η Επιτροπή έχει αποφασίσει ότι μια χώρα, μια επικράτεια ή ένας τομέας σε αυτήν εξασφαλίζει επαρκές επίπεδο προστασίας. Οι μεταφορές αυτές δεν απαιτούν προηγούμενη έγκριση. Ελλείψει απόφασης επάρκειας, οι μεταφορές μπορούν να πραγματοποιηθούν με βάση τις κατάλληλες διασφαλίσεις, όπως οι τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή ή οι τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες που εγκρίθηκαν από τον ΥΠΔ και εγκρίθηκαν από την Επιτροπή ή δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες, συμπεριφοράς ή εγκεκριμένων μηχανισμών πιστοποίησης με εκτελεστικές δεσμεύσεις. Όταν η μεταφορά επηρεάζει τους πολίτες πολλών κρατών μελών, μπορεί επίσης να βασίζεται σε συμβατικές ρήτρες που έχουν εγκριθεί από ένα ΥΠΔ στο πλαίσιο του μηχανισμού συνέπειας. Σε ειδικές περιπτώσεις, οι μεταβιβάσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν με βάση παρεκκλίσεις

που προβλέπονται στο άρθρο 49 του GDPR, οι οποίες μπορούν να βασίζονται, μεταξύ άλλων, στην συναίνεση, στην εκτέλεση ή τη σύναψη μιας σύμβασης και την άσκηση νομικών αξιώσεων.

Επεξεργασία δεδομένων

Οι λειτουργίες που περιλαμβάνουν την καταγραφή, τη συντήρηση, τη συλλογή, την τροποποίηση, την αποθήκευση, την οργάνωση, τη μετάδοση, τη χρήση, τη διάδοση και οποιαδήποτε μορφή διάθεσης, συνδυασμού ή σύνδεσης, καταστροφής, αποκλεισμού και διαγραφής δεδομένων είναι στην πραγματικότητα κάποια μορφή επεξεργασίας δεδομένων. Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται με τη βοήθεια αυτόματων μέσων που βρίσκονται στην ίδια περιγραφή επηρεάζονται κυρίως από τη νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων⁵.

Μέρη που εμπλέκονται στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων

Τα εμπλεκόμενα πρόσωπα είναι τα πρώτα που ασχολούνται με τα προσωπικά δεδομένα. Είναι όλοι μας που πρέπει να μάθουμε πότε πρέπει να μοιραστούμε τα δεδομένα και πότε να μην μοιραζόμαστε τα δεδομένα. Το επόμενο στάδιο είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων ο οποίος υποτίθεται ότι επεξεργάζεται και συλλέγει τα δεδομένα από τις διάφορες κατηγορίες των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα, τους πελάτες, τους αιτούντες και τους υπαλλήλους κλπ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο υπεύθυνος της επεξεργασίας δεν έχει γνώση ή εξοπλισμό που απαιτείται για τη διεξαγωγή επεξεργασίας που αντιστοιχεί κυρίως σε έναν επεξεργαστή ο οποίος είναι κυρίως

⁵ M. Recio, 'Practitioner's Corner · Data Protection Officer: The Key Figure To Ensure Data Protection And Accountability' (2017) 3 European Data Protection Law Review.

αυτός που ενεργεί σωστά καθώς ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει τις γραπτές οδηγίες. Ο νόμος ορίζει στην πραγματικότητα ότι εάν ο υπεύθυνος της επεξεργασίας είναι εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης τότε πρέπει να διορίσει έναν κατάλληλο αντιπρόσωπο που θα βρίσκεται εντός της Ένωσης. Τέλος, τα τρίτα μέρη παρέχουν τα δεδομένα⁶. Ο νόμος επέτρεψε την επικοινωνία σε ορισμένες από τις συνθήκες στις οποίες ακολουθείται η νόμιμη επεξεργασία.

Όροι επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Ο νόμος επέτρεψε την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων αν δοθεί η άδεια με προσωπική συγκατάθεση. Επιτρέπεται επίσης στην περίπτωση που η επεξεργασία απαιτείται από τη συμμόρφωση του νομικού είδους των υποχρεώσεων ή στην περίπτωση της σύμβασης στην οποία είμαστε συμβαλλόμενο μέρος ή στην περίπτωση προστασίας των διαφόρων προσωπικών συμφερόντων που είναι ζωτικής σημασίας, τα συμφέροντα του υπεύθυνου επεξεργασίας ή κάποιου τρίτου, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, εάν τα συμφέροντα υπερσχύουν των διαφορετικών δικαιωμάτων μας, της θεμελιώδους ελευθερίας ή των συμφερόντων. Τα ευαίσθητα δεδομένα σύμφωνα με το Νόμο παρέχουν τις κατάλληλες μεθόδους που είναι απαραίτητες για την προστασία των ευαίσθητων δεδομένων και απαγορεύεται η επεξεργασία τους⁷.

Καταστάσεις εξαιρέσεων

Υπάρχουν ορισμένες από τις εξαιρέσεις που είναι σημαντικές για την επεξεργασία των διαφόρων ευαίσθητων δεδομένων.

⁶ F. Boehm, 'Assessing The New Instruments In EU-US Data Protection Law For Law Enforcement And Surveillance Purposes' (2016) 2 European Data Protection Law Review.

Το παράδειγμα είναι ότι σε περίπτωση που το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα παρέχει στην πράξη ρητή συγκατάθεση ή την εκπλήρωση των διαφόρων υποχρεώσεων που συνδέονται με τον τομέα της απασχόλησης, τα διάφορα ζωτικά είδη συμφερόντων, στο πλαίσιο των οργανωτικών δραστηριοτήτων ή της συνέντευξης του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα, είναι στην πραγματικότητα ένα μέλος επεξεργασίας που είναι σημαντικό για τη συσχέτιση δεδομένων που δημοσιοποιούνται και περαιτέρω στην περίπτωση της επεξεργασίας με τους δεσμευτικούς επαγγελματικούς κανόνες για την εμπιστευτικότητα των λόγων ή τη δημόσια ή εθνική ασφάλεια ή σε περιπτώσεις στατιστικής έρευνας ή δημοσιογραφικού είδους σκοπούς και, τέλος, επιστημονικούς σκοπούς⁸.

Ο συγκεκριμένος νόμος εξυπηρετεί δύο σημαντικούς σκοπούς, ο πρώτος είναι η προστασία των ατόμων και ο επόμενος είναι να διευκολυνθεί η σωστή κίνηση των προσωπικών δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτές οι εξαιρέσεις είναι παρούσες για την ικανοποιητική εξυπηρέτηση αυτών των σκοπών, ώστε να μην είναι δυνατή η εύκολη καταστρατήγηση του νόμου⁹.

Κυπριακό Δίκαιο

Ο κυπριακός νόμος εφαρμόζεται στον υπεύθυνο επεξεργασίας που είναι εγκατεστημένος στην Κύπρο, αλλά και στους ελεγκτές που είναι εκτός της Ένωσης και στον Οικονομικό Χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι χρησιμοποιούν τις αυτόματες μεθόδους επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων¹⁰.

Ο νόμος παρέχει στα δεδομένα τα βασικά στοιχεία που είναι σημαντικά για την ορθή επεξεργασία των δεδομένων τους και για τη λήψη των κατάλληλων αποφάσεων. Τα άτομα που δεν έχουν δικαίωμα πρόσβασης για τα προσωπικά δεδομένα επιτρέπεται να έχουν πρόσβαση, γράφοντας τα αιτήματα στους ελεγκτές. Ο ελεγκτής μπορεί να χρεώσει περίπου 17 ευρώ για τα αιτήματα.

¹⁰ F. Boehm, 'Assessing The New Instruments In EU-US Data Protection Law For Law Enforcement And Surveillance Purposes' (2016) 2 European Data Protection Law Review.

Κουίζ

1. Πώς σχετίζονται η προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων μεταξύ τους;

- Η προστασία δεδομένων είναι ένα υποσύνολο ιδιωτικού απορρήτου.
- Το απόρρητο είναι ένα υποσύνολο προστασίας δεδομένων.
- Είναι το ίδιο πράγμα.
- Δεν μπορείτε να έχετε προστασία προσωπικών δεδομένων χωρίς προστασία δεδομένων.

2. Ποιο από τα παρακάτω δεν αποτελεί ένδικο βοήθημα για αγωγή παραβίασης εμπιστοσύνης;

- Αποζημίωση
- Διαταγή
- Ειδική απόδοση
- Όλες οι επιλογές είναι σωστές

3. Ο κανονισμός γενικής προστασίας δεδομένων (GDPR) βασίζεται στις αρχές της αναλογικότητας και της επικουρικότητας. Ποια είναι η έννοια της «αναλογικότητας» στο πλαίσιο αυτό;

- Τα προσωπικά δεδομένα μπορούν να υποστούν επεξεργασία μόνο σύμφωνα με τις προδιαγραφές του σκοπού.
- Τα προσωπικά δεδομένα δεν μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν χωρίς ρητή και ενημερωμένη συγκατάθεση.

- Τα προσωπικά δεδομένα μπορούν να υποβάλλονται σε επεξεργασία μόνο σε περίπτωση που δεν υπάρχουν άλλα μέσα για την επίτευξη των στόχων.
- Τα προσωπικά δεδομένα πρέπει να είναι επαρκή, συναφή και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς.

4. Ποιος είναι ο ορισμός των προσωπικών δεδομένων;

- κάθε πληροφορία σχετικά με ένα φυσικό πρόσωπο που έχει ταυτοποιηθεί ή μπορεί να προσδιοριστεί
- κάθε πληροφορία που οι ευρωπαίοι πολίτες επιθυμούν να προστατεύσουν
- δεδομένα που αποκαλύπτουν άμεσα ή έμμεσα το φυλετικό ή εθνικό υπόβαθρο κάποιου ατόμου, θρησκευτικές απόψεις και δεδομένα σχετικά με την υγεία ή τις σεξουαλικές συνήθειες
 - διατήρηση της εμπιστευτικότητας, της ακεραιότητας και της διαθεσιμότητας των πληροφοριών

5. Για ποιο λόγο απευθύνεται το GDPR;

- Να είναι ένα κοινό έδαφος στο οποίο τα κράτη μέλη μπορούν να οικοδομήσουν τους δικούς τους νόμους.
- Να καταστούν οι χώρες που δεν ανήκουν στην ΕΕ σεβασμό του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή των ατόμων εντός της ΕΕ.
- Προστασία της ιδιωτικής ζωής ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα για όλους.
- Ενίσχυση και ενοποίηση της προστασίας των δεδομένων για τα άτομα εντός της ΕΕ.

6. Ποιος είναι ο νόμος που ρυθμίζει την προστασία των προσωπικών

δεδομένων στην Κύπρο;

7. Ποιο από τα παρακάτω είναι ένα παράδειγμα ανταλλαγής προσωπικών δεδομένων:

- Ηλεκτρονική Διεύθυνση
- Διεύθυνση κατοικίας
- Ημερομηνία Γέννησης
- Όλα τα παραπάνω

8. Μπορώ να αντιταχθώ στη διαδικασία των προσωπικών μου δεδομένων;

- Ναι
- Όχι

9. Μπορώ να πληροφορηθώ ποια από τα δεδομένα μου υποβάλλονται σε επεξεργασία και γιατί;

- Ναι

- Όχι

10. Έχω το δικαίωμα να ξεχαστεί;

- Ναι
- Όχι

Πηγές

Brkan, M. (2016). Data Protection and Conflict-of-laws: A Challenging Relationship. *European Data Protection Law Review*, 2(3), 324-341. <http://dx.doi.org/10.21552/edpl/2016/3/8>

Korff, D. (2010). New Challenges to Data Protection Study - Comparative Chart: Divergencies between Data Protection Laws in the EU. *SSRN Electronic Journal*.
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1638951>

Recio, M. (2017). Practitioner's Corner · Data Protection Officer: The Key Figure to Ensure Data Protection and Accountability. *European Data Protection Law Review*, 3(1), 114-118.
<http://dx.doi.org/10.21552/edpl/2017/1/18>

Boehm, F. (2016). Assessing the New Instruments in EU-US Data Protection Law for Law Enforcement and Surveillance Purposes. *European Data Protection Law Review*, 2(2), 178-190.
<http://dx.doi.org/10.21552/edpl/2016/2/8>

Ktenas, N., & Chrystalla, C. (2016).
https://www.neocleous.com/publications/download/cyprus_chapter_of_data_protection-pdf.pdf.

